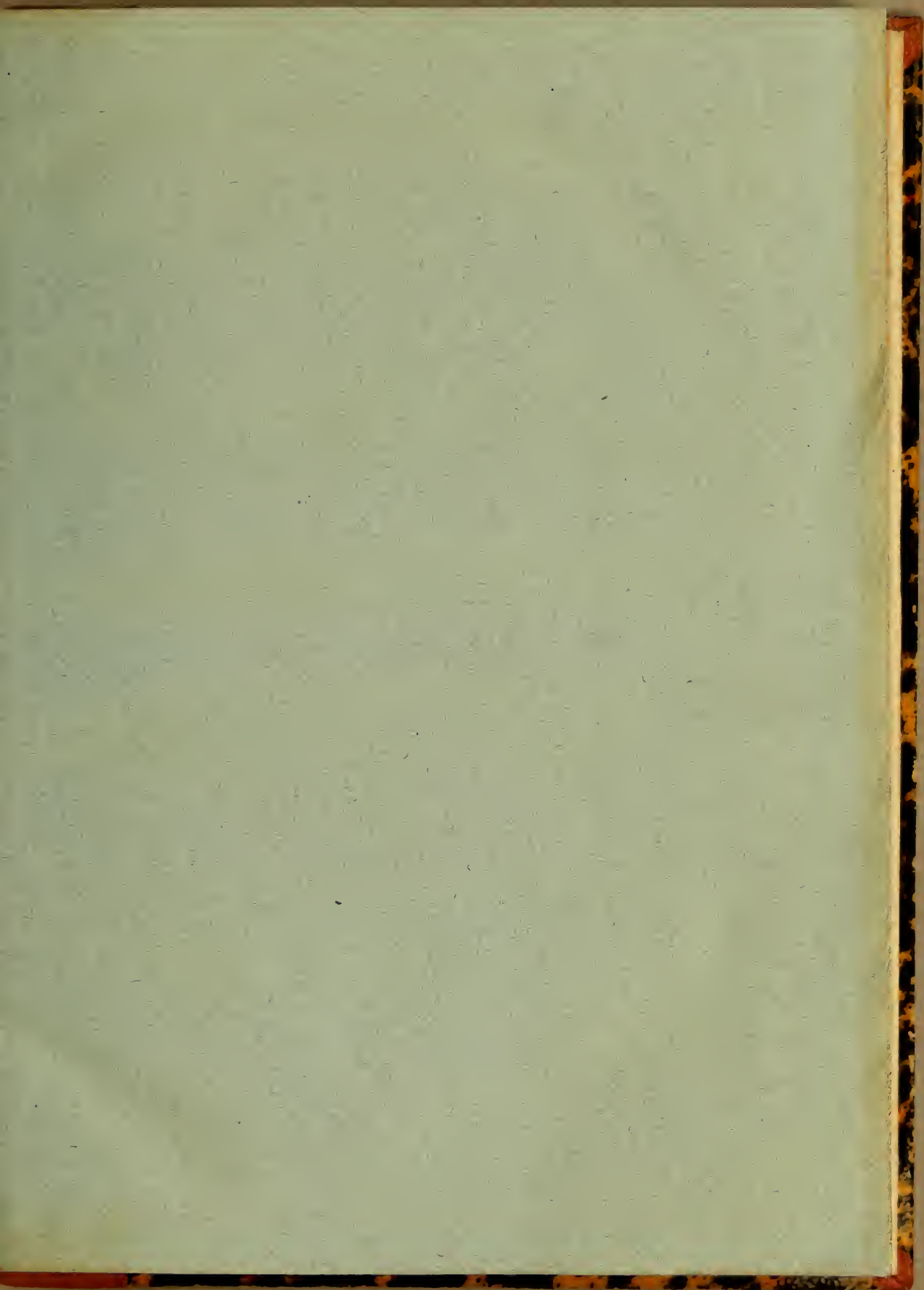

John Carter Brown
Library
Brown University

25-56

INFORMACION
EN DERECHO, EN
DEFENSA DE LAS SALV.
taciones q̄ los predicadores an he-
cho primero a los señores Obispos,
que a los señores de la
Real Audiencia.

ESCRITA POR EL ILL.^{mo} Y R.^{mo} J.^o
Doctor D. Pedro de Villagomez Arçobispo
de Lima, del Consejo del Rei
nuestro Señor.

DIRIGIDA
A LOS SEÑORES DESTA REAL
Audiencia de la ciudad de los
Reyes.

Año de 1650.

161

El Sr. D. Juan de los Rios
Comandante de las Armas
de la Plaza de San Pedro de
Mazabombilla
M. de C. de S. M.

Yo el Sr. D. Juan de los Rios
Comandante de las Armas
de la Plaza de San Pedro de
Mazabombilla
M. de C. de S. M.

En el día de Mayo de 1763
Yo el Sr. D. Juan de los Rios
Comandante de las Armas
de la Plaza de San Pedro de
Mazabombilla
M. de C. de S. M.

Año de 1763

Apostolus ait: ^A Qui episcopatum deside-
rat, bonum opus desiderat. Et (iuxta S.
Augustini sententiam ^B) exponere vo-

luit, quid sit episcopatus, quia nomen
est operis, non honoris: onus quippe est (vt Syno-
dus Tridentina ^C docet) Angelicis humeris formi-
dandum. Quod si potentes virtute, facientes vo-
luntatem Domini, ad audiendam vocem sermonū
eius onus adeo graue suscipere formidarent; quo-
modo potius nos omnium infirmissimi ipsum onus
iam diu susceptum non exhorreere debemus? quo
quidem depressi sumus ^E vsque ad terram, ita vt per
experimētum merito dicamus cum Psalmista: ^F Hu-
miliatus sum vsque quaque. Multis enim causarum
fluctibus quatimur, & tumultuosæ vitæ tempestati-
bus affligimur.

Quo in genere nunc imbecilles humeri nostri
nuper oblatae contentions onus, vti grauissimum,
subire recusant. Siquidem à nonnullis Dominis Se-
natoribus Regiæ Cancellariæ limanæ prætentatū
est, vt cōcionatores ipsis profundè caput inclinent
salutandi eos gratia prius quam nobis, vt Antifliti
solitam exhibeant salutationis reuerentiam. Etenim
quod ex nobis est (iuxta Apostolum ^G) id dumtaxat
totis viribus contendimus, cum omnibus homini-
bus pacem habere, quia profitemur ex animo, quod
ipse docet his verbis: ^H Si quis videretur contentio-

^A
1. Timoe.
v. 1.

^B
S. Aug. de
ciuit. Dei,
lib. 19. c.
19. & in c.
qui episco-
patum. 8.
q. 1.

^C
Cōcil. Tri-
dent. sess.
6. c. 1. de
refor.

^E
Ex Grego.
lib. 1. epist.
7.

^F
Psalm. 118.
v. 107.

^G
Rom. 12.
v. 18.

^H
1 Cor. 11.
v. 16.

sus, nos talem consuetudinem non habemus, neque Ecclesia Dei.

Ex senten-
tia S. Ioan-
Chrysof.
hom. 6. su-
per Eze-
chiel.

L
S. Chrisof.
hom. 10.
ad Thesal

Vnde nihil tam onerosum ordini nostro Sacerdotali videmus, quam rigorem alienæ mentis compatiendo flectere, & renuentium animos mutare. Sed necesse est (vt ait S. Chrysostomus) vt qui præest, multas habeat occasiones deprimendi & deiciendi animi; sicut medici necesse habent in multis esse molesti laborantibus & cibos, & medicamenta parantes, quæ voluptatem quidem non habent, sed multam vtilitatem: & sicut patres crebrò filijs sunt molesti, ita etiam Doctores, & multo magis. Nam medicus quidem, & si ab ægrotis habeatur odio; ei tamen bene volunt, qui ad eum attinent, qui, & ipsi non sunt ingrati, & sæpe ei, qui ægrotat. Pater quoque tam natura, quàm externis fretus legibus magna facilitate vtitur suo in filios imperio; et si inuitum castigauerit, & increpauerit, nemo est prohibiturus; sed neq̃ ipse filius eum audebit ex aduerso aspicere. In Sacerdote autem magna est difficultas. Atque primum quidem debet imperare, ac præesse volentibus, & qui gratiam habeant, quod imperet: fieri autem non potest, vt hoc citò accidat. Nam qui arguitur, & reprehenditur cuiusmodicumque sit, omnino mittens habere gratiam, est infensus. Similiter & is, cui suadetur, & qui monetur, & rogatur, quod diffusè S. Chrysostomus exemplis varijs prosequitur.

Quæ

Quæ cum generaliter sic se habeant, specialius
 studium erga sæcularem habentes dignitatem adhi-
 bere oportet, quoniam (sicut in iure ^M est expres-
 sum) sunt nonnulli, qui Præpositos suos grauiter re-
 prehendant, si vel parum ipsis molesti extiterint.
 Non enim (vt ait ^N Baronius) æquo animo domi-
 nari alijs assueti pati rigidos Sacerdotes solent. Nos
 equidem Senatores omnes Limanos gratos semper
 habere hucusque curauimus, & ex nunc summopere
 desideramus, id bono publico non parum expedire
 putantes ex doctrina S. Gregorij ^O cuidam Episco-
 po cum eius Expressæto contendenti ita rescriben-
 tis: Sacerdotali conuenit dignitati, vt si quas eccle-
 siæ suæ causas habuerit, aut pacifica eas ordinatio-
 ne (si fieri potest) aut certe iudicio interueniente si-
 ne mora definiat: vt sublata è medio contentio-
 nis materia, sola illi cum filijs suis pacis possit concor-
 dia permanere. Et similiter alij Episcopo à quodam
 Patricio iuste dissidenti rescripsit his verbis: ^P Quam-
 vis causa fuerit, quæ fraternitatis vestræ animos ad
 iracundiam non immerito prouocauit; tamen ita
 terrena agi debet utilitas, vt nullum vos iurgium à
 charitatis valeat connexionem disiungere, oportet
 namque filijs Sacerdotalem affectum impendere.
 Et in causis (prout ratio suffragatur) iurisdictionem
 Ecclesiæ minime prætere. ¶ Sed in præsentī causa
 postulat ratio, vt gradum nostrum, & ordinem
 epif-

M
 c. sunt nõ-
 nulli 2 q.

7.
N
 Baron. an-
 no 590. n.
 9.

O
 S. Gregor.
 lib. 8. epif-
 tol. 8.

P
 S. Gregor.
 lib. 5. epif-
 tol. 43.

episcopalem minimè prætereamus, sed quod præ oculis illum habentes meminerimus nos ubique patres, & pastores esse, ne cum regijs ministris demissè nos geramus. Et inde oritur, quod dispensatione diuini sermonis iniuncta, vñ mihi est, si non euangelizauero. Et cum Apostolus gētium hoc formidet, & clamet; multo magis mihi exiguo metuendum est ^R exemplum Heli. Is enim cum magis honorasset filios suos, quàm Deum, ^S scilicet (vt ait S. Gregorius ^T) dum aperta opera eorum mala dissimulando contemneret, ideo audiuit ab ipso Deo ex ore pueri Samuelis: Loquens locutus sum, vt domus tua, & domus patris tui ministraret in conspectu meo vsque in sempiternum. Nunc autem dicit Dominus, absit hoc á me: sed quicumque glorificauerit me, glorificabo eum: Qui autem contemnunt me, ignobiles erunt. Et paulo post ^V ipse Heli audita filiorum morte cecidit de sella retrorsum iuxta ostium templi, & fractis ceruicibus mortuus est. Absit ergo á nobis vt filios nostros, id est, nostro regimini spiritali subditos (quicumque & qualescumq̄ hi sint) magis honoremus, id est honorari permittamus, quam Deum; dissimulando & patiendo honorem illorum præferri honori, quem Deus in nostra episcopali persona tamquam in suo (licet indignissimo) ministro accipit, iuxta illud quod Saluator Apostolis, & in eis etiam nobis eorum successoribus

^R
1. Cor. 9.
v. 16.

^R
Ex sententia S. Gregorij Papæ
1. epist. 8.

^S
1. Reg. 2.
v. 28. & de
inceps.

^T
S. Gregor.
in comment.
huius loci.

^V
1. Reg. 4.
v. 17.

foribus dixit: ^x Qui vos recipit, me recipit, & qui recipit me, recipit eum qui me misit: & qui recipit prophetam in nomine prophetæ, mercedem prophetæ accipiet. Sicut ^r & alibi. Qui vos audit, me audit, & qui vos spernit, me spernit: Qui autem me spernit, spernit eum qui me misit. Si enim eo modo Deum in nobis inhonorari patimur, ignobiles quidem reddemur tum apud Deum ipsum, qui nos in tanto honore constituit, tum apud ipsos, cæterosque homines, quibus & omnibus expedit in nobis ministro Dei, Deum honorare, ut omnes à Deo secundum eius verbum honoremur, & glorificemur: aliàs enim cademus de sella, præfidentiam scilicet episcopalem amittendo, casusque noster erit retrorsum, eo quod nimis indigne loco nostro cesimus, atque hoc iuxta ostium templi, ubi tanquam sal infatuatum (iuxta Domini sententiam, & verbis S. Hilarij explicatam ⁴) proiecti de ecclesiæ promptuarijs cum ijs, quos ita salierimus, pedibus incedentium proteramur, quia in traditæ nobis potestatis virtute non perstitimus; & infatuati nihil saliuimus, & sensu accepti saporis amisso, viuificare corrupta nequiuimus. Et tandem fracto collo, id est, valde humiliati moriemur, & simul euacuabitur auctoritas pontificalis, & extinguetur sacerdotum gloria. Ruente enim Heli de sella (id est, Episcopo, in ijs, quæ ad suæ dignitatis decorum pertinent, demissè se gerente) ponti-

^x
Matth. 10,
v. 40.

^r
Lucæ 10,
v. 16.

^z
Matth. 5,
v. 3.

^A
S. Hilar. in
Math. cæt.
4. post ini-
tium.

^B
gloss. ordi.
in 1. Reg.
4. v. 18.

^C
1. Reg. 2.
v. 12.

pontificalis sedes (vt ait glossa ordinaria ^B) remanet vacua, & gloria sacerdotum extincta.

Præterea in proposito exemplo, iniquitas filiorum Heli non solum fuit nesciuisse Dominum, ^C id est (iuxta Chaldaicam versionem) illos fuisse timore Dñi destitutos; sed etiã nesciuisse officium sacerdotum ad populum. Quod sanè potest intelligi, scilicet eos non attendisse, vt par est, quanta sit dignitas sacerdotalis officij, vt id populus veneraretur, quia in eo Deus honoratur, sed potius illud parui pendentes popularibus ansam præbebant ipsum aspernandi.

Et sicut tunc Heli (iuxta glossam ordinariam) pro filiorum iniquitate punitus est, quia eos minus sæuera animaduersione plectebat; nam & si coercuit, & corripuit, non tamen satisfecit, quia fecit cum lenitate & mansuetudine patris, non sæueritate, & auctoritate pōtificis: ita modo vbi versamur circa pontificalis officij debitam existimationem habendam, vel saltim contemptum eius vitandum; opere pretium est, vt in his dicendis nimiam Heli lenitatem caueamus. Quod assequemur si à regula non deuiemus, quam Apostolus nos in Tito docet his verbis: ^D Hæc loquere, & exhortare, & argue cum omni imperio, nemo te contemnat. Vbi (secundum glossam ordinariam) dicere voluit: loquere nescientibus, exhortare scientes, & argue negligentes, & rebelles. Nunc ergo locuturi sumus non nescientibus

^D
Tit. 2. v.
15.

bus

bus Deum, & officium sacerdotum ad populum illa ignorantia, quæ est scientiæ theoreticæ, & puræ speculationis priuatiua, & qua omnino rudes, & infideles laborant, & quam non habuisse filios Heli præsumendum est, cum essent sacerdotes, de quibus dicitur (secundum illud Malachiæ ^F) labia sacerdotis custodiunt scientiam, & quam non habere filios nostros certum est. Nam (vt alibi dicebat ^F Apostolus) scientibus legem loquimur. Sed nescientibus (proh dolor!) ea ignorantia, quæ dicitur practica, & qua ignoratur, id est, non exercetur illa pia affectio, qua ad Deum colendum, & in ministris suis reuerendum, & obseruandum dirigimur, qua ignorantia sæpe fideles docti atque etiã sacerdotes ipsi solent laborare, iuxta illud Ieremiæ: ^G Sacerdotes non dixerunt: vbi est Dominus? & tenentes legem nescierunt me, quasi responderet: dixerunt planè, vbi est Dominus, sed nihilominus tenentes legem, id est, scientiam theoreticam, in practica nescierunt me, sicut etiam ij, de quibus dicit Apostolus: ^H Qui cum cognouissent Deum, non sicut Deum glorificauerunt. Et alibi: ^I Qui confitentur se nosse Deum, factis autem negant. Et sicut tunc filij Heli nesciebant hoc modo officium sacerdotum, non quòd illud ignorant (vt dictum est) sed quòd (vt ait Mendoza ^L) pro nihilo illud haberent: sic modo nescire sacer

B dotum

^E
Malach. ^G
v. 7.

^F
Rom. 7. v.

^{I.}
*et opone ad qd lxxchill
in ter sancty et profany
non habuerunt deo tan
et m ter polluty et mund
non habuerunt lxxch
22. 26 -*

^G
Ierem. 2.
v. 8.

^H
Rom. 1. v.
21.

^I
Tit. 1. v.
16.

^L
Mendoza
in 1. Reg.
2. n. 13. in
expos. lit.
n. 3.

dotum officium, facto ostendunt qui putāt in nobis illud minoris habendum esse, quā usque modo fuit habitum, & ideo prætexunt se præferri debere in honore, qui Deo in nobis, ut in eius sacerdote ante alios debetur, & ita manifestant, se quidem practicē nescire, quia officium sacerdotis ad populum est, quod diuina sententia in ecclesiastico ^M expressit: Fungi Sacerdotio, & habere laudem, & glorificare populum suū in nomine eius, id est, in nomine Domini, & loco & vice ipsius. Vnde patet quod honor, quem recipit sacerdos in nomine Domini, recipit ipse Deus per eum, tamquam per suum Angelum, nuntium, vel legatum (ut infra latius explicabitur) & qui hæc non attendit, non ægrè ferat (quæsumus) si eum dicimus nescire officium sacerdotum: Aut respondeat (precamur) S. Ioanni Chrystomo ^N illum interrogantē verbis, quæ sequuntur: An ignoras quid sit sacerdos? Angelus quippe Domini est, non enim ex se ipso loquitur. Si despicias, non illum despicias, sed Deum, qui illum ordinauit. Sed vnde (inquies) constat Deum fuisse eius ordinationis auctorem? Nempe, si tu hanc habeas opinionem, spes tua inanis facta est. Nam si nihil per illum operatur Deus, neque lauacrum habes, neque mysteriorum particeps es, neque benedictionibus frueris. Non ergo Christianus es.

^M
Eccles. 4. 5
7. 19.

^N
S. Ioann.
Chryf. in
2. Tim. 2.
hom. 2.
Malac. 2.
7.

Hos igitur (si qui fortè se tales esse fateri velint) principaliter modo alloquimur. Et tamen cum S. Gregorio Nazianzeno ^P nō dubitamus quin nostram dicendi libertatem in optimam partem accepturi sunt, utpote sacri nostri gregis oves sacræ, magnique pastoris alumnae. Exhortamur deinde scientes auctoritatibus infra notandis, quas breuitatis causa non tam perpendemus, quam ipsorum ingenijs subtilius perpendendas relinquimus: & tandem si (quod minime speramus) quisquam negligens, aut rebellis velit videri, ipse videat qualiter nos obedire oporteat præcepto eiusdem Apostoli adijcientis: Argue cum omni imperio, id est (secundum Lyram) cum auctoritate pontificali, cuius propria est severitas (ut Dominus docuit ² *Miam*) ut euellat, destituat, disperdat, & dissipet, priusquam ædificet, & plantet. In quibus verbis [ut explicat Concilium Meldense ^R] Dominus ostendit, quod falce sacerdotali durius valeat, & sæpius debeat recidi, quidquid terrena potestate, vel cupiditate, ignorantia, seu fragilitate, studio, aut subreptione peruersum in ecclesia, aut in humana conuersatione pullulauerit recipiendum. Quamobrem [iuxta præceptum eiusdem ^S Apostoli] amplectemur eum, qui secundum doctrinam est, fidem sermonem: ut potens sit exhortari in doctrina sana, & eos qui contradicunt arguere.

B₂

guere.

P
S. Gregor.
Nazian. in
orat. ad ci-
ues Nazian-
zenos an-
goris ple-
nos, & ad
magistratū
iratum.

2
Jerem. I.
v. 10.

R
Concilio.
Meld. an.
845. in
præfat.

S
Tit. i. v. 9.

2. Corint.
13. v. 8.

S. Hieron.
apud. glos.
ordin. in
Tit. I. v. 9.

Math. 10.
v. 16.

guere. Quod si quid cupiam durius forsitan vitium fuerit, cogitet quoniam non possumus aliquid aduersus veritatem, sed pro veritate. ^T Erit itaque sermo noster [vt ibi explicat Lyra] absque admixtione alicuius erroris, vt [si opus fuerit] efficaciter valeat etiam contradictores refellere. Licet enim multi non contradicunt veritati lingua, contradicunt tamen vita, id est facto; hos igitur redarguere [teste S. Hieronymo ^V] bonum opus est, grandis sarcina, clius arduus. Hoc itaque desiderat, qui episcopatum desiderat, & sub hoc onere premimur, qui tenemus episcopatum.

Ergo Paulus Tito, vt episcopo, & mihi indigno precipiens dicit: Nemo te contemnat. Caue igitur oportet, ne nobis id forte modo contingat [vt ibi dicit glossa interlinearis] pro simplicitate; pro ea scilicet, qua non in adeundo solum, sed etiam in cæteris comitatis officijs faciles omnibus nos præbere solemus; Prælati enim nimis mollis [auctore ibi Lyra] contemptibilis redditur subditis suis. Quapropter ne nos ipsos modo contemni pati videamur, prudentiam decernimus huiusmodi simplicitati præponendam, Dominus enim prius dixit: ^X Estote prudentes, sicut serpentes; quàm diceret: & simplices sicut colubæ. Vnde necesse habemus administrare doctrinam huic negotio pertinentem. Prudens enim, vt serpens, est

[do-

[docente S. Basilio ^r] qui cum con sideratione, ac cognitione potentiaē, ac boni ordinis, ad audientium obedientiam administrat doctrinam. Ut ergo debitum obedientiaē prebeamus auditum saepe dictis Apostoli verbis: Nemo te contemnat; cum omni imperio [id est, auctoritate pontificali] debemus ad nostrorum fidelium memoriam reuocare quod idem Apostolus de Timotheo praecipit Corinthijs dicens: & Nequis ergo illum spernat. Quod tanquam de Episcopo praecipisse perspicuum fit ex verbis immediate antecedentibus, quae sunt huiusmodi: Opus enim Domini operatur sicut & ego. Vnde infert: Nequis ergo illum spernat.

Vt igitur Episcopis [verbis loquar nunc Tridentinae Synodi ^A] vbique is honor tribuatur, qui eorum dignitati par est, & ipsi [verba sunt Synodi 8. generalis ^B] venerationi digni habeantur, & qui libere errantes principes valeant redarguere, ad memoriam Dominorum reuocamus Senatorum [quod ipsi optime norunt] Concilium Tridentinum ^C tam Principibus, quam caeteris omnibus mandasse, vt Episcopos paterno honore, ac debita reuerentia prosequantur. Et cum S. Carolo, ^D Principes, & eosde Dominos Senatores summo studio cohortamur, vt meminerint Episcopos eos duces esse, quorum cura, & vigilantia fideles ad coe-

^r
S. Basilius
apud glos.
ordin. ibi.

^r
I. Corint.
16. v. 11.

^A
Cōcil. Tri
dent. sess.
25. c. 6. de
reformat.

^B
Syn. 8. Ge
neral. sess.
10. c. 14.

^C
Cōcil. Tri
dent. sess.
25. c. 17.
de refor.

^D
Cōcil. Me
diolan. 1.
sub S. Ca
rolo, p. 2.
tit. de dig
nit. ab E
piscop. re
tinuenda.

ad cœlorum regnum diriguntur. Quamobrem eos, quo debent honore prolequantur. Alioquin si in præfatis salutationibus Senatores contra solitum præcederent nos, superscripto præcepto contrairēt Apostoli dicentis: Ne quis eum [id est Episcopum] spernat, & simul nos, si in huiusmodi salutationibus nostro solito loco cederemus esset expresse contra eiusdem Apostoli supradictum præceptum, ubi dixit: Nemo te contemnat. Et contra decretum Synodi 8. Generalis dicentis: Ne promoti ad Episcopatum indecentia obsequia exhibeant magistratibus. Ea enim nos ipsi videremur exhibere, si per nostros comministros, & coadiutores in verbi diuini dispensatione talia obsequia prius quam nobis cum demissione nostræ episcopalis dignitatis pateremur præstare, quia loco nostro cederemus quasi inferiores. Et apertius esset contra præceptum Concilij Tridentini dicentis: ^E Non potest Sancta Synodus non grauitè dolere audiens Episcopos aliquos sui status oblitos, pontificiam dignitatem non leuiter dehonestare, qui cum Regum ministris, Regulis, & Baronibus in ecclesia, & extra, indecenti quodam demissione se gerunt, & veluti inferiores, ministri altaris nimis indigne loco cedunt. Quoniam (vt Concilium Mediolanense ^F pronuntiat:) Alienum est valde ab episcopali dignitate, si Episcopi in consuetudine Principū se se

^E
Cōcil. Tri
dent. sess.
25. c. 17.
de refor.

^F
Cōcil. Me
diola. sub
S. Carolo
p. 2. tit. de
dignit. ab
episcop. re
tinend.

se se deprimant, & abijciant. Quare hæc & similia detestata Sæcta Tridētina Synodus & sacros canones omnes, conciliaque generalia, atque alias apostolicas sanctiones ad dignitatis episcopalis decorum, & grauitatem pertinentes renouando præcipit, vt ab huiusmodi impofterum Episcopi abstineant, mandant eisdem, vt tam in ecclesia, quàm foris suum gradum, & ordinem præ oculis habentes vbique se Patres, & Pastores esse meminerint.

Infertur itaque principaliter ex omnibus à nobis hucusque dictis, & præcipue ex proxime relato Synodi Tridentinæ decreto. Omnium Christianorum interesse duo. Primum in ecclesia, & foris gradum & ordinem episcopalem præ oculis habere. Et secundum, ad id, meminisse Episcopos vbique patres & pastores esse: Nam refert Episcoporum, ne cum regijs ministris, regalis & Baronibus indecenti demissione nos geramus, & tamquam si essemus inferiores ministri altaris, nimis indigne loco nostro cedamus; sed ab huiusmodi impofterum abstinemus. Et idem refert nihilominus reliquorum fidelium, vt nos, quo debent paterno honore, & debita reuerentia prosequantur.

Ad primum igitur assequendum modo in primis oportet breuiter meminisse quis, & qualis sit Episcoporum gradus, & ordo. Quod ex eorum functionibus patebit.

Cōcil. Tri
dent. vbi
supr.

Et

Et primo Ecclesia Episcopos sapissime sacerdot-
 es appellat. Vt in primo officio communis confe-
 soris Pontificis ad introitum missæ ait: Statuit ei
 testamentum pacis, & principem fecit illum, vt sit
 illi sacerdotij dignitas in æternum. Et in graduali:
 Tu es sacerdos; &c. Et in introitu secûdæ missæ: Sa-
 cerdotes tui Domine induant iustitiam. Et in gra-
 duali: Sacerdotes eius induant salutari. Et in preci-
 bus maioribus ad horas pro Episcopis orat dicens:
 Sacerdotes tui induantur iustitiam. Et alibi passim
 & recte.

H
 d. officus.
 61. dist.

I
 quos re-
 fert Barbo-
 sa de offic
 & potest.
 epif. alleg.
 1. n. 38. &
 in collect.
 ad Trid.
 sess. 22. c.
 2. de ref.

L
 liber pon-
 tificalis p.
 1. tit. de or-
 dinat. pres-
 byt. in mo-
 nitione or-
 dinandor.

M
 l. 1. §. hu-
 ius. ff. de
 iust. & iur.

N
 glossa ibi
 verbo in
 sacris.

Quia Episcopi semper sunt, & debent esse sacer-
 dotes, *H* adeó vt plures doctores sint tenentes
 episcopalem ordinem non suscipere eum, qui sa-
 cerdotio caret.

Sacerdotem autem oportet (vt ecclesia in ordi-
 natione presbyteri pronuntiat *L*) offerre, benedi-
 cere, præesse, prædicare, & baptizare. Et propter
 hæc quinque, & vnumquodque eorum debent E-
 piscopi (quatenus sunt sacerdotes) ab omnibus ho-
 norari.

Et quo ad primum, quia solis sacerdotibus in ec-
 clesia competit offerre sacrificium, nam cum ius
 publicum consistat in tribus, scilicet in sacris, in sa-
 cerdotibus, & in magistratibus: *M* Reipublicæ plu-
 rimum interest, vt sint sacerdotes, per quos à Do-
 mino veniam petamus peccatorum. *N* Et eorum

ora-

orationibus iuuemur, quas, vt publici ecclesie ministri fundunt, & precipue dum sacrificant.

Qua in re summo studio attendendum est, sacerdotium nostrum non esse qualequale, sed a Dño Salvatore institutum, in quo Apostolis, nobisque eorum in sacerdotio successoribus potestas tradita est consecrandi, & offerendi, & ministrandi corpus, & sanguinem ipsius Domini, qui in cæna dixit: ^P Hoc facite in meam commemorationem. ^Q Quo verbo Apostolos, qui tunc aderant, sacerdotes constituit, ^R nobisque eorum in sacerdotio successoribus potestas est attributa offerre sacrificium Deo, missasque celebrare tam pro viuis, quam pro defunctis in nomine Domini. ^S

Et cum scriptum sit: Omnis ^T Pontifex ex hominibus assumptus pro hominibus constituitur in his quæ sunt a Deo, vt offerat dona, & sacrificia pro peccatis, quando vt publici ecclesie ministri oramus, & maxime sacrificando, tunc efficacius exaudiri credendi sumus, vt locum tenentes, & personam representantes illius Pontificis, de quo Apostolus paulo ^V inferius dixit: Qui exauditus est pro sua reuerentia.

Quo circa S. Pontianus ^X Papa, & martyr inter alia sacerdotum encomia hoc præponens ait: Sacerdotes Deus ad seruiendum asciuit, & familiares in tantum sibi esse voluit, vt etiam aliorum ho-

C

stias

o
Cõcil. Tri-
dent. sess.
22. c. 6.
de sacrif.
Missæ.

P
Cõcil. Tri-
dent. sess.
23. c. 1. de
sacra. or-
din.

Q
Lucæ. 22.
v. 14. & 1.
Corin. 11.
v. 24.

R
Cõcil. Tri-
dent. sess.
22. c. 1. de
sacri. Mis-
sæ, & can.
2.

S
Vt habe-
tur in for-
ma ordi-
nationis
presbyte-
ri in libro
pontifica-
li. p. 1.

T
Hebræ. 5.
v. 1.

V
vbi supra.
v. 7.

X
S. Põtian.
Papa, &
martyr e-
pist. 1.

stias per eos acceptaret, atque eorum peccata donaret, sibi que reconciliaret.

r
S. Io. Chry
sost. de sa-
cerdo. lib.

Et S. Ioannes Chrysostronus dixit: ^r Sacerdotis aspicere dignitatem agitur in terra, sed officium in cœlestibus negotijs continetur. Non enim homo, non Angelus, non Archangelus, non aliqua alia criatura, non virtus; sed ipse Spiritus Sanctus hoc munus instituit, atq̄ adhuc manentes in carne ministerio fungi præstitit angelorum.

r
S. Chryf.
de verbis
Ih. hom. 5.

Et alibi: ^r Medius stat sacerdos inter Deum, & naturam humanam, illinc venientia beneficia ad nos deferens, & nostras petitiones illuc perferens, Dominum iratum reconcilians vtrique naturæ, nos, qui offendimus, eripiens ex illius manibus. Hinc (vt docet Innocentius III. ^a) infertur, quod qui est inter Deum, & homines constitutus, citra Deum, sed vltra homines minor est Deo, sed maior hominibus.

a
Innoc. 3.
serm. in
consecrat.
pontific.

B
B. Nicola.
Pap. I. e-
pist. 8.

C
tx. in l. nō
distingue-
mus, S. sa-
cerdotio.
ff. de re-
cep. arbit

Quapropter (vt S. Nicolaus Papa I. Michaeli Imperatori rescripsit ^B) oportet fidelium pietatem etiam imperialem, sacerdotibus, qualescumq̄ sint, propter eum, cui deseruiunt, reuerentiam potius, quàm iniurias exhibere. Quod etiam ius ciuile fatetur ^C in Pauli iurisprudētis ethnici responso quamdam prærogatiuam sacerdotibus attribuente, vbi eius rei assignatur hæc ratio: Id enim (inquit) non tantum honori personarum; sed & ma-
iestati

iestati Dei indulgetur, cuius sacris vacare sacerdotēs oportet. Nani (ex doctrina S. Hormisdæ Papæ ^D) honor ministri cultus est Domini, & qui sacerdotis personam magni habet, maiorem remunerationē ab eo, cui sacerdos famulatur, accipiet. Dicente Domino Iesu ijs, qui profetas in honore suscipiunt, suam mercedem esse reddendam. Quomodo autem debeāt sacerdotes honorari, & quod in dehonestatione, seu contemptu eorū dehonoretur etiam ecclesia, probat auctoritas Cōcilij Matifconensis ^E statuentis; ut si quis sæcularium quēpiam clericorum honoratorum in itinere habuerit, usque ad inferiorem gradum (sicut condecet Christianum) illi colla subdat, per cuius officia, & obsequia fidelissima christianitatis iura promeruit. Et si quidem ille sæcularis equo vehitur, clericusq; similiter, sæcularis galerum de capite auferat, & clerico synceræ salutationis munus adhibeat. Si verò clericus pedes graditur, & sæcularis vehitur equo sublimis, illico ad terram defluat, & debitum honorem clerico synceræ charitatis adhibeat: ut Deus, qui vera charitas est, in vtriusq; lætetur, & dilectione sua vtrumque adstringat. Qui verò hæc, quæ Spiritu Sancto dictante, sancita sunt, transgredi voluerit, ab ecclesia, quam in suis ministris dehonorat, quandiu Episcopus illius ecclesiæ voluerit suspendatur. Si in quouis clerico honorato ex hu-

D
S. Hormisdæ
da Papa.
epist. 74.

E
Conc. Matifconens.
anno 588.
c. 15.

ius Concilij sententia hæc reuerentiæ obseruan-
tia desideratur, & eius defectus ita punitur; quid
Concilium ipsum decerneret de mandantibus de-
trahi salutationem Episcopo semper exhiberi soli-
tam?

Quod attinet ad benedicendi officium, Epif-
copi etiã (vt sacerdotes) sunt magis venerãdi, quia
per manus sacerdotũ solum habent benedici om-
nia; quæ in cultum Dei consecranda sunt, sicut tẽ-
pla, ecclesiæ altaria, vestes sacræ, atque etiam ma-
trimonia (& quod omnia superat) Eucharistia, qua-
tenus se habet vt sacerdos ad sacrificiũ, vt quoti-
die fit in Missa, quæ quidẽ procedunt secundũ ec-
clesiæ catholicæ vnanimem sensum super illis ver-
bis, quæ ab Episcopo in ordinatione presbytero-
rum ad manuũ consecrationem proferuntur: Quæ-
cumque benedixerint, benedicantur, & quæ cumq̃
consecrauerint, consecrentur, & sanctificentur.
Atque etiam, quia per benedictionem sacerdotã-
lem populus glorificatur (iuxta illud præmissum Ec-
clesiastici ^G) Fungi sacerdotio, & glorificare po-
pulum suum in nomine eius, id est, Domini, iuxta
intellectum Lyræ ibi dicentis; quod ideo glorifi-
care populum dicitur, quia summus sacerdos in
nomine Dñi Tetagrammaton benedicebat po-
pulum. Et S. Ioannes Chrysostronus ait: ^H Deus
ipsum regale caput sacerdotis manibus subiecit,
nos

^F
Pontif. Ro
ma. lib. 1.
tit. de ord.
presbyt.

^G
Eccle. 45.
v. 19.

^H
S. Ioann.
Chryf. de
verbis Is.
hom. 5.

nōs erudiens, quod hic princeps (id est, sacerdos) est illo (id est, rege) maior, siquidem id quod minus est benedictionem accipit ab eo, quod præstātius est. Et id probatur ex Apostolo* dicēte, quod Melchisedec sacerdos maior erat Abrahā, quia hūc (etiam re promissiones habentem) benedixit, quia sine vlla contradictione, quod minus est à meliore benedicatur.

Præesse autem debere Episcopos omnibus tanquam sacerdotes, & etiam Regibus præferri, ex præfata S. Ioannis Chrysoctomi auctoritate modo probauimus, & infra monstrabimus diffusius, quapropter hic non immoramur.

Episcopi etiam venerandi sunt propter prædicationis officium, quatenus hoc sacerdotibus competit, quia sacerdotibus dixit Saluator: Vos estis lux mundi: Et in hoc sensu Sixtus Papa 3. ^L sacerdotes appellat luciferos, dicens: Sint omnes fidei prædicantes Domini sacerdotes luciferi, & vbiq; lucentes, & in hoc sensu B. Petrus ^M ex testimonio S. Clementis in iure relati, ^N omnes principes terræ & cæteros homines verba diuina libenter audire, & sacerdotibus episcoporum libenter obtemperare, atque obediētes esse docebat.

Et in eodē sensu accipere oportet modo quod Christus nos docuit dicens: ^O Nemo lucernam accendit, & in abscondito ponit, neque sub modio

neque

*
Heb. 7.
v. 7.

^I
Math. 5.
v. 13.

^L
Sixtus 3.
epist. 42.
quæ habetur in p. i.
Concil. Ephesini.

^M
Petr. 2. v.
relatus in c. omnes de maior. & obed.

^N
S. Cleme.
Papa 1. e.
pist. 3. col. 11.

^O
Lucæ 11.
v. 33. &
Lucæ 8. v.
16.

neque operit eam vase, aut sub lecto ponit, sed
super candelabrum, ut qui ingrediuntur lumen vi
deant, & luceat omnibus, qui in domo sunt. Si nos
Deus lucem huius prouintiae constituit, si lucernam
accendit propter nostrae dignitati annexum praedicationis officium: Nemo velit nos in abscondito ponere, se nobis anteponendo: Nemo sub modio, id est, ad mensuram suae dignitatis dignitatem nostram aestimet, sed diuinis fulgoribus, quos habet à Deo, sinat eam coruscare: Nemo operiat eam vase, ut lucem eius restinguat: Nemo sub lecto ponat, post sua subsellia volens nos salutari, sed super candelabrum, id est, in primo, excelsiore, & apertiore loco nos esse debere cognoscat, & cognosci debere verbis, & factis ostendat, ut qui ingrediuntur, scilicet Indi nostri neophyti lumen videant, debitam mysterijs credendis adhibentes aëstimationem propter auctoritatem praedicantium; et ut doctrina nostra luceat, id est, profectui sit, omnibus, qui in domo sunt, id est, non tam Indis in ecclesiam ingredientibus, sed & alijs, qui iam in ecclesiam sunt ingressi, & intra eius mēsuras cōtinētur. In hoc quoque sensu propter praedicationis officium appellantur sacerdotes Angeli, & ab omnibus accipitur illud Malachiae: ^P Labia sacerdotis custodiunt scientiam, & legem requirunt ex ore eius, quia Angelus Domini exercituum est.

^P
Malach. 2
v. 7.

est. Quod suis sacerdotibus Riculfus Suefionum
Episcopus ² sic exposuit: Angelus namque latino
eloquio nuntius dicitur; & vos quidem Angelorū
ministeria expletis, quādo vestras instruitis plebes,
atque docetis.

Quod denique sacerdotes dum ordinantur, mo-
nentur ab ecclesia oportere eos baptizare; intelli-
gendum est non solum de sacro lauacro adhiben-
do, sed etiam de aliorum sacramentorum ad pres-
byteratus ordinem pertinentium dispensatione.

Quia sacerdotibus huiusmodi sacramenta, velut
medicinas contra omnes animæ morbos, princi-
paliter, & ex officio Saluator Dominus commen-
dauit. Etenim illi tanquam spirituales stabularij cu-
ram habent orbis fauciati sibi ab abscedente Do-
mino in cœlos tanquam à Samaritano euangeli-
co commendati, ^R iuxta sententiam S. Ioannis
Chrysostomi dicentis: ^S Stabularij typum gerunt
Apostoli, & qui illos secuti sunt, doctores, &
pastores.

Quod ita generaliter dictum S. Clemens Papa,
& martyr explicat monens, vt omnes sacerdotibus
tanquam spiritualibus parentibus debitum impar-
tiantur honorem. Si ^T de parentibus (inquit) secun-
dum carnem ait diuina Scripiura: ^V Honora patrē
tuum, & matrem, vt bene sit tibi; & qui maledicit
patri, vel matri morte moriatur; quanto magis de
paren-

²
Riculf. in
constituti.
Suefionū.

^R
Lucæ 20.
v. 35.
^S
S. Io. Chry-
sost. apud
gloss. ordi.
verb. dedic
^T
S. Clemen.
Pap. 19.
Apost. con-
stitut. lib.
2. c. 33.
^V
Exod. 20.
v. 12. &
Deut. 5.
v. 16.

parentibus spiritualibus verbis Dei moneamur honore, & charitate eos prosequi, ut beneficos, & ad Deum legatos? qui nos per aquam Deo regenerarunt, Spiritu Sancto impleuerunt, lacte verbi Dei aluerunt, & doctrinae alimento nutriuerunt, monitis stabilierunt, corpore saluari, & pretioso sanguine nos dignati sunt, nobisque peccata remisserunt, & sanctae, ac sacrae eucharistiae participes fecerunt, ac promissionis Dei consortes, & Christi cohaeredes constituerunt. His igitur reuerentiam adhibentes omni eos genere honoris afficite. Siquidem hi potestatem vitae, & mortis a Deo acceperunt in iudicandis ijs, qui deliquerunt, & in damnandis ad mortem ignis sempiterni, & ijs, qui se ad recte viuendum conuertunt, absoluendis, & viuificandis.

X
 Greg. 7. lib
 8. epist. 21
 & ex text.
 in c. quis
 dubitet 96
 dist.

γ
 S. Gelasi.
 Pap. 1. e-
 pist. 8. &
 est tex. in
 c. si impē-
 rator. 96.
 dist.

Vnde Gregorius Papa 7: ^x relatus in iure dixit: Quis dubitet sacerdotes Christi Regum, & Principum, omniumque fidelium patres, & magistros cēseri? & S. Gelasius Papa 1. etiam in iure relatus Imperatori Anastasio ita rescripserat: ^γ Si imperator catholicus est (quod salua pace ipsius dixerimus) filius est, non praesul ecclesiae. Nonne igitur (ut cum eodem Gregorio 7. dicamus) miserabilis insaniae esse cognoscitur, si filius patrem, discipulus magistrum sibi conetur subiugare, & iniquis (vel saltim nouis) obligationibus illum suae potestati subi-

subijcere, à quo credit non solum in terra, sed etiam in coelis se ligari posse, & solui?

Prima verò causa honorandi episcopos, vt patres spirituales, est præceptum Domini de parentibus carnalibus dicentis: Honora patrem, &c. Hoc enim (dicit Apostolus ^z) iustum est, & primum mandatum in promissione, vt bene sit tibi, & sis longæuus super terram. Iustum est (vt ait ibi glossa interlin.) quia præceptum legis est honorare patrem, id est, ei reuerentiam exhibere: Quia vt ait ibi Lyra, filij habent à parentibus esse incrementum, & documentum.

Et est primum mandatum, scilicet ex his, quæ ad honorem hominum pertinent, & erant in secunda legis tabula. Nam in prima duntaxat erant ad honorem solius Dei pertinentia, & recto tramite ita post hæc illud collocatum, nam (vt ait S. Ioan. Chrysostomus ^A) primum Deus præcipit honorem erga parentes, eo quod & ante omnia ipsi post Deum filijs causa viuendi sunt. Cum ergo (secundum glossam interlinearem ^B) hoc præceptum loquatur de parentibus carnalibus, vel spiritalibus, vt filij eos officio pietatis prosequantur; quanto plus æstimationis filij accipiunt spirituales, quàm carnales, tanto illi obligatiores erunt, erga honorandos parentes suos spirituales, vt tibi magis beneficos; hoc est (secundum ^C glossam ordinariam)

D

vt eis

^z
Eph. 6. v.
1.

S. Io. Chry
sost. apud
gloss. ordi.
vt i supra.
B

Gloss. in-
terline. in
Exod. 20.
v. 12 & in
Deut. 5. v.
16. verb.
honora.

C
Gloss. ord.
in Eph. 6.
v. 1.

vt eis reuerentiam exhibeant: quanto minus vt eã dethrahi, aut in salutationibus minui cogitent, ne dicamus, studeant, vel mandent.

Item madatum hoc dicitur primum in promissione, scilicet, vt bene sit illud adimplenti, & sit longæuus super terram. Quæ promissio [vt notat interlinearis] non est in alijs mandatis, & intelligitur in vita præsentis in temporalibus, & in spiritualibus, & in vita æterna.

Sed inter alia præcipue sacerdotes videntur reuerendi, quia (quod inter nonnulla ipsorum encomia S. etiam Pontianus Papa, & martyr ad id enumerat ^D) ipsi proprio ore corpus Domini conficiunt, & populis tradunt. Regula enim, & consuetudo ecclesiæ tradit (testante Concilio Niceno ^E) vt hi soli, qui offerendi sacrificij habent potestatem, corpus Christi porrigant.

De huiusmodi potestate, quidquid conemur exprimere, vix vllius apparet esse momenti, deficit lingua, sermo disparet, superatur ingenium, opprimitur intellectus; scrutator enim huiusmodi maiestatis ^F opprimetur, à gloria.

Illud tamen non est perstrictim animaduertendum, quod per ordinationem sacerdotibus datur Spiritus Sanctus, atq̃ Apostolis, eorumq̃ successoribus in sacerdotio potestas est tradita peccata remittendi, & retinendi, iuxta illud Domini ^G Sal-

^D
S. Pontianus epist.
2.

^E
Cõcil. Nicen. cano.
14. alias
18.

^F
Prou. 25.
v. 27.

^G
Cõcil. Trident. sess.
23. c. 1.
de Sacra. ordin.

uatoris

uatoris dicentis: Accipite Spiritum Sanctum, quorum remisseritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta sunt. ^H Et huius potestatis auctoritatem per comparationem Sanctus Ioannes Chrysostronus his verbis commendat: Si Rex aliquis (ait idem Sanctus ^I) cuiquã ex subditis honorem hunc impertitus fuerit, vt potestatem habeat; quoscumque velit, in carcerem conijciendi, eosdemque rursus relaxandi, is nimirum beatus ac mirandus iudicio omnium fuerit. At vero qui à Deo tanto maiorem accepit potestatem, quanto cœlum terra pretiosius est, quanto etiam animæ corporibus præstant; hic ita ne tam vilem à Deo dignitatem accepisse nonnullis videri debet?

Verumtamen nõ duntaxat vt ministros regios (licet adeo potentes) volumus sacerdotes attendi, sed vocari posse reges, ex illo probat Mendoza, ^L quod de tribubus in templum ad sacrificandum ascendentibus dixit regius Psaltes: ^M Illuc enim ascenderunt tribus, tribus Domini ad confitendũ nomini Domini, vbi S. Ioan. Chrysostronus pro: tribus, tribus Domini, vertit: ^I supra, scepra Domini. Quia scilicet digni scepro sunt, qui in sacrificijs Deo deseruiunt. Vnde congregatio leuitarum, & sacerdotum, qui in templo seruibant, sceprum dicitur à Deo ad Aaron dicente: ^N Fratres tuos de tribu Leui, & scepra in patris tui sume tecũ, Qua-

Dz

si ni-

^HIoann. 20.
7. 23.^IS. Chryf.
lib. 3. de
sacerdot.^EMendoza
in 1. Reg.
1. n. 1. an
not. 4. cir-
ca literã,
sect. 1. n.
20.^MPsal. 121.
n. 4.^NNum. 18.
n. 2.

2. Reg. 2.
v. 35.

P
Mendoza
1. Reg. 2.
v. 36. in
exposi. lit.
n. 17.

Q
Exo. 19.
v. 6.

R
Exo 2. v.
16.

S
2. Reg. 8.
v. 18.

si nihil minus dignitatis ex sacerdotio, quam ex regio sceptro, si illud haberent, eis proueniret. Et ad Heli per Samuelem Dominus dixit: ^o Suscitabo mihi sacerdotem fidelem, & ædificabo ei domum. Vbi Chaldeus vertit: Statuam illi regnum firmum. Quia (secundum eundem Mendozam ^P) sacerdotium tempore legis, quamuis in officio nõ fuerit regno maius; in pretio tamen, & ueneratione par regno habitam fuisse uidetur, iuxta uerbum Domini populo Israel dicentis: ² Et vos eritis mihi in regnum sacerdotale, & gens sancta.

Sed notamus, quod cum illi carnales Israhelitæ intelligerent promissiones sibi factas in carnalibus duntaxat esse accipiendas; ideo per illud nomen substantiuum [regnum] eis datum fuit intelligi regnum, seu sceptrum, quod sub promissione huiusmodi futurum erat, esse quidem principaliter, & primario imperium terrenum, & temporale; at per alterum nomen adiectiuum [sacerdotale] qualitates eius, & cætera accessoria declarata sunt, scilicet, quod illud regnum promissum, terrenum, & temporale futurum, esset sacerdotale, id est, maximum, ut ait ibi Lyra. Nomine enim sacerdotij maioritas aliquando exprimitur; sicut alibi Iethro, ^R & filij Dauid ^S dicuntur esse sacerdotes, id est, maiores, & primi post Regem. Verumtamen ad notandum aliter fore tempore gratiæ, Princeps

Apo-

Apostolorum sacerdotes è conuerso regale sacerdotium appellauit. Etenim non de terreno imperio, sed de spirituali intelligitur. Vnde Apostolus ait: ^r Arma militiæ nostræ non sunt carnalia, scilicet qualia sunt Regum; veluti (vt ait S. Ioannes Chrysostronus ^v) diuitiæ, gloria, potentia humana, facundia, auctoritas famulitia, & alia id genus, sed potentia Deo. Nam (secundum S. Ambrosium ^x) ecclesia non armis sæcularibus vincit aduersarias potestates, sed spiritualibus, quæ sunt fortiora Deo ad destructionem munitionum, consilia destruentes, & omnem altitudinem extollentem se aduersus scientiam Dei, & in captiuitatem redigentes omnem intellectum in obsequium Christi; & (vt præcinit Psalmista ^r) ad faciendam vindictam in nationibus, increpationes in populis, ad alligandos Reges eorum in compedibus, & nobiles eorum in manicis ferreis, vt faciant [scilicet sacerdotes] in eis iudicium conscriptum. Igitur euangelicos sacerdotes ita alloquitur B. Petrus: ^z Vos autem genus electum, regale sacerdotiũ gens sancta, &c. Non regnum sacerdotale, vt in lege, sed è conuerso regale sacerdotium nos appellat, per nomen substantiuum [sacerdotium] declarans nostrum sacerdotale munus primario, & principaliter esse attendendum, & venerandum; & per nomen adiectiuum [regale] hanc qualitatem, & cætera eiusmo-

r

2. Cor. 10.

v. 4.

v

S. Ioann.
Chrysostr.
apud glos.
ord. ibi.

x

S. Ambro.
apud glos.
ord. ibi.

r

Psal. 149.
v. 7.

z

1. Pet. 2.
v. 9.

eiufmodi, vt accessoria, in esse sacerdotio, & minoris habenda esse.

Immo quod sacerdotalis dignitas regiam non solum æquat dignitatem, sed superat, probatur ex sequentibus.

^A
Leuit. 4.
v. 3. & v.
22.

In lege scriptum est: ^A Si sacerdos, qui vnctus est, peccauerit delinquere faciens populum, offeret pro peccato suo vitulum immaculatum Domino; Et paulo inferius: Si peccauerit Princeps, offeret hostiam Domino hircum de capris immaculatum. Ecce minor á Rege, quam á sacerdote petitur oblatio, & mirum non est: tam procul enim (inquit ibi S. Theodoretus) abest à sacerdotali dignitate is, cui corporum imperium commissum est; Et ex nobiliore victima maior sacerdotis dignitas innotescit.

^B
Num. 27.
v. 18.

^C
2. Ioann.
Chrysoft.
hcm. 3. ad
popul.

^D
2. Paral.
26. v. 16.

Item iussit Deus constitui principem populi Iosue, ^B qui stabit (inquiens) coram Eleazaro sacerdote. Ecce vir humano imperio conspicuus admonetur á Deo, vt in morem pueri famulantis coram sacerdote stare debeat. Nam (ut inquit S. Chryso-stomus ^C) si de rebus agitur cœlestibus, Rex ad sacerdotem, non sacerdos ad Regem venire solet.

Nec improbus Rex Ozias ignorabat, maiorem esse dignitatem sacerdotalem, quàm regiam, cùm à regia in sacerdotalem insilire tentauit, adolere volens incensum super altare tymiamatis. ^D

Idem

Idem etiam significatum est in eo, quod Magi post adoratum puerum Saluatorem acceperunt responsum in somnis, ne redirent ad Herodem, & per aliam viam reuersi sunt in regionem suam. ^E Nam (vt notat S. Chrysostronus ^F) iam non stella eos, sed Angelus suscipit: Quia scilicet adorando facti fuerant sacerdotes cum supplicatione etiam muneribus oblati.

Nec mirum videri debet quod sacerdotalis dignitas regie præponenda sit, cum illa etiam præferatur propheticæ, quæ & regie præest. Quoniam Nathan propheta (vt Regum habet historia ^G) palam, publiceque (vt verbis S. Gelasij vtamur ^H) in facie Regi David commissum pronuntiavit errorem, & ipsum commississe non tacuit, atq; confessione correctum consequenter absoluit. Quod si propheta Regibus præcedunt, & eis præsunt; multo magis sacerdotes Regibus præferendi sunt, cum etiam prophetis sacerdotes præferantur. Nam Rex Ozias (inquit textus sacer ^I) exquisiuit Dominum in diebus Zachariæ intelligentis, & videntis Deum. Et [secundum glossam interlinearẽ ibi] intelligens appellatus est propter sacerdotium, videntis autem, propter prophetiam. Ergo quantum intellectus præstat visui, tantum sacerdotium prophetiæ.

Recte igitur S. Ioann. Chrysostronus ait: ^L Sacerdo-

^EMath. 2.
v. 12.^FS. Ioann.
Chryf. in
Mat. hom.
7.^G

2. Reg. 12.

^HS. Gelasij
Pap. I. e-
pist. 13.^I2. Paral.
26. v. 5.^LS. Ioann.
Chryf. in
I. hom. 5.

M
Isai. 40.
v. 6.

cerdotium Principatus est ipso etiam regno venerabilius, ac maius. Ne mihi narres purpuram, neque diadema, neque vestes aureas; umbræ sunt isthæc omnia, vernis que flosculis leuiora. Omnis enim [inquit ^M] gloria flos graminis, etiam si ipsam gloriam regalem dixeris. Ne, inquam, mihi narres ista; sed, si vis videre discrimen quantum absit Rex à sacerdote, expende modum potestatis vtrique traditæ, & videbis sacerdotem multo sublimius Rege sedentem. Admirandus videtur thronus regius; sed rerum terrenarum administrationem sortitus est: Sacerdotis thronus in cœlis collocatus, de cœlestibus negotijs habet pronuntiandi auctoritatē, cum sacerdotium à supernis descendat, eiusque vinculum animam contingat, atque ad cœlos vsque peruadat. Quis hæc dicit? Ipse cœlorum Rex: Quodcumque ligaueritis super terram, &c. Quid cum hoc honore conferri possit? à terra iudicandi principalem auctoritatem sumit cœlum.

N
S. Io. Chry
sost in Is.
hom. 4.

O
S. Ioann.
Chryf. de
sacer lib.
3. in prin.

Et alibi in eodem sensu dixit: ^N Alij sunt termini regni, alij sacerdotij; sed hoc illo maius est. Neque enim ex gemmis, & auro æstimari debet ille, quæ sunt in terris sortitus est; sacerdotij ius à supernis descendit: Regi, quæ hic, commissa sunt; sacerdoti animæ: maior hic principatus.

Et alibi: ^O Sacerdotium tanto quidem est regno excellentius, quantum spiritus, & carnis intervalum esse potest. Et

Et alibi [vt supra diximus] Deus ipsum regale caput sacerdotis manibus subiicit, nos eo erudiens, quod hic princeps est illo maior, siquidem quod minus est, benedictionem accipit ab eo, quod prestantius est.

Præterea Regibus non solum sacerdotes, sed etiam diaconi præponuntur in ecclesia, iuxta doctrinam S. Clementis dicentis: 2. Similis est status omnis ecclesiæ magnæ nauis, quæ per undosum pelagus diuersis é locis, & regionibus viros portat ad vnã potentis regni urbem properare cupientes. Sit ergo nauis huius Dominus ipse Omnipotens Deus; Gubernator veró sit Christus; tum deinde proretæ officium Episcopus impleat, Presbyteri nautarum; Diaconi dispensatorum locum teneant; hi, qui catechizant, nautologis comparentur; Epibatis autem (hoc est laicis) totius fraternitatis multitudo similis sit.

Apertius autem S. Ignatius martyr, R non solum post Episcopos, & sacerdotes, verum post diaconos Regibus in ecclesia locum assignat, dicens: Omnia vestra decenti ordine perficiantur in Christo. Laici (ex quorum numero sunt etiam Reges Christianissimi) diaconis subiiciantur; diaconi presbyteris, presbyteri Episcopo, Episcopus Christo, vt ipse Patri. Et S. Ioannes Chrysostomus eundem post diaconos locum regibus assignasse videtur

E quan-

P
S. Ioanna.
Chryf. de
verb. fig.
homil 8.

2
Clem. Pa.
1. in epist.
1. ad Iac.
frat. Dni.
§. siqui ex
frat. col.
2.

R
S. Ignat.
epist. 10.
ad Smyr.

S.
S. Ioann.
Chrysoft.
in Math.
hom. 33.

τ
S. Ignat.
epist. 10.
ad Smyr.

ν
Malac. 2.
v. 7.

χ
S. Ioann.
Chryf. in
2. Timot.
homil. 2.

γ
S. Hier. in
Malac. 2.
v. 7.

ζ
S. Gregor.
lib. 4. epist.
31.

Α
1. Cor. 11.
v. 11.

B
Mendoza
in 1. Reg.
2. v. 17.
annot. 19.
circa lit.
fest. 1. n.
11.

quando eosdem diaconos, de indignè accedenti-
bus ad mysteria, sic admonet: ^S Si dux igitur quis-
piam, si qui diademate ornatur, indignè accedat,
cohibe, coerce; maiorem tu illo potestatem habes.

Ex supradictis infertur (sicut S. Ignatius martyr
ait ^τ) Sacerdotium esse apicem omnium bonorū,
quæ in hominibus constant. Immo sacerdotes
Angelis comparantur ex auctoritatibus supra rela-
tis Malachiae dicentis de sacerdote: ^ν Quoniam
Angelus Domini exercituum est. Et S. Ioannis
Chrysoctomi dicentis: ^χ Nescis quid sit sacerdos?
Angelus quippe Domini est. Non enim ex se
ipso loquitur. Et alibi dicit: Quod Spiritus Sanctus
sacerdotes adhuc manentes in carne ministerio
fungi præstitit Angelorum. Et comprobatur au-
ctoritate S. Hieronymi dicentis: ^γ Angelus sacer-
dos Dei verissimè dicitur, quia Dei, & hominum
sequester est, eiusque ad populum anuntiat volū-
tatem. Et idem docet S. Gregorius ^ζ dicens, quod
in diuinis eloquijs sacerdotes aliquando Angeli
vocantur; nam Propheta ait: Quoniam Angelus
Domini exercituum est. Item Apostolus ^Α præci-
pit mulieribus: Ut in ecclesia caput operiant prop-
ter Angelos, id est (interprete Diuo Anselmo) prop-
ter sacerdotes diuinæ voluntatis nuntios. Et sub-
scribit Diuus Thomas dicens: Propter angelos, id
est, propter sacerdotes, seu propter eorū cautelā. ^B

Et

Et S. Gregorius Nazianzenus dicit: ^C Non tibi honoris expers videatur hoc sacerdotium, quod ipsi quoque angeli purissimi Dei cultores venerantur tanquam ipsorum cultui minime impar.

Sed iam parum videtur sacerdotes angelis comparare, cum S. Paulus eos prætulisse visus sit, cum dixit: ^D Licet angelus de cœlo euangelizet vobis præterquam quod euangelizauimus vobis, anathema sit. Vbi S. Ioannes Chrysostomus ait: ^E Non temere dixit de cœlo, quoniam sacerdotes quoque dicti sunt angeli, neque de his angelis nunc verba fieri, addita particula, de cœlo, supernas virtutes indicauit, cuius rei ratio esse potest, ne videretur sacerdotes velle anathemate ferire, & sic plus reuerentiæ eis, quam angelis exhibuisse.

Item in tradenda notitia Dei sacerdotes angelis præponi visi sunt. Nam angelus, & exercitus militiæ cœlestis gaudium magnū natiuitatis Christi euangelizarunt solummodo pastoribus, id est Iudæis. ^F At sacerdotes missi sunt ad prædicandū illis, & gentibus euangelium, dicente Dño Salvatore: ^G Prædicate euangelium omni creaturæ. Ergo quanto ecclesia vniuersalis præfertur Iudaicæ Synagogæ, tanto in euangelizandi ministerio sacerdotes angelis videntur prælati. Vnde cum Apostolus dixerit: ^H Mihi omium Sanctorum ministro data est gratia hæc in gentibus euangeli-

E2

zare

e
S. Gregor
Naz orat.
12. ad ci-
ues.

D
Galat. 1.
v. 8.

E
S. Chryf.
in Ephes.
3. hom. 7.

F
Marc. 16.
v. 25.

G
Lucæ 2. v.
10.

H
Ephes. 3.
v. 7.

zare inuestigabiles diuitias Christi; ex hoc præfata-
tam sacerdotum prærogatiuam infert. S. Ioannes
Chrystomus dicens: Paulus ad gentes missus
est; Angeli vero ad circuncisionem. Et paulo post:
Qui maiorū fit euangelista, hoc ipso magnus est.

I
Item Angeli more famulantium dicuntur stare
coram Deo iuxta illud Isaia: ^I Seraphim stabant;
& illud Danielis: ^L Millia assistebant ei; & illud
Tobia: ^M Angelus vnus ex septē, qui itamus ante
Dominum. Sed, secundum Lucam, ^N apostoli, vt
sacerdotes edunt, & bibunt super mensam Christi
in regno suo (id est in præsentis temporis ecclesia)
& sedebunt super thronos iudicantes duodecim
tribus Israel. Et (secundum Mattheum ^O) sedebunt
etiam cum Christo Domino sedente, ipse enim
dixit eis: Cum sederit filius hominis, sedebitis &
vos, &c. Et non tantum duodecim tribus Israel,
sed etiam Angelos iudicabunt, iuxta illud Apo-
stoli: ^P Nescitis quoniam angelos iudicabimus?

Q
Hinc tandem dignitas sacerdotum (iam cum
S. Papa Gregorio ^Q loquamur, quod & á B. Nico-
lao Papa ^R didicimus) adeo supereminet, vt in di-
uinis eloquijs sacerdotes aliquando Dijs vocentur.
Nam & per Moysem, de eo, qui ad iuramentum
ducendus est, dicitur: ^S Applica illum ad Deos, vi-
delicet, ad sacerdotes. Et rursus, scriptum ^T est:
Dijs nõ detrahes, scilicet (iuxta interlinearem) sa-
cerdo-

cerdotibus, & ecclesie Doctoribus, qui populo principantur. Vbi etiam Innocentius Papa 3. ^v Sacerdotes intelligit, qui per excellentiam ordinis, & officij dignitatem Deorum nomine nuncupantur. Cum enim omnis detractio sit perniciofa, in sacerdotes est perniciosior, & hic certum est agi de honoris detractioe, & hæc non minus factio quàm verbo fit, & qui detrahit honori superioris, non solum ei, sed etiam sibi nocere dicit ibi Lyra, quoniam si maledixeris Principi populi tui, maledices utique tibi ipsi, cum ille sit caput, cuius tu pars es.

Tanta igitur dignitate attenda æquum fuit in lege, & dignius est in euangelio sacerdotes eo honore prosequi, qui eorum dignitati par sit. Vnde S. Fabianus Papa, & martyr sic docet: ^x Sacerdotes honorandi sunt, non lacerandi, & exprobradi. Legitur enim in Ecclesiastico: ^r In tota anima tua time Deum, & sacerdotes eius sanctifica. In tota virtute tua dilige eum, qui te fecit, & ministros eius non derelinquas. Honora Deum ex tota anima tua, & honorifica sacerdotes. Hactenus S. Fabianus. Sed nota quod ibi glossa ordinaria dixit: Timorem Dei, & amorem se ostendit habere, qui honorificat, & timet ministros eius.

Item in eodem ecclesiastico legitur: ^z Presbytero humilia animam tuam, & magnato humilia caput tuum.

^v
Innoc. 3.
in Ex. 22.
v. 28.

^x
S. Fab. e-
pist. 2. ad
fin.

^r
Eccli. 7.
v. 31.

^z
Eccli. 4. v.
7.

tuum. In quibus verbis satis exprimitur quanto maior, & affectuosior reuerentia sit exhibenda presbyteris, quam magnatibus. Quod etiã innuit, vel potius declarat Apostolus dicendo: Presbyteri duplici honore digni babeantur.

A
1. Tim 5.

v. 17.

B

Leuit. 21.

v. 10.

In lege etiam præceptum^B est, quod Potifex, id est, sacerdos maximus inter fratres suos, super cuius caput fustum est vnctionis oleum, & cuius manus in sacerdotio consecratae sunt, vestitusque est sanctis vestibus, caput suum non discooperiet. Si tanta (inquit Mendoza^C) olim erat dignitas sacerdotalis, vt ab illo reuerentia nemini, & ab omnibus illi præstaretur: quid modo dicendũ, vbi sacerdotalis dignitas illi veteri nõ minus, quàm lux vmbrae antecedit?

C
Mendoza
in 1. Reg.
2. v. 27.
anno. 19.
circ. lit.
sect. 2. n.
12.

D

Deut. 17.
v. 12.

Item decretum erat in lege, ^D vt qui superbie- rit nolens obedire imperio sacerdotis moriatur. Quod glossa ordinaria intelligit de ijs, quos vicarios Christus sibi substituit, dicens: Qui vos audit me audit, & qui vos spernit, me spernit. Et declarans, quod in sacerdotibus despectis, diuinitas despicitur Christi, concludit dicens: Iure ergo damnationis substat sententiam, qui contemnit diuinitatis potentiam.

Jeremias Ierosolimitanae destructionis hac causam assignans: Facies (inquit) sacerdotum non erubuerunt, neque senes miseri sunt. Vbi glossa inter-

inter-

interlineatis ibi, sacerdotum, dicit: Quorum dignitas est reuerenda. Quasi dicat: Non sic fecerunt; immo Deum in suis sacerdotibus contempserunt, neque eum in eis reueriti sunt; ideo diuili sunt à facie Dñi, quia per orbem dispersi sunt. Et glossa ordinaria ibi in verbo, neque senum, interpretatur de Prælatibus, & notat quàm terribile sit sacerdotes contemnere, neque facies eorum erubescere; de his enim ait Dominus: Qui vos spernit, me spernit.

Et cum Saul Rex emissarijs suis, qui circumflabant eum, dixisset: Conuertimini, & interficite sacerdotes Domini, noluerunt serui Regis extendere manus suas in eos, sicut Regū narrat historia.^E Quia, sicut notat Iosephus,^F non præsumpserunt contingere sacerdotes, sed diuinitatem formidarunt, potius quàm Regi parere uellent. Unde S. Theodoretus ait: ^G Digni laude satellites Saulis, neque enim, cum Rex iussisset, tolerarunt inquinare manus cæde sacerdotum.

David quoq̄ cum Saulem apprehendisset præuaticatorem (ut ait S. Ioannes Chrysostomus ^H) & spirantem homicidium, & multis pænis dignum non solum eius vitæ pepercit, sed neque, ut uerbum asperum in eum iaceretur, sustinuit, causamq̄ ponens dicit: Christus Domini est. Saulem itaque David uenerabatur (ut ait Lyra ^I) licet sciret eum esse malum, & à Deo reprobatum. Dicebat enim

uiris

^E
1. Reg. 22.
v. 17.

^F
Ioseph. antiq. lib. 6.
cap. 13.

^G
S. Theod.
in 1. Reg.
9. 53.

^H
S. Ioann. Chryf. in illud Pauli Roman. 16. salutate Priscæ col. 8.

^I
Lyr. in Math. 23. uerbo omnia ergo.

L
1. Reg. 24.
v. 7.

M
S. Ioann.
Chr. apud
gloss. ordi.
ibi.

ny

N
Luc. 2. v.
10.

O
Mat. 2. v.
2.

P
Mat. 23. v.
2.

viris sibi necem Saulis suadentibus: ^L Propitius sit mihi Dñs ne faciam hanc rem Dño meo Christo Domini, vt mittam manum meam in eum: quoniam Christus Domini est. Hæc enim meditando intra se dicebat: (vt introducit S. Chrysoſtomus ^M) Christus Domini est, non ab humano honore, sed à cœlesti iudicio honorifico sumpto testimonio. Contemnis conseruum tuum, sed reuerere Domini. Aspernaris electum, metue eum, qui illum elegit.

Probatum quoque ex euangelio sacerdotes, etiã malos, esse à populo reuerendos. Et in primis notatu dignum putamus ad hoc, quod natus Saluator mundi ad vocationem pastorum, & Magorum (in quibus populus Hebræus scilicet, & gentilis significabatur) Angelum, ^N & Stellam ^O respectiue misit; Attamen ad vocationem sacerdotalis ordinis parũ uisum fuit Angelum, aut Stellam mittere; sed specialis prerogatiue, præcipuiq; honoris causa, ipse præsentatus est in templo, vt eum Simeon iustus omnium nostrum sacerdotum nomine in uinis acciperet.

Secundo, quia Saluator Dominus ad turbas, & discipulos suos sic alloquutus est: ^P Super cathedram Moysi sederunt scribæ, & Pharisei: omnia ergo, quęcunq; dixerint uobis seruate, & facite, secundum opera uero eorum nolite facere. Quod expli-

explicant omnes, & specialiter ibi Lyra de Prælati-
tis etiam malis, quia sunt habendi in honore quã-
diu tolerantur in officio suo.

Tertio, quia ^Qleproso mundato Christus in-
iunxit dicens: Vade ostende te sacerdoti. Quod
fecit (vt dicit ibi Lyra) vt sacerdotibus deferret ho-
norem. Licet eos sciebat tunc temporis esse pessi-
mos. Et ob id etiam alibi ^Riulisse legimus decem
leprosis mundandis: Ite, & ostendite vos sacer-
dotibus.

Quarto, quia licet Iudas Ischariotes erat pecca-
tor, fur, & proditor, ita vt eum Dominus diabolum
vocauerit, ^Snihilominus eum adeo honorauit,
quod potestatem ei dederit super omnia dæmonia,
^T& vt languores curaret: quia ante faciem suam
erat mittendus, vt prædicaret, & baptizaret, & tan-
dem sacerdos, & Episcopus erat euasurus. Et ideo
Sanctus Thomas dicit: Quod prælati non ho-
norantur propter excellētiam propriæ virtutis, sed
propter excellentiam dignitatis, secundum quam
sunt Dei ministri, & in eis etiam honoratur tota
communitas, cui præsunt.

Quinto, quia etiam ipse Dominus Saluator in
passione sua ab alijs persequentium calumnijs nõ
legitur se excusasse, nisi quando vnus assistens mi-
nistrorum alapam ipsi impegit dicens: ^XSic res-
pondes pontifici? Quia cum iniuria facta sacerdoti

F

cedat

^Q
Math. 5.

v. 4.

R

Luc. 17.

v. 14.

S

Ioan. 6. v.

71.

T

Luc. 9. v.

11. 8. v.

V

S. Tho. 2.

2. q. 103.

ar. 2. ad 2.

X

Ioa. 18. v.

23.

cedat in ipsum Deum, qui illum assumpsit, non est Saluator passus sibi imponi tantum nefas; quamobrem respōdit se percutienti: si male locutus sum, testimonium perhibe de malo: si autem bene, cur me cædis?

γ
S. Ioann.
Chryf. in
illud A-
post. Rom.
16. saluta-
te Pri/cā.
col. 8.

λ
Act. 23. v.
3.

Sexto. Simile notat S. Ioannes Chrysoſtomus ^r de Paulo; cūm enim (inquit) Principem Iudæorum notasset, ac dixisset: & Percutiat te Deus paries dealbate, & tu iudicans me sedes? postquam autem alios audiuit sibi resistentes, & dicentes: Pontificē Dei conuicijs incessis? monstrare volens quantum oportet sacerdotibus Dei exhibere honorem, & reuerentiam; Nesciebam (inquit) quod Pontifex esset.

Δ
Sulpit. in
vita S. Mar-
tini.

Probatur etiam exemplis catholicorum, & illo^r in primis S. Martini ab Imperatore Maximo mēsa excepti. Nam cūm ad medium fere conuiuij pateram Regi minister obtulisset, Rex sancto Episcopo potius potum dari iussit, expectans, atq̄ ambiens, vt ab Episcopi dextera poculum ipse sumeret. At Martinus vbi bibit, pateram presbytero suo tradidit, nullum scilicet existimans digniorem, qui post se biberet, nec integrum sibi fore, si aut Regē ipsum, aut eos, qui á Rege erant proximi, presbytero prætulisset. Quod factum Imperator, omnesq̄ qui tūc aderant, ita admirati sunt, vt hoc ipsum eis, in quo contempti fuerant, placeret.

Et

Et idem probatur ethnicorum exemplis, quæ breuitatis causa omittēda duximus, sed videri possunt (scilicet) apud Baronium anno 57. à num. 34. cum sequentibus, & Marcū Tullium lib. 2. de legibus, & Pierium in Hieroglyph. lib. 20. c. de notit. & Strabonem geographiæ lib. 17. apud Alex. ab Alex. lib. 2. c. 8. & Diodorum Siculum, de fabulis antiq. lib. 4. & Elianum de var. histor. lib. 14. c. 34. & Cornelium Tacitum lib. de moribus German. & Iosephum, de antiquit. lib. 14. c. 26. & lib. 11. c. 8. & Cæsarem de bello Gallico, lib. 6. & Cassaneum in cathal. glor. mund. p. 4. S. August. de ciuitate Dei, lib. 18. c. 45. S. Bonauent. de ecclesiast. hierarch. c. de principatu, Illelcas lib. 2. in S. Leone 2. c. 14.

Sed Gentium his, & alijs ductus exemplis S. Chryostomus dicebat: ^B Ne simus deteriores infidelibus, qui propter idolorum errorem, adhuc tantum cultum exhibent illorum famulis. Sed quantum distant error, & veritas, tantum distant illorum, & Dei sacerdotes.

Item probatur, quoniam S. Nicolaus Papa 1. Michaeli Imperatori ita rescripsit: ^C Quid mirum si Christianus Imperator veri Dei sacerdotes honoret, dum pagani Principes honorem impendere sacerdotibus nouerunt, qui Dijs ligneis, & lapideis seruiebant? Hæc non tantum specialiter, quan-

^B
S. Io. Chry
hom. 65.
in gen.

^C
Nicol. Pa.
1. epist. 8.

tum generaliter pro omnibus asserimus sacerdotibus.

D
Eōc Mog.
ann. 847.
in præf.

Secundo. Concilium quoque Moguntinum Ludouico Regi ita rescripfit: ^D Inhonestum est, vt hoc; quod non solum christianis temporibus ab Imperatoribus christianis, sed etiam á paganis Regibus tempore gentilitatis ad honorem Dei colatum est, vestris temporibus in vestro Regno permutetur.

E
Conc. A-
quisg. ann.
836. vbi de
reg. agitur
c. 5.

Et concilium Aquisgranense ^E animaduertens (vt refert Baronius) mala quamplurima in Regnū Francorum prouenisse specialiter, quia principalis potestas diuersis occasionibus interuenientibus, secus quàm auctoritas diuina se habet, in causas ecclesiasticas prosilierit; petijt humiliter à Ludouico Imperatore; vt per eum filij, & proceres eius nomen, potestatem, vigorem, & dignitatem sacerdotalem agnoscerent. Et ad hoc inter alia ad memoriam eius reducit, qualiter B. Prosper ^F laudem sacerdotum comprehenderit his verbis: Iplis sacerdotibus proprie animarum curandarum sollicitudo commissa est; qui pondus populi sibi commissi viriliter sustinentes pro peccatis omnium, veluti pro suis infatigabiliter supplicant Deo, ac veluti Aaron incensum contriti cordis, & humiliati spiritus offerentes, quo placatur Deus auertunt irā futuræ animaduersionis à populo. Hi per Dei gratiam

F
B. Prospe.
de contē-
plat. lib. 2.
c. 2.

tiam

tiam sunt diuinæ voluntatis iudices; ecclesiarum Christi post Apostolos fundatores; fideles populi duces; veritatis assertores; prauæ doctrinæ hostes; omnibus bonis amabiles: & male sibi conscijs etiam ipso visu terribiles; vindices oppressorum; patres in fide catholica regeneratorum, prædicatores cœlestium præmiorum; exempla bonorum operû; documenta virtutum; & forma fidelium. Ipsi sunt ecclesiæ decus, in quibus amplius fulget ecclesia. Ipsi sunt columnæ firmissimæ; quibus in Christo fundatis innititur omnis multitudo credentium. Ipsi ianux ciuitatis æternæ, per quas omnes, qui credunt, ingrediuntur ad Christum. Ipsi ianitores, quibus clauæ datæ sunt Regni cœlorum. Ipsi etiã dispensatores regis domus, quorum arbitrio in aula Regis æterni diuidantur gradus, & officia singulorum. Licet enim sanctis præcedentibus sacerdotibus vita, & meritis longe inferiores simus, idẽ tamen sacrum ministerium, quod indignè suscepimus non minoris auctoritatis, & dignitatis existit; & quamquam ministerio tanto indigni simus, propter illum tamen, cuius ministerium gerimus, in nobis non est contemnendum.

His peroratis, nihil amplius dicendum restare videtur, nisi quod ait Plautus: *Quis est homo tanta confidentia, qui sacerdotem audeat violare?* Hactenus egimus in summa de sacerdotum

præ-

Plautus in
rudente,
act. 3. scæ-
na 2.

prærogatiuis, quarum æstimatio eas iustè perpendentibus satis, superque esset ad pristinam reuerentiam episcopis conciliandam, quanto magis ad solitam exhiberi non detrahendam, hac dumtaxat adhibita consideratione, quod quando episcopi ex presbyteris assumuntur, nihil amittunt honoris debiti presbyteris, cum & ipsi nihilominus presbyteri perseverent.

H
c. accusatio, el 2. 2.
7. 7.

I
S. Gelat.
Papa 1. c. pist. 8.

L
Cõc. Tri.
sess. 23. c. 4. & can. 7.

M
c. maius, consecra.
dist. 5. c. 1. §. per frontis, de sac. vnct. c. fi. 3. q. 1. late Baroni. in marty. die 9. Apr. ann. 397 n. 61.

N
lib. Pont. tit. de consecr. electi in epif.

O
c. 1. §. ad Epum. 25. dist.

Verumtamen si omnia supra breuiter de presbyteris notata (vt in iure dicitur ^H) sunt præcauenda; quanto magis de episcopis? Si cunctis generaliter sacerdotibus (vt verbis loquar S. Gelatij Papæ ^I) fidelium conuenit corda submitti, quanto potius episcopis? qui (iuxta definitionem Synodi Tridentinæ ^L) sunt presbyteris superiores? Cuius rei significandę gratia sepe in iure episcopi vocantur summi sacerdotes, ^M ad distinctionem aliorum simplicium sacerdotum, quibus (vt supra diximus) competit offerre, benedicere, præesse, prædicare, & baptizare, vt in ordinatione eorum præmittitur, quia ultra hæc, episcopis alia competunt, qualia sunt iudicare, interpretari, consecrare, ordinare, & confirmare, vt in eorum consecratione prænuntiatur. ^N

Et in iure hæc etiã expressa sunt, quæ ad solos episcopos pertinēt, basilicarum scilicet consecratio, & confectio chrismatis. ^O Item presbyterorum, &

diaco-

diaconorum, aut virginum consecratio; constitutio altaris, ac benedictio, vel unctio, erectio, vel consecratio, & per impositionem manuum fidelibus baptizatis, vel conuersis hæreticis Paracletum Spiritum tradere, & chrismate baptizatorum frontes signare, & publicè in missa quenquam poenitentem reconciliare. Hæc autem omnia illicita sunt presbyteris, quoniam pontificatus apicem nõ habent.^P

Item ad episcopos solos pertinet etiam omnes alios clericos ordinare ^Q (licet etiam Abbates benedicti possint ex priuilegio clericos minores, sed non maiores facere ^R) Item pontifices consecrare, degradandos deponere, ^S Synodos celebrare, ^T & benedictionem solemnem ^V ante pacem dare. Possunt & alia plurima, quæ presbyteris non licet, quorum texere seriem esset molestum.

Et non solum vocantur episcopi summi sacerdotes, sed etiam summi pontifices, ^X eo quod ultra episcopos in ecclesia nullus est ordo. Nam episcopatus est maior ordo alijs omnibus, qui sunt in ecclesia Christi. Quamobrem Papa se vocat Episcopum, ^T & episcopos appellat venerabiles fratres, quasi sibi æquales; cæteros vero etiam reges, principes, vel alios cuiuscunq̃ ordinis, vocat dumtaxat filios dilectos, ^X quasi inferioris gradus.

Hinc B. Nicolaus Papa I. ^A Episcopos asserit gradu

^P
c. quãuis,
68 dist.

^Q
Con. Tri.
sess. 23. de
sacr. ord.
can. 7.

^R
c. cum cõ
tingat, vbi
canonistæ
de ætate,
& qual.

^S
c. Episco-
pi, 24. d. c.
1. & c. por-
ro, 66. d. c.
si Archie-
piscop cū
seqq. de
temp. ord.

^T
c. Epūs. 18
d. cum ci-
tat. à Bot-
teo de sy-
no. p. 1. n.
19.

^V
vt habe-
tur in fin-
ceremon.
Rom.

^X
c. de his,
de cõsecr.
d. 5.

^T
Gloss. ver.
Episcopus
in proem.
Sexti, &
gloss. verb.
de episco-
pis, in c.
quia peri-

culosum,
de sente.
excom. in
6.

ꝛ
c. quā gra
ni, de cri-
min. fals.

B Nicol.
ep. 42, S.
sed dicitis.

B
I. Cor. 12.
v. 28.

C
c. in nouo
27. dist. c.
quorū, 68.
dist.

D
Con. Tri.
sess. 24. c.
1. de re-
form.

gradu esse præcipuos, & in ecclesia Christi subli-
miores, & hoc subiectis elogijs cōfirmat. Ipsi quip-
pe (inquit) primi sunt in ecclesia; ipsi arundinem
tenentes metiuntur Sanctam Ierusalem; ipsi fabri-
cæ Dei præsumunt; ipsi speculatores ciuitatis Dei
sunt; ipsi arietes, ipsi pastores gregis Domini; ipsi
columnæ domus summi Regis existunt.

Libeat (quæsumus) per hæc elogia aliquantulū,
vel leuissimo pede spatari.

Et in primis; primos esse episcopos in ecclesia
affirmat Beatissimus Papa, etenim (secundum Apo-
stolum ^B) posuit Deus in ecclesia primū Apo-
stolos, primū dicit (secundum interlinearem ibi)
dignitate, & tempore omnium ordinatores, & iu-
dices, & ita (secundum S. Chrysostrum ibidem)
eos prælocauit. Et cum Apostolorum locum te-
neant episcopi; ^C ideo Tridentina Synodus ^D ac-
tura de eorum electione hæc verba præmissit: Si
in quibuslibet ecclesiæ gradibus prouidēter, scien-
terque curandum est, vt in Domini domo nihil
sit inordinatum, nihilque præposterum; multo ma-
gis elaborandum est, vt in electione eius, qui su-
per omnes gradus constituitur, non erretur. Ecce,
ex sententia concilij; episcopi super omnes gra-
dus constituuntur; & ideo prima eis sedes in eccle-
sia debetur, & altitudo sedis inter sedes dignitatū
arguit, & probat maioritatem dignitatis; quia ma-
iores

iores altiori loco sedere debent. ^E Et episcopis
 competit omnium rerum gerendarum auctoritas. ^F
 & qui habet iurisdictionē amplio rem dicitur dig-
 nior, & maior, & ita ut cum vnusquisque aliorum
 præcellat in singulis, ipsi episcopi sunt præordina-
 tores in cunctis (vt in iure cautum ^H est) & prop-
 terea episcopatus (in iure ^I) culmē dicitur, & fasti-
 gium dignitatum. Et sub appellatione sacerdotij
 (secundum S. Ignatium martyrem ^I) apex est om-
 nium bonorum, quæ in hominibus constant.

Quorsum (rogamus) tendunt, qui primis in ec-
 clesia, & super omnes gradus constitutis, & primā
 sedem, & rerum omnium gerendarum auctoritatem
 habentibus, præordinatoribusque in cunctis, co-
 nantur se contra morem præferri, atque fastigium
 dignitatum & culmen, a picemque omnium bo-
 norum sibi postponi: aut certe cunctus ecclesiasti-
 cus ordo deficiet, vel saltem nutabit, aut intra ec-
 clesiam id fieri nequibit. Et qui ultra, & supra su-
 premum culmen dignitatum ecclesiæ collocari ap-
 petit, extra ecclesiam se esse velle videtur.

Et secundo loco B. Nicolaus subiunxit: Ipsi (id
 est episcopi) arundinem tenentes metiuntur San-
 ctam Ierusalem. Et ad intelligentiam huius sentē-
 tiæ meminisse oportet illius viri, qui apud Ezechie-
 lem ^M funiculo lineo, & calamo mensuræ sanctā
 ciuitatem metire iussus fuit, atque etiam in Apo-

-idus

G

calyp-

V

Bald. cōf.
287. lib. 1.

F

Conf. Tri.
sess. 25. c.
6. de ref.

G

Bald. cōf.
387. lib.
1. in prin.

H

c. 1. §. ad
Epū. 25. d.

I

c. ordina-
tos, 59. d.
c. venera-
biles de
præb. xā.
gloss. ver.
digeitatst
in c. 2. de
præb. in 6.

L

S. Ignat.
epist. ad
Smyrn.

N
Apoca. II.
v. I.

arg. ex c.
solita de
uapor. &
abe.

calypsi^N Ioannem Apostolum dixisse: Et datus est
mihi calamus similis virgæ, & dictum est mihi:
Surge, & metire templum Dei, & altare, & adorā-
tes in eo: atrium autem, quod est foris templum,
eijce foras, & ne metiaris illud. Et hinc (ex argu-
mento Innocentij 3.º) potest prærogatiua episco-
palis dignitatis intelligi, eo quod non Regi, sed E-
zechieli sacerdoti, & Ioanni Apostolo verbum
hoc ciuitatem, & templum metiendi factum est, &
ita in proposita similitudine cuique episcoporum
recte dicitur: Surge; id est (iuxta glossam interlinea-
rem) erigere ad prædicandum, & metire templum
Dei; id est (iuxta glossam ordinariam) secundum
capacitatem vniuscuiusque prædica, & ideo (ait
ibi Lyra) hoc verbum est: S. Felicis Papæ ad quæ-
libet episcopum pro dedicatione templi. Et Ricar-
dus ibi, per templum infirmiores, & per altare san-
ctiores significari docet, & adorantes in eo metiri
iubet, vt scilicet (iuxta interlinearem) constituat e-
piscopus qualiter ibi adorent. Atrium autem, id est
(iuxta glossam ordinariam) falsos christianos, qui
se ecclesiam simulant, sed factis abnegat, quod est
foris templum; id est (iuxta eamdem glossam) qui
non comprehenduntur sub mensura calami, quia
non subduntur verbo Dei, eijce foras [iuxta in-
terlinearem] excommunicando.

Ergo episcopi erigendi, non deprimendi, vel
subi-

subigendi sunt ad prædicandum, & ad eos non ad alios spectat constituere qualiter cultus Dei peragi debeat, & ipsi habent excommunicare eos qui non subduntur verbo Dei; nõ autem ad alios pertinere potest episcopos foras templum eijcere, & quasi excommunicare subtrahendo eis debitã & solitam reuerentiam, vel detrahi mandando.

Tertio loco dixit B. Nicolaus Papa: Ipsi [scilicet episcopi] fabricæ Dei præsent. Fabrica autem hæc est illius ædificatio templi, de quo interrogat Apostolus. ^P Nescitis quia templum Dei estis, & Spiritus Dei habitat in vobis? Siquis autem templum Dei violauerit, disperdet illum Deus. Templum enim Dei sanctum est, quod estis vos. Et alibi: ^Q In quo [id est in summo angulari lapide Christo Iesu] omnis ædificatio constructa crescit in templum sanctum in Domino, in quo & vos coædificamini habitaculum Dei in spiritu. Huic ergo templi mysticę ædificationi spirituali præsent episcopi, id est superintendunt, sicut ipsa vox episcopatus aperte denotat. Nam [secundum Sanctos Augustinum, & Isidorum relatos in iure ^R] inde episcopatus dicitur, quod ille qui dicitur episcopus super efficiatur, & superintendat curam gerens subditorum.

Quarto. Ex eadem episcopatus ethymologia videtur S. Nicolaus Papa statim adiecisse supra re-

G₂

lata

^P
1. Cor. 3. v.
16.

^Q
Eph. 2. v.
21.

^R
S. Aug. de
ciuit. Dei
lib. 19. c.
19. & ex
tx. in c. qui
episcopatu
8. q. 1. &
S. Isid. orig.
lib. 7. c. 12.
& ex tx. in
c. clericos. S
episcopa-
tus. 21. d.

^S
S. Aug. &
Isidor. vbi
proxime.

^T
S. Ambro.
de dignit.
sacerd. c.
6.
S. Au. vbi
supra.

lata verba, scilicet: Ipsi (id est episcopi) Speculato-
res ciuitatis Dei sunt. Nam [secū dum eōdem san-
ctos Augustinum, & Isidorum^S] episcopi græce,
latine speculatores interpretantur: Nam episcopus
speculator est, præpositus in ecclesia, dictus eo
quod speculetur, atque prospiciat populorum in-
fra se positorum mores, & vitam. Vel (secundum
Sanctum Ambrosium^T) Episcopus dicitur super
inspector, & ideo (inquit idem Sanctus) in ecclesie
solio editiori residere debet. Et item S. Augusti-
nus^V Episcopatum appellat locum superiorem, si-
ne quo regi populus non potest. Ergo huius rei
gratia in ecclesia locus episcopi superior omnibus
esse debet, & supra solium eius aliud solium erigi
non debet permitti. Quia si in ecclesia alij in edi-
tiori solio, vel in superiori loco residerint, tunc so-
lium Episcopi desinet esse episcopale, quia locus
eius non esset superior. Desinetque esse solium, &
locus speculatoris, super specula residere debentis,
vt speculetur ac prospiciat infra se positos; sed po-
tius incipiet esse solium, non solium, sed locus in-
fra positi, & subter aliam speculam existentis, tan-
quam qui ab alijs superintendentibus, & in supe-
riore solio, & loco positus superintendi, & super
inspectari, & prospici debeat: non erit item solium,
& locus superintendentis, sed inferioris, & subditi;
neque superinspectoris, sed suspicientis, vel potius
super

superinspecti, & suppressi ab ijs, qui in editiori fo-
lio, & superiore loco resederint. Ergo episcopus
qui in ecclesia sic se demitti, & contemni passus
fuerit in vacuum habebit Episcopi nomen, quod
in consecratione recepit, & indignus eo fiet. Et
ex aduerso similiter quicumq̄ Episcopum eodem
modo spernere tentauerit, ipso facto supra suum
speculatorem, superintēdentem, & superinspecto-
rem se velle stare videbitur ostendere, non vero
infra episcopum esse.

Quinto. Per huiusmodi speculari officium cō-
petit episcopis oculos vocari Christi, quatenus (vt
ait Lyra ^x) sunt virtus illa cognitiua, qua respicit
fideles suos eos approbando, iuxta illud ipsius Chri-
sti dicentis: ^x Ego cognosco oues meas, quæ oues
sunt christiani.

Et ita S. Pius Papa I. transcriptus in iure ^z dixit
Deum episcopos sibi oculos elegisse. Et ita Chro-
matius dixit: ^A Oculo corporis (quod est membris
omnibus pulchrius, ac preciosius) episcopum aduer-
timus significatum, qui clara fidei, & doctrinæ præ-
dicatione, velut oculus quidam, ecclesiæ corpus il-
luminat. Vnde in illud Canticorum: ^B Oculi tui
sicut piscine, glossa ordinaria intelligit oculos esse
eos, qui arcana aspiciunt, vt possint in aperto pro-
loqui, & qui fluentia doctrinæ auditoribus nō cēs-
sant ministrare. Quod per prædicationis officium,
quod

^x
Lyr. in Cā-
tic. 7. ver-
bo & vbe-
ra tua.

^z
Ioann. 10.
v. 14.

^A
S. Pius Pa-
pa I. epist.
1. & ex. in
c. oues 6.
q. 1.

^B
Chromat.
in Matth.
6. f. 43 5.

^B
Cantic. 7.
v. 4.

C
Conc. Tri.
sess. 5. c. 2.
de ref.

D
S. Gre. Ny
ssen. hom.
7. in cant.

quod est præcipuum episcoporum munus ^C iugiter præstatur ecclesiæ ab episcopis per se, vel per idoneos sui muneris vicarios spiritualia pericula, & gladium superuenientē populo annuntiātibus.

His ita præiactis cum Diuo Gregorio Nysseno ^D interrogamus: Quid inter membra nostra oculis præstantius est? per quos nimirum lucis fit perceptio, quibus & amica, & hostilia agnoscimus, per quos ab alienis nostra decernimus, qui nobis omnium operum magistri sunt, & doctores, exper-tes omnium errorum itinerum duces. Nonne hæc omnia corporalia per episcopos tamquam Dei oculos spiritualiter fidelibus eueniunt?

Præterea sine speciali nota non præmittamus quod ipse Nissenus mox perpēdit: subiūgēs: Quorū (id est oculorum) situs ipse (collocatorum videlicet supra reliquorum sensuum organa) præstantiorem in vita nobis vsum horum esse demonstrat. Et similiter in corpore mystico cuius caput est Christus primum locum post ipsius caput Christum tāquam oculi habent, & habere debent episcopi: vt infra sanctorum probabitur grauissimis auctoritatibus.

E
Hebr. 13.
v. 17.

Sexto. Episcopi ex hac eadem speculandi ratione vocantur Præpositi, eo quod alijs præponantur. Ob id Apostolus ^E ait. Obedite Præpositis vestris, & subiacetis eis: ipsi enim pervigilant, quali rationem
nem

nem pro animabus vestris reddituri : obedire eis præcipit ; non vero imperare in ijs, quæ eos tangunt: Præpositos eos vocat , non postpositos, vel postponendos, ita declarans eos præponi, nõ postponi alijs quibusuis debere. Et hoc specialiter signanter procedere in salutationibus etiam ipse Apostolus expressit inibi paulo inferius dicens : Salutate omnes Præpositos vestros, & omnes sanctos. Primo enim loco salutandos docet Præpositos, scilicet (vt dicit ibi Lyra) Episcopos, qui sunt successores Apostolorum in ecclesia ^F Dei: & deinde docet salutandos esse omnes sanctos, id est (vt ait Lyra) alios ecclesiæ ministros, vel potius [vt ait glossa interlinearis] omnes subditos sanctificatos in baptismo.

Præterea subiacet [inquit] eis. Vbi notandum est, quod sub eis iacere, non supra eos erigi vel extolli præcipit: vt scilicet [secundum interlinearem] reuerentiam eis exhibeant. Ergo [minus dicimus] ne adeo efferantur, vt debitam perpetuo episcopis exhiberi solitam reuerentiam præcipiant auferri, vel saltim minui, vt semetipsos episcopis in salutationibus præferant. Hoc autem reuerentiæ genus procedere à ratione præpositionis, quam habent episcopi, eo quod sint superintendentes, vel superinspectores apertissime demonstrat Apostolus dicens. Ipsi enim peruigilant quasi rationē
 pro

F
 Citat ibi
 gloss. ord.
 in Luc 10
 & c. inno-
 uo 21. d.

G
Ezech. 3.
v. 17. &
Ezech. 33.
v. 7.

H
S. Petrus
apud San-
ctum Cle-
men. Pap.
1. epist. 1.
col. 2.

I
Con. Mo-
gunt. ann.
847. in
præf.

L
Lucæ 10.
v. 16.

M
Hebr. 13.
v. 17.

pro animabus vestris reddituri. Supponit enim il-
lud Ezechielis ^G in ipso ad omnes episcopos di-
ctum. Fili hominis speculatorem dedi te domui
Israel; si dicente me ad impium: Morte morieris,
nō annuntiaueris ei; ipse impius in iniquitate sua
morietur, sanguinem autem eius de manu tua re-
quiram, &c. Quasi ad intentum dicat, pro tanto
^e honore non est cur eis non debeatur honor obe-
dientiæ, & subiectionis, maxime in salutationum
præcedentiâ, quæ iam diu sine vlla contentione,
vel dubio præstari fuit solita. Nam cum supra om-
nes laborent, pro quibus inuigilant [ex doctrina
S. Petri ^H] oportet eos omnibus præponi. ^I
Quare ex his rationibus Concilium Mogun-
tinum recte dixit: ^I Congruum visum est, ut
sacerdotes iure legitimo inconuulso honorentur,
de quibus Dominus ait: ^L Qui vos audit me audit,
& qui vos recipit, me recipit; qui autem me reci-
pit, recipit eum, qui me misit. Et Apostolus ad He-
bræos: ^M Obedite [inquit] Præpositis vestris, &
subiacete eis; ipsi enim peruigilant quasi rationem
reddituri pro animabus vestris. ^L
Hactenus egit Apostolus de reuerentiâ episco-
pis præstanda quatenus ipsorum interst ad epif-
copalis dignitatis honorem: Verumtamen consi-
derans potius interesse debitorum dixit. Ut cum
gaudio hoc faciant, & non gementes. Quasi [se-
cundum

cundum glossam ordinariam) dicat : Obedite, & subiacete, vt quando ipsi Præpositi vos proficere vident, inde cum gaudio vigilent, & non gementes cum tristitia, ex eo quod non prodest vobis cura ipsorum. Hoc enim (ait Apostolus) non expedit vobis, quasi dicat (secundum eandem interlinearem) non dico, non expedit illis, quibus prodest etiam tritari de vobis. Quia in eadem speculatoris metaphora persistendo dicit Dominus per Ezechielem: ^N Si autem tu annuntiaueris impio, & ille non fuerit conuersus ab impietate sua, & à via sua impia: ipse quidem in iniquitate sua morietur: tu autem animam tuam liberaisti. Sed dicit quidem studiose: Non expedit vobis. Quod (vt ait ibi Lyræ) patet per exemplum Core, & sociorum eius, qui rebellantes Moyli à terra fuerunt absorpti. Vnde aliud Concilium Moguntinum ^O quosdam potentes sæculares clerum compellentes, vt ceremonias pie institutas abrogarent præter consuetudinem, declarauit esse schismaticos, atque cum Core, Dathan, & Abiron, quos terra deglutiuit, æternæ maledictionis obnoxios esse.

Septimo. Ex eadem speculandi in ecclesia ratione Episcopus etiam recte Præsul vocatur ^P à præfiliendo (vt ait Ambrosius Calepinus ²) quasi præfultor, id est, qui saltantium choream prius ducit, & omnibus præfilit. At quidem Episcopus

H

Præsul

^N
Ezech. 33.
v. 19. &
Ezech. 33.
v. 9.

^O
Conc. Mo-
gunt. anno
1549. titu-
latur. &
decr. pro
abusu e-
mendatio.

^P
cap. quod
trañatio-
nè, de tēp.
ordin.

²
Calepinus
in dictio.
hoc verbo

Præsul in ecclesia non erit, vel Præsulis nomine, & merito carebit, qui se abijciendo alios ultra solium sibi præsilire, vel supra se saltare, vel choream ducere sustineat.

Octauo. Idem quod de Præsulis nomine modo diximus, nõ minus recte etiã de Antistitis appellatione dici potest, qua ecclesia Dei frequentissime episcopum ^R vocat. Nam (vt testatur Ambrosius Calepinus ^S) hodie præsulis nomine quemlibet antistitem intelligimus. Nomen enim hoc à verbo antiquo, antisto, pro; antesto, deriuatum est, pro eo quod antistes cæteris antestet, id est excellat, vt primarius templi sacerdos. Vnde de episcopatu agens S. Isidorus relatus etiam in iure ^T ait: Antistes sacerdos dictus est ab eo quod antestat: primus est enim in ordine ecclesiæ, & supra se nullum habet.

Vnde inferimus primo, quod episcopus, qui scire debet se ex vi sui nominis debere cæteris antestare, id est excellere, eo quod sit primarius templi sacerdos, id est primus in ordine ecclesiæ, sustinere non debet præter morem supra se in ecclesia vllum esse, vel antestare: ne ita retrorsum abiens, scilicet à sublimitate, & excellentia sui primarij solij cadens, seu loco suo cedens pereat exemplo sacerdotis Heli, de quo supra egimus.

Ad hanc ipsam episcopalis præcedentiæ rationem

^R
Durandus
in rationa
li lib. 2. c.
11. n. 5.

^S
Calepinus
in dictio.
ver. Præsul
& ver. An
tistes.

^T
S. Isid. orig
lib. 7 c. 12
& tx. ind. c.
eleros. S.
Antiste .s.
21. dist.

nem pertinet quod in eodem textu B. Nicolai Pa-
pæ subsequitur scilicet: Ipsi (id est episcopi) sunt a-
rietes, ipsi sunt pastores gregis Domini. Nam a-
rietes vocari episcopos in eum sensum, accipien-
dum est, in quo dictum est Moyse: ^v Vnum quoq̃
arietem sumes, &c. Vbi glossa interlinearis expli-
cat ita: Arietem, Christum scilicet ducem & pasto-
rem ouium. Ad quod adimplendum dicitur sic de
Moyses: ^x Obtulit & arietem in holocaustum, &
paulo inferius: Obtulit & arietem secundum, in
consecratione sacerdotum. Vbi eadem interlinea-
ris arietem explicat ducem perfectæ conuersatio-
nis. Et ibidem glossa ordinaria dicit, quod perfe-
cta cōuersatio, quæ est holocaustum, ideo in arie-
te offerebatur; quia hic ducatum præbet ouibus
ingredientibus, & egredientibus. Sicut Christus est
dux perfectæ conuersationis, & ideo intrare per
se, & exire ouibus præcepit. ^v Et centum illos arie-
tes cibum Salomonis per singulos dies, & eadem
interlinearis interpretatur esse duces christiani gre-
gis, qui cum subditis suis æternam gloriam conse-
qui festinant. Et propterea non semel in iure cau-
tum ⁴ est, ne episcopus cæcus sit, vt cæco ducatum
præbeat, ne simul in foueam ambo cadant.

Et quoniam ad hoc, quod est deducere oues,
idem est & arietum, & pastorum officium; ideo
B. Nicolaus Papa simul dixit vtrumque ad episco-

^v
Exodi. 29.
v. 15.

^x
Leui. 8. v.
18. & v. 22

^v
Io. 10. v. 9.
^z
3. Reg. 4.
v. 23.

⁴
c post trās
lationē, §
itē si quis,
de renūti.
& c. cū sit
ars, de eta
& qu al.

pos pertinere; videlicet & arietes, & pastores esse gregis Dominici.

^B
Io. 10. v. 4.

^C
S. Gel. ind
epist. 8.

Pastor autem ille, qui natura solus est pastor bonus, & qui per arietem holocausti signari non indignatus est, in euangelio nos docuit qualiter spirituales pastores, ouesque sui gregis nos ad inuicem exhiberi debeamus cum dixit: ^B Pastor cum proprias oues emisserit, ante eas vadit, & oues illum sequuntur, quia sciunt vocem eius. Ergo sicut episcopus, qui cum oues proprias emittit, ante eas non vadit, officium pastorale non implebit, ita subditi, qui episcopum suum non sequuntur, nesciunt vocem eius (qualis modo est hæc nostra doctrina ex Sactorum sententijs efflorata) & secundum suæ voluntatis propositum non erunt habendi ut propriæ sui legitimi pastoris oues. Nam si propriæ vellet esse, ipsum sequerentur, & minime se pastori suo anteferri sustinerent. Nam pastorem utique (ex verbis S. Gelasij loquimur ^C) sequi grex debet ad pascua salutaria reuocantem, non per devia gregem pastor errantem. Dicite mihi (rogo vos) grex vester pro vobis, aut vos pro grege reddituri estis rationem? Sequitur ergo: Obedite & subiacete eis, ipsi enim peruigilant quasi rationem pro animabus vestris reddituri.

Deniq̄ concludit B. Nicolaus Papa dicens: Ipsi (id est episcopi) columnæ domus summi Regis exist-

existunt. Et secundum Eusebium Papam, ^D á Deo hoc titulo sunt appellati; & S. Anacletus Papa & martyr, relatus in iure, ^E eos columnas sanctæ Dei ecclesiæ vocat. Et sicut in ædibus aut alijs ædificijs columnæ sunt fundamenta; ita in prouincijs Archiepiscopi, & in ciuitatibus insignioribus Episcopi columnæ, & fundamenta christianæ religionis haberi debent. Et eadem ratione, qua lex prohibet columnas alicuius domus tolli; ita si quis episcopos è loco suo dimouere velit, necesse est cuncta, quæ illi suo robore sustētant, corruere, & pessumire.

Item ex eadem ratione sustētandi, ne ruat spirituale ecclesiæ ædificium, episcopi etiam muri dicuntur ecclesiæ, quoniam sunt positi loco illius, de quo Isaias prænuntiauit: ^F Saluator ponetur in ea murus, & ante murale. Et ita quibusdam eorum in firmis Ezechiel improperat dicens: ^G Non opposuistis murum pro domo Israel, vt staretis in prælio.

Inde est quod cum in iure videmus passim episcopos vocari sanctos, immo & sanctissimos; ^H statim occurrit, sanctum in iure ^I etiam propissime vocari, quod ab iniuria hominum defensum, atq̃ munitum est. Sanctum enim dicitur à sagminibus: Sunt autem sagmina, quædam herbæ, quas legati populi Romani ferre solebant, nequis eos viola-

D

S. Eusebi.
Papa 1. e-
pist. 3.

E

S. Anacle.
Pap. 1. ep.
2. & tx. in
c. accusa-
tio el 1. S
hæc, & a-
lia. 2. q. 7.

F

glos. verbo
columnæ,
indi. c. ac-
cusatio.

G

If. 26. v. 5

H

Clemēs 1.
de pan. c.
studeat. 5.
d. ca. illud
quoq. 7 r.
d. leg. cum
clericis, &
auth. inter
dicimus C
de. epif. &
cle. & per
totū titul.
in auth. de
sanct. Epi.
coll. 9.

I

l. sanctū. ff
de rer. diu

viola-

*l. fin. ff. de
legatio. in
princi.*

L
*rex. indi. l.
sacru. ff. de
rer. diuis.*

M
*l. fin. ff. de
rer. diuis.*

N
*s. sanctæ.
inst. de re.*

O
*s. Gre. Ni.
in orat. de
mor. cita-
tus apud
Barbol. de
offi. & pot.
p. i. tit. 2.
glor. 2. n. 5*

violaret. Vnde etiam legati sancti vocabantur.
Atque in municipijs muri sancti sunt, & prohiberi
oportet, ne quid in eis committatur. ² Et inde est
quod si quis violauerit muros, capite plecti de-
beat; sicut si quis transcenderit schalis admotis, vel
alia quauis ratione, cum id hostile, & abominan-
dum sit. ^M

Nec minus muros sanctos dicimus, quia quo-
dam modo diuini iuris sunt (vt alibi dictum est in
iure ^N) & ideo pœna capitis constituta est in eos,
qui aliquid in muros deliquerint

At episcopale munus sanctissimum non solum
diuini iuris est, quia à Domino Salvatore fuit in-
stitutum (vt supra diximus) sed etiam ipsam quid
diuinum est ex auctoritate Diui Gregorij Nicæni
dicentis: ^O Ego sane episcopatus officium, atque
opus eximie laudo, quia diuinum est.

Ergo episcopi, quatenus muri dicuntur ecclesie,
& quatenus ex maxima parte meritis proprijs in-
ueniuntur esse sancti, & sanctissimi; verum & om-
nes alij ex officij dignitate; ita ab omnibus sunt ha-
bēdi, & ita in iure vocātur, & ab omni hominū in-
iuria defensi, & muniti esse debent. Quis autem
iniuriam non æstimet, debitam ipsi, & solitam sem-
per exhiberi reuerentiam non suo consueto loco,
sed post alios exhiberi præcipere? Item prohiberi
oportet ne quid in eos committatur, & ne quis
eos

eos velit transcendere. Quis etiam neget esse transcendere episcopos, velle contra morem in salutationibus se illis præponi? Meminerint exemplum Remi, qui, & si frater esset Romuli principis Romanorū, occisus tamen traditur in iure, ^p eo quod murum transcendere voluerit, & (vt notat quædā glossa) pro solo conamine punitus est, quia non legitur, quod ascenderit.

Ex supra modo dictis etiam inferitur episcopos nequaquam violādos, sed potius magnifice venerandos, & suspiciendos esse, quatenus Dei sunt legati. Vnde S. Ioannes Chrystomus dicebat: Quandiu in hac sede sedemus, quandiu habemus præsentiam; habemus auctoritatem, & virtutem, licet simus indigni. Et paulo inferius: Legati quicumque ij fuerint propter dignitatem legationis multū honorem assequuntur. Vide enim, veniunt ad mediam barbarorum regionem soli inter tot hostes, & quoniam magnam vim habet ius legationis, omnes eos honorant, omnes intuentur, omnes eos tutō emittunt. Et nos ergo suscepimus munus legationis, & à Deo venimus. Hæc est enim dignitas episcopatus, venimus ad vos legatione fungentes, pollicentes cœlorum regnum, vitam æternam, cum Christo consuetudinem, & alia bona, quæ neq̄ a nobis possunt exprimi, neq̄ à vobis audiri quandiu fuerimus in hac carne, & vita

p
d. l. fin. cū
glossa ibi.
ff. de rerū
diuis.

2
S. Ioann.
Chrystom.
Comm. t.
in Col. I.
hom. 3.

vita præfenti. Legatione ergo fungimur; honore autem frui volumus; non propter nos (absit, scimus enim quam sit vilis) sed propter vos, ut utilitatem accipiatis. Et paulo inferius: Nos autem Dei legationis munus obimus apud homines. Qui hæc autem effecimus, non sumus nos, sed episcopatus; nõ iste aut ille, sed episcopus. Nemo me audiat, sed dignitatem.

R
refert idẽ
S. Clemens
epist. 1. ad
Jacobum,
S. id circo

S
Conc. Tri.
sess. 5. c. 2.

T
S. Gregor.
hom. 34 in
euang. an-
te med.

V
lib. ponti-
ficalis Ro-
mani p. 1.
tit. de con-
secr. epis.

Et Apostolorum princeps suo futuro successori B. Clementi de laicis etiam principibus instruendis dicebat: *R* Illi cum tanta reuerentia verba tua suscipiant, tamquam qui sciant legatum te esse, & præconem veritatis.

Ob huiusmodi etiam legationis ministerium, quatenus prædicare (ut docet Concilium Tridentinum *S*) est præcipuum episcoporum munus, merito episcopi specialius quam alij sacerdotes Angeli Dei vocantur. Nam Angelus idem sonat, quod nuntius, & ideo cœlestis patriæ Spiritus (secundum doctrinam S. Gregorij magni *T*) tunc solum sunt Angeli, cum per eos aliqua nuntiantur. Cum itaq; episcopi in sua consecratione signanter, & ex vi officij mittantur prædicare verbum populo sibi commisso; *V* recte Angelorum officio decorari dicuntur, & decorantur, & ita eo nomine decorari debent.

Hoc fateri visus est Angelus quãdo in Apocalypsi

lypsi, cum S. Ioannes semel, atq̄ iterum cecidisset ad pedes eius, vt adoraret eum, S. Ioanni dixit: Vide ne feceris; conseruus enim tuus sum; quia, quatenus erat episcopus, Ioannes erat maior homine, par Angelis: & ideo (vt ait Lyra ^x) Angelus reuinit accipere reuerentiam, quam sibi ille volebat exhibere.

Immo (auctore Thoma Bossio ^r) episcopi non tantum Angeli (vt dictum est) appellantur; sed etiã Angelis præcellunt, quatenus eis ecclesiã regere, scientia diuinitus communicata, datum est, vt de sacerdotibus diximus. Vt episcopi à S. Stephano & Papa 1. throni Dei vocantur, & quod de ipsis propheta ait: Cœli enarrant gloriam Dei. 4.

Supra cœlos, & Angelos, & supra eos, qui Angelis præcellunt, ac supra thronos Dei, proprium exaltare solium, nec Lucifer ille primus de facto tentauit; sed (teste ^B Isaia) duntaxat dixit in corde suo: In cœlum conscendam, super astra Dei exaltabo solium meum. Et cætera. Videte casum eius, quem ipsi ad memoriam adducit Isaias dicens: Veruntamen ad infernum detraheris in profundũ laci, &c. Et hoc exemplum nunc satis sit.

Præterea propter idem legationis seu missionis ministerium Christus Dominus illos duodecim discipulos, quos primò sibi in peculiare familiares elegit, Apostolos nominauit, ^c quod nomen (vt

I docet

^x
Lyra in A
poc. 22. v.
9.

^r
Tho. Boss.
de sig. ec-
clesi. to. 2.
lib. 16. c. 9
cit. à Barb
in collect.
Conc. sess.
25 ca. 17.
n. 5.

^z
S. Stepha.
Papa 1. ep
2. 5. 9.

^A
Ps. 18. v. 4

^B
Isai. 14. v.
13.

^c
Luce 6. v.
13.

D
Cō. Aquif
an. 8. 16. p.
i. c. 8.

E
Ioel. 1. 5. v.
15.

F
1. Corin. 4.
V. 1.

G
S. Anicet.
Pap. I. epi.
2. & 3. &
ix. in ca. in
nouo 21.
d. & in c.
quorū. 68.
d. Cō. Tri.
fes. 23. c. 4.

H
Zacha. 13
v. 7.

docet Concilium Aquisgranense ^D) idem, quod
missi, sonat, quasi nuntios, vel legatos, vel Ange-
los effecerit, mittens eos euangelizare ad illumina-
tionem omnium populorum. Et non solum tunc
Apostolos; sed postea, quando in episcopos con-
secrauit, eos appellauit amicos dicens: ^E Iam non
dicam vos seruos, sed amicos. Et iterum: Vos autē
dixi amicos. Huius rei gratia magnam sibi exhi-
beri reuerētiam à Corinthijs volebat Apostolus, ^F
cum de suo contemptu ageretur (vt ait ibi glossa
ordinaria) hæc verba eis rescribens: Sic nos existi-
met homo, vt ministros Christi, & dispensatores
mysteriorum Dei. Quasi diceret (secūdam glossam
interlineatam) Nihil minus homo de nobis arbi-
tretur; sed (iuxta ordinariam) sic de nobis sentiat,
vt Deus, qui nos elegit.

Cum autem episcopi in ecclesia simus successo-
res Apostolorum, & eorum teneamus locum; ^G iu-
re possumus exigere ab hominibus, vt nos existi-
ment, & reuerenter intueantur, vt ministros Chri-
sti, id est, vt eius peculiare ministros ratione dig-
nitatis; immo etiam, vt ministros, & socios Dei,
& ipsimet Deo cohærentes. Nam per Zachariam
dicit: ^H Framea suscitare super virum, cohærentem
mihi. Vbi S. Pagninus, & Vatablus vertunt: Su-
per virum socium meum. Et glossa moralis id ex-
ponit de Prælati, quod Deus permittit aliquando
temporaliter affligi.

Et

Et quemadmodum regum administri, vt qui regibus cohærent, gaudent prærogatiua potioris honoris; ita episcopi, vt Apostolorum successores, & ideo peculiates administri Domini nostri Iesu Christi, in ecclesia debent honorari plusquam cæteri regij ministri.

Et notandum est ex verbis Apostoli; duas esse ad hoc præcipuas rationes. Altera est, nos esse ministros Christi; altera vero, dispensatores esse mysteriorum Dei.

Et quo ad primam rationem certum est, nos ministris regijs debere anteferri, ex eo quod ministri sumus excellentioris Regis, quia in dignitatû præcedentia attenditur dignitas eas conferentis, & ita ordinatus à maiore præfertur ordinato à minore, & qui habet dignitatem à Principe præfertur in pari casu habenti similem dignitatē ab alio; * & ideo lex dicit quod primo scribenda sunt nomina eorum, qui dignitates iudicio principis sunt consequuti.

Sumus autem ministri Christi, qui (vt ait idem Apostolus ^M) beatus, & solus potens [supple fuit, est, & erit] Rex Regum, & Dominus Dominantiû, qui solus habet immortalitatem, & lucem inhabitat inaccessibilem; & [vt in Apocalypsi ^N dicitur] est agnus, qui vincet reges, quoniã Dominus dominorum est, & Rex regum. ^O Et habet in vesti-

I
c per tuas
de maior.
& obed. &
Colleg. Bo
non confi.
I. pro mo-
nac. S. Be-
ned. n. 8. &
9. post cõf
Zabar. De
cius in c.
clerici, de
iudicijs. n
19.

c. per tuas
de maior.
& obe. De
ci. in rubr.
de postula
tio. in prin
L
I. ff. de
alb. scr.

M
I. Timo. 6.
v. 15.
N
Apo. 17. v
14.

O
Apo. 19. v
16.

^P
Lu. i. v. 33

mento, & in fãmore suo scriptum: Rex regum, & Dominus dominantium, & [vt Angelus prænu-
tiauera^P] regnabit in domo Iacob in æternum,
& regni eius non erit finis. Ergo ad similitudinem
mensuræ [siqua inter infinitum & finitum esse
potest] qua Christus Dominus, & regnum eius æ-
ternum præstant Domino nostro Regi catholico,
& eius temporali regno [quem, & quod diutissime
ipse Christus conseruet, & vsquequaq̃ secundet]
tanto [si possibile esset] potiores in honoribus ha-
bendi sumus episcopi præ ministris Domini nostri
Regis. Videlicet quatenus sumus Christi non solū
ministri, sed administri eidem cohærentes. Quia
proximiores sedi principis, & qui magis ei approxi-
mantur in incessibus, & alijs actibus debent repu-
tari digniores, & honorabiliores haberi. ²

²
Bald. cõf.
387. in pr.
v̄ preterea
notissimū.
lib. i. 1

^R
S. Igo. mar
tyr. epi. 5.
ad trallia.

^S
3. Reg. 17
v. 1. & 3.
Reg. 18. a
ver. 42. &
Ia. 5. v. 27

Altera vero ratio nostræ episcopalis præceden-
tiæ est secundum Apostolum, quia sumus dispen-
satores mysteriorum Dei. Quasi dicat ex sententia
S. Ignatij martyris: ^R Non sumus deputati ad tem-
poralis cibi, potusve, rerumque prætereuntium mi-
nisterium, sed ad supernorum dispensationem sa-
cramentorum. Propterea sic nos homines suspi-
ciant, vt quibus Deus dedit in terra cœlum ipsis
claudere, & aperire, non vtique præcipue ad ar-
cendas, vel ad ducendas pluias [vt Elias ^S] sed ad
sacrorū cœlestes fontes referādos, vel occludēdos;

Et

Et ad præmissorum inuestigandam differentia rationem, oportet meminisse, ex verbis diuinæ sapientia^r Deum omnia in mensura, & numero, & pondere constituisse; quod si in rerum naturalium cōditione hoc mirabiliter videmus obseruatū, quo modo ~~non potius~~ in humana naturæ reformatione mirabilius facta id ipsum posset deficere? Vnde S. Leo magnus^r ait: Spiritus sapientia, & intellectus ita Apostolos, & totius ecclesiæ erudiuit magistros, vt in christiana obseruantia nihil inordinatum, nihil patēretur esse confusum.

Quo circa in ecclesia [vt dicit Diuus Hieronymus^r in iure relatus] duo sunt genera christianorum: Vnum quod mancipatum diuino officio deditur contemplationi, & orationi ab omni strepitu temporalium cessate conuenit, vt sunt clerici, & Deo deuoti, videlicet conuersi: Alterum vero genus sunt laici, id est populus, quibus licet temporalia possidere, vxōrem dūcere, terram colere, inter virum & virum iudicare, & causas agere, &c. Ita quoq̄ duo sunt [vt ait Sanctus Gelasius Papa I.^r relatus etiam in iure] quibus principaliter hic mundus [id est christianismus] regitur, auctoritas scilicet sacra pontificum, & regalis potestas. In quibus nō negamus, quin Rex præcellat in temporalibus [vt ait Innocentius 3.^r relatus in iure] illos duntaxat, qui ab eo suscipiunt temporalia; sed pontifex in
spiri-

^r
Sap. 11. v.
21.

^r
S. Leo ep.
4. c. 2.

^r
S. Hieron.
relatus in
c. duo sūt,
12. q. 1.

^r
S. Gelas.
relatus in
c. duo sunt
96. dist.

^r
Innoc. 3.
relatus in
c. solita,
de maiori
tate, & o-
bed.

spiritualibus antecellit; quæ tanto sunt temporalibus digniora, quanto anima præfertur corpori. Cuius rei significandæ gratia ex orbis conditi ratione ponit etiam exemplum, & comparationem, videlicet: Quod fecit Deus duo magna luminaria in firmamento cœli; luminare maius, ut præesset diei, & luminare minus, ut præesset nocti: vtrumque magnum, sed alterum maius. Ad firmamentum igitur cœli; hoc est vniuersalis ecclesiæ, fecit Deus duo magna luminaria, id est, duas instituit dignitates; quæ sunt, pontificalis auctoritas, & regalis potestas. Sed illa, quæ præest diebus, id est spiritualibus, maior est; quæ vero carnalibus, minor. Ut quanta est inter solem & lunam, tanta inter pontifices, & reges differentia cognoscatur.

Neque valet quisquam dicere Innocentium 3. in supradictis verbis agere duntaxat de suprema Romani Pontificis auctoritate, non vero de episcoporum omnium dignitate: Nam respondemus euidenter huic obiectioni resistere litteram textus, cum apertè, & signanter agat de Patriarcha Constantinopolitano decentiùs apud Imperatorem tractando; deque reuerenti assurrectione à Regibus exhibenda Archiepiscopis, & episcopis suis, & de sede eisdem iuxta reges ipsos assignanda, ut post pauca infra notabimus.

Ad rem igitur propositam reuertentes ex supra scrip

scriptis differentie inter reges, & episcopos rationibus B. Petrus ^A Apostolorum princeps (vt referatur in iure) omnes principes, & ceteros homines episcopis obedire precipiebat. Et eius discipulus, & successor S. Clemens ^B in iam proposita ecclesie ad nauem comparatione, post Deum nauis dominum, & post Christum gubernatorem, statim ante omnes homines episcopum in proreta officio constituit.

Item alibi idem sanctissimus Papa, & martyr ait: Hos (scilicet episcopos, & sacerdotes) existimate vestros Præsides, hos putate Reges, his quasi regibus vectigalia offerre. Vt enim Samuel ^C de rege alendo sanxit populo, & Moyse de sacerdotibus; sic nos vobis de episcopis sancimus. Nam si illic populus tanti regis pro portione facultatis ea, quæ dicuntur, seruitia præstabat; an non multo magis debet nunc episcopus accipere à vobis, quæ sunt ei à Deo constituta ad alendū eum, & clericos eius? Immo si quid amplius dicendum est, plus hic accipiat, quam ille olim accipiebat. Siquidem ille militaria tantum administrabat, bello, & pace ad custodiam corporis susceptis; hic vero sacerdotium ad Dei honorem administrat, vt pericula ab anima, & corpore propulset. Quāto ergo anima corpore præstantior est, tanto est sacerdotium regno excellentius; ligat enim aut soluit supplicio, vel remissio-

^A
B. Pet. relatus in c. omnes, de maiorit. & obed.

^B
S. Cleme. in dict. epist. I. S. fiqui, col. 2.

^C
I. Reg. 8. 9. & 10.

missione dignos . Quocirca oportet episcopum v^t
patrem diligere, v^t regem metuere, & v^t dominum
honorare.

Et quatenus episcopi, & sacerdotes populorum
sunt Doctores, idem S. Clemens eos omnibus prin-
cipibus, maioris etiam ordinis, anteponit dicens:
Vos, qui sacerdotio Domini fruimini, & in specula
estis positi, plus scire oportet, &c. Vestrum est, quia
legatione Domini fungimini, docere populos; eo-
rum vero est vobis obedire, v^t Deo.

De inde prosequitur, prout in iure habetur ex-
pressum: ^D Si autem vobis episcopis non obedie-
rint omnes presbyteri, diaconi, ac subdiaconi, &
reliqui clerici, omnesque principes tam maioris or-
dinis, quàm inferioris, atque reliqui populi, tribus,
& linguæ non obtemperauerint, non solum infames,
sed & extorres à regno Dei, & consortio fi-
delium, ac à liminibus Sanctæ Dei ecclesiæ alieni-
erunt. Nam vestrum est eos instruere, eorum verò
vobis obedire, v^t Deo, cuius legatione fungimini,
dicente Domino: ^E Qui vos audit, me audit, & qui
vos spernit, me spernit. ^F Et qui vos recipit, me re-
cipit, & qui recipit me, recipit eum, qui me misit.
Nihil enim iniustius, vel inhonestius est, quam fi-
lios patribus rebelles, aut clericos, vel laicos docto-
ribus, seu discipulos magistris inobedientes, vel
proteruos existere.

^D
c. si autem
vobis, II.
q. 3.

^E
Lucæ 10.
v. 16.
^F
Matt. 10.
v. 40.

Et

Et paulo inferius inquit: ^G Omnis Pótifex sacro chrismate perunctus, & in ciuitate cōstitutus scripturis sacris conditus, vel eruditus, charus, & pretiosus hominibus oppido esse debet, quem, quasi Christi locum tenentem, honorare omnes debent, eique seruire, & obediētes ad salutem suam fideliter existere, scientes, quod siue honor, siue iniuria, quæ ei defertur, in Christum redundat, & à Christo in Deum.

^G
S. Cle. pap
I. ep. 3.

Item ait: Qui minime crediderit doctoribus, & episcopis suis, & non beneuolus, sed rebellis, atque inobediens extiterit, fructum non germinabit, nec pariet, sed similis est arbori illi, de qua Dominus ait: ^H Omnis arbor, quæ non facit fructum suum, excidetur, & in ignem mittetur.

^H
Matth. 7.
19.

Et S. Ignatius martyr ^I Antiochenæ ecclesiæ tertius post B. Petrum Apostolum episcopus sequentem inter ecclesiæ personas dignitatum ordinem seruandum tradit: Laici (inquit) ex quorum numero sunt etiam reges christianissimi, Diaconis subijciantur; Diaconi Presbyteris; Presbyteri Episcopo; Episcopus Christo, vt ipse Patri.

^I
S. Ignati.
epi 10. ad
Smyrnen.

Item alibi: ^L Principes obediunt Cæsari; Milites Principibus; Diaconi Presbyteris sacrorum præ-

^L
S. Ignati.
ep ad Phi
ladel. & in
ep. ad Phi
lippen. te-
ste Baron.
ann. 109.
nu. 27. &
28.

K

fectis:

fectis: Presbyteri autem, Diaconi, & reliquus cle-
rus vna cum populo vniuerso, & militibus, Prin-
cipibus, & Cæsare ipsi Episcopo pareant; Episco-
pus Christo, vt Christus Patri.

Item: Omnes episcopum sequimini, vt Chri-
stus Patrem.

Item paulo inferius: Laici diaconis subijcian-
tur; Diaconi Præsbyteris; Presbyteri Episcopo; E-
piscopus Cristo, vt ipse Patri.

М
S. Ignati.
epif. 10. &
cita. á Ba
ro. ann. 57
n. 31.

Item alibi idem S. Ignatius ait: ^M Honora
Deum, vt omnium auctorem, & Dominum; epis-
copum, vt principem sacerdotum imaginem Dei
ferentem; Dei quidem propter principatum; Chri-
sti verò propter sacerdotium. Honorare oportet
& Regem; nec enim Rege quisquam præstantior,
aut quisquam ei similis in rebus omnibus creatis.
Neque episcopo quidquam maius in ecclesia, qui
Deo consecratus est pro totius mundi salute.

At verò longe præstare Christi sacerdotes re-
gibus, hoc argumento, quo vtitur, satis significat.
Si enim iure censebitur pæna dignus, qui aduer-
sus Regem insurgit, vt qui violat bonas legum
constitutiones; quanto, putatis, grauiori subiace-
bit supplicio, qui sine episcopo volet agere rum-

pens

pens concordiam, & decentem confundens ordinem? Sacerdotium enim est omnium bonorū, quæ sunt in hominibus apex.

~~Vnde in iure dicitur: Si quis venerit ^N contra præceptum episcopi ab ecclesia eijciatur. In libro enim Regum legitur: Qui non obedierit principi morte moriatur, & in Concilio Agathensi, quod anathematizetur.~~

Verba autem S. Ignatij huiusmodi sunt: Nemo potior est Deo, neque similis ei; neque episcopo honorabilior sacerdotium Deo gerenti pro mundi salute: neque regi similis, qui est in exercitu, pacem, & benevolentiam omnibus principibus cogitanti. Qui enim honorat episcopum, honorabitur à Deo; & qui inhonorauerit eum, à Deo inhonorabitur. Si enim quis contra Regem insurgens damnatione dignus est, quomodo vltionem euadere poterit qui præter episcopum aliquid egerit? Sacerdotium enim est summa omnium bonorum, quæ in hominibus consistunt, quod si quis eum inhonorauerit, Deum inhonorat, & Dominum Iesum Christum primogenitum totius creaturæ, & solum natura principem sacer-

Vnde in iure dicitur si quis venerit contra præceptum episcopi ab ecclesia eijciatur. In libro enim Regum legitur, qui non obedierit principi morte moriatur et in concilio Agathensi quod anathematizetur.

^N
tx. in cap:
siquis, de
mai, & ob
O
i. Reg. 15

HUC

S. Eusebi.
Papa 1. e.
pist 3.

Luc. 10. v
16.

R
S. Gregor.
Nazia. ex
præssus in
c. suscipi-
tis, 10. dist.

S
S. Ambro.
de dig. fa-
cer. c. 2. &
refer. in c.
duo sunt
96. dist.

Huc spectat quod in summa S. Eusebius Pa-
pa I. dixit: ^P Caput ecclesiæ Christus; Christi au-
tem vicarij sacerdotes, qui vice Christi legatione
funguntur in ecclesia. Ideo quidquid ad eorū
fit iniuriam, ad Christū pertinet, qui dixit: ² Qui
vos spernit, me spernit; qui autem me spernit,
spernit eum, qui misit me.

Et Divus Gregorius Nazianzenus transcrip-
tus in corpore iuris, ^R ciues suos angoris plenos,
& magistratum iratum sic allocutus est: Lex Chri-
sti sacerdotali vos subijcit potestati, atq̄ istis tri-
bunalibus subdit. Dedit enim & nobis potesta-
tem, dedit & principatum multò perfectiorem
principatibus vestris. Aut numquid iustum vobis
videtur, si cedat spiritus carni, si à terrenis cœle-
stia superentur, si diuinis præferantur humana?

Item S. Ambrosius in iure quoque transcrip-
tus ait: ^S Honor, & sublimitas episcopalis nullis
poterit comparationibus adæquari. Si regum ful-
gori compares, & principum diademati, longè e-
rit inferiùs, quasi plumbi metallum ad auri fulgo-
rem compares: Quippe cū videas Regum colla-
ac principum submitti genibus sacerdotum exos-
culatis eorum dextris, orationibus eorum se cre-
dunt communiri. Et

Et idem Ambrosius alibi dixit: ^r Nihil in sæculo sublimius episcopis reperiri potest, & nihil episcopo excellentius.

Et Sanctus Gelasius ^r Imperatorem instruens: Tanto est (inquit) grauius pondus sacerdotum, quanto etiam pro ipsis Regibus hominum in diuino reddituri sunt examine rationem. Nosti enim (fili clementissime) quòd licet præsideas humano generi dignitate, rerum tamen præsulibus diuinarum deuotus colla submittis, atque ab eis causas tuæ salutis, in quibus sumendis cœlestibus sacramentis, eisquæ, vt competit disponendis, te subdi debere, religionis ordine potius, quam præesse.

Ex quibus patet euidenter episcopos in spiritualibus præesse imperatoribus, & regibus, & sic posse eos errantes libere redarguere. Quod confirmatur exemplis Romanorum Pontificum adductis à S. Gelasio. Videlicet, Leonis papæ in imperatorem Theodosium iuniorem; Hilari in Anthemium imperatorem; Simplicij, & Fœlicis in Basiliscum tyranum, & in Zenonem imperatorem; Innocentij primi in Arcadium imperatorẽ; & eiusdem S. Gelasij in Odoacrem tyranum Italiæ. ^x Item exemplo Innocentij 3. in imperatorẽ Constantinopolitanum. ^r

Ve.

^r
S. Ambro.
de sacerdotibus
dig. c. 3.

^r
S. Gel. ind.
epistol. 8. cuius
fragmenta habentur
in d. c. duo. 96.
dist.

^x
S. Gela. ep.
13. col. 8.
& in cap.
duo sunt.
96. dist.

^r
Innocent.
3. ind. cap.
solita, de
mai. & ob

Verum mille alia exempla episcoporum aliarum orbis ecclesiarum reperiuntur, quorum nonnulla insigniora libuit hic breuiter recitare. Eugenius Carthaginensis ^z episcopus, multique cum eodem catholici sacerdotes Honorico regi Vandalicæ nationis constanter resisterunt sæuienti cuncta extrema tolerantes.

^z
S. Gel. ep.
13. col. 8.

S. Ioannes Chrysostronus ^A episcopus Constantinopolitanus apud Eudoxiam imperatricem, quod eam propter Calitropæ viduæ pecuniam, & alterius viduæ agrum reprehendisset, grauer offendit. Et ad argenteam eiusdem Eudoxiæ statuum ludos fieri prohibebat.

^A
Breui. Ro.
die 27. Ia.

S. Stanislaus ^B episcopus Cracouiensis Boleslaum Poloniae regem grauer offendit, quod illius notam libidinem publice arguebat, & frustra admonitum tandem a fidelium communicatione remouit.

^B
Breui. Ro.
die 7. Ma.

S. Thomas Cantuariensis episcopus Henrico 2. Angliæ regi ^C leges ferenti repugantes utilitati, ac dignitati ecclesiasticæ adeo constanter obstetit, ut exinde multas calamitates, & tandem martyrium passus sit.

^C
Breui. Ro.
die 29. De
cemb.

^D
Paschalis
Bap. 2. epi
sol 21. &
apud Ma
rian. lib. 10
c. 8. histor.
gener. Hist.

Et Archiepiscopo Compostellano ^D Paschalis

Papa

Papa 2. de notorio incestu filia regis agens eius ordinariam iurisdictionem incitans ita rescripsit: Stude secundum datam tibi diuinitus facultatem tantum incesti facinus, quod à regis filia perpetratum est, debita ultione corrigere, ut vel à tanta præsumptione desistat, vel ecclesiæ consortio, & sæculari potestate priuetur.

Hæc sola auctoritas ad rei nostræ probationem satis erat. Sed non licet hac in re præterire S. Ambrosium, & Imperatores Valentinianum, & Theodosium. Valentinianus enim imperator relatus in iure^F cum vellet catholicum ecclesiæ Mediolanensi episcopum consecrari, euocans episcopos, hæc eis locutus est. Talem in pontificali constituite sede, cui & nos, qui gubernamus imperium, syncerè nostra capita submittamus, & eius monita, dum tamquam homines deliquerimus, necessarió velut curantis medicamenta suscipiamus.

Item idem imperator, cum S. Ambrosium coram se res nonnullas tanquam minus rectè à magistratibus administratas coarguentem audiret, eidem sancto episcopo respondit: ^F Noui iam pridem tuam in loquendo libertatem, qua exploratè

^F
c. Valentinianus 63
dist.

^F
ex Theodoret. lib.
4. c. 6. tradit Baron
ann. 374.
n. 10.

ratè cognita, non modo tuæ in episcopum ordi-
nationi non restiti, verumetiam suffragatus sum.
Quare (sicut diuina præscribit lex) nostrorum ani-
morum medicinam facito.

O
Breui. Ro.
die 7. De
cemb.

H
ex S. Amb
ep. 18. tra
dit Baron.
anno 388
n. 92.

Et Gratiano imperatore occiso, ad Maximum
eius interfectorem ^G S. Ambrosius legatus missus,
eoque pœnitentiam agere recusante, se ab eius
communione semouit.

Et cum Theodosius imperator ^H cunctaret
quamdam iussionem iniustam iam emissam reuo-
care, idem S. Ambrosius primò illum litteris, vt
eam reuocaret monuit, quo non obtento, in ora-
tione cum audiretur á populo, inuectus est vehe-
menter in imperatorem, nec prius ad altare acce-
dere voluit, nisi fide sua imperator illum agere
debere testaretur. Cui episcopus respondit: Ergo
ago fide tua. Et respondit imperator: Age fide
mea. Et ipse S. Ambrosius (vt refertur ^I in iure)
eidem maiori Theodosio imperatori communio-
nem publicè, palamque suspendit, atque ad pœ-
nitentiam redegit regiam potestatem.

I
c. duo sūt.
96. d. late
Bar. anno
390. a nu.
21. & Ru-
fi. historia
eccle. lib.
11. c. 18.
~~18~~ L.
Bar. anno.
390. n. 70

Et cum idem Imperator ^L legem ferret liber-
tati ecclesiasticæ aduersariam; ne, scilicet, quid cle-
ricis relinqui posset, compulsus á S. Ambrosio ^M
abrogauit.

Et

Et hæc imperatoris Theodosij veneratio, & subiectio erga S. Ambrosium, vt episcopum, confirmatur ex eo quod ex Theodoro, & Nicephoro tradit Sandoval ^M his verbis: Como el Emperador Theodosio vna vez en Milan hiciessse su ofrenda en el altar mayor, segun era de costumbre, y se quedasse dentro de las rejas sagradas en el lugar santo diputado para los sacerdotes; embiòle a preguntar S. Ambrosio, que que aguardaba en aquel lugar: respondiòle, que esperaba para comulgar; y embiòle el santo a decir con su Arcediano, que el santo lugar, en q̄ estaba, era para solos los sacerdotes, en el qual ninguno otro podia entrar: por tanto que se saliesse de el, y se fuesse a el lugar de los legos: y que la purpura hacia emperadores, pero nõ hacia sacerdotes. Y respondiòle con humildad el emperador: que el se auia quedado porque en Constantinopla se le auia permitido, estar dentro de las rejas sagradas, y por esso pensó que lo mismo le era licito hacer en aquel lugar. Y luego se salio, y alabó mucho a el santo por lo que auia hecho cõ el. Y otra vez en Constantinopla en ofreciendo, luego se salio de el lugar sagrado, y como le embiasse a preguntar Nestario obispo de Constantinopla, que porque se salia; respondiò: Apenas è hallado otro enseñador de la verdad como Ambrosio.

L

Et si

M
Theodore
in hist tri-
part. lib. 9
ca. 30. Ni-
cepho. Ca
lix. histor.
ecc. lib. 12
ca. 41. Sã-
dodal de
off. eccl. p
4. c. 10.

N
Bellarmin
de officio
Prin. lib. 1
c. 5. in fi.
O
S. Tho 2 2
ar. 2. ad 2

P
c. fi. 96. p.

Q
ca. oues. 6.
q. 1.

R
S. Io. Chr.
in Mat. 25

S
Mauritius
de Alcedo
de præex-
cellētia e-
piscop. dig-
nit. p. 1. c.
10. & 11.

Et si forte quis velit nobis obijcere, quod alias dixit eminentissimus Bellarminus: ^N Vere non deessent multi Theodosij, si multos haberemus Ambrosios: Respondemus primo cum sancto Thoma ^O (vt supra diximus) episcopos non esse principaliter honorandos propter excellentiam propriæ virtutis, sed propter excellentiam dignitatis.

Secundo respondemus, quod est expressum in iure, ^P boni principis esse sacerdotes honorare, atque tueri. Iudicare autem an sint, necne, sancti sui episcopi, nequaquam ad oues, quarum ipsi sunt pastores, pertinet. Nam episcopi à Deo sunt iudicandi, qui eos sibi oculos elegit. ^Q Verum etiam si Principes norint aliquos episcopos non esse moribus conuenienter probos; nihilominus omnes honorare debent propter dignitatem. Melius est enim (vt ait sanctus Ioannes Chrysostomus ^R) propter bonos etiam malos fouere, quàm propter malos contemnere bonos. Propter bonos ergo sacerdotes, etiam malos honora, ne propter malos etiam bonos contemnas. Melius est enim malis iniusta præbere, quàm bonis iusta subtrahere.

Episcopalem itaque dignitatem uenerationis gratia, alijs, præter iam supra relata, diuersis elogijs inuenimus celebratam, tum in iure, tum apud patres ecclesiæ Patres. Quorum seriem late profequitur nouissimè Mauritius de Alcedo, ^S sed hic bre-

uiter

uiter recensere opus est.

Et 1. episcopus à Principibus, & alijs Dominus vocari debet, ^r quod nomen nulli hominum, neque impetatori olim tribuebatur, ^r episcopo tamen conueniens visum est, quia Christi Dñi personam repræsentedat; quia eius locum tenet, & sic tanquam subrogatus assumit qualitatem ^x principalis, vnde Diuus Ignatius ^r martyr admonet, vt omnes suum episcopum honorent, sicut

Christum Dominum. Hac de causa (vt reor) in omnibus ferè actis antiquis Capituli almæ ecclesiæ Hispalensis (cuius canonicatu per viginti & vnum annum potiti sumus) & in plerisq̄ modernis, cùm eminentissimi, seu Illustrissimi Archiepiscopi Hispalensis mentio fit, stylus habet, vt dicatur, cum hac nota: Nuestro Señor, y Prelado, quàm solis Dominis nostris Papæ, & Regi alij solent adijcere.

2 Dicitur episcopus sacrosãctus, & Deo amabilis. ^r

^r
c. cum clerico. de verb. significat. l. 66. tit. 5 & alijs citatis ab Alcedo dict. cap. 10. num. 2.

^r
Alcedus, vbi supra, num. 3.

^x
Idem Alcedus ibidem, num. 20.

^r
Sanct. Ignatius, in epistola ad Trallanos, citatus ab Alcedo, vbi supra, num. 21.

^r
Auth. de sanct. epif. coll. 9. & auth. quomodo oporteat, 5 & illud etiã, collat. 2. c. cum imperator, 85. diff. & alijs adductis ab Alced. n. 22.

A
Tot. tit. C. de episcop. & clericis.
Lancellotus lib. 2. cap. 5. num. 6. &
Alcedus vbi sup. num. 23.

B
l. defensores, l. 4. C. de def. ciuit.
l. iubemus, C. de epif. audient. l.
cum clericis, l. generaliter, C. de
epif. & cler. & toto titulo in dict.
auth. de sanctissimis episcop. colla.
9. & alijs adductis ab Alc. n. 24.

C
Mar. Alterius de censuris, tom. 1.
lib. 5. cap. 1. disp. 17. col. 1. lit. E.
& Alced. vbi sup. num. 25.

D
citato Cephalo, Alcedus vbi sup.
num. 26.

E
citato Menoch. Alced. num. 27.

F
citato Ceph. Alced. num. 28.

G
citato eodem, idem num. 29.

H
citato eodem, idem num. 30.

I
plurimis citatis Alcedo num. 31.

L
l. ad similitudinem, C. de episcop.
& cleric. & Alcedus vbi sup. n. 31.

M
Conc. Tolet. 8. c. 4. & Alc. n. 32.

N
c. ad Eminentiam de sent. excom.

O
clementin. in plerisq. de elect. &
plurimis citatis Alc. vbi sup. n. 33.

P
Covar. var. lib. 3. c. 20. & Alc. n. 34.

Q
citato Angelo Alced. num. 35.

3 Dicitur Religiosissi-
mus.^A

4 Reuerendissimus.^B

5 Membrum præcipuū
reipublicæ Christianæ.^C

6 Episcopus est persona
notabilis.^D

7 Et honesta.^E

8 Et magna.^F

9 Et egregia.^G

10 Et excelsa.^H

11 Et spectabilis.^I

12 Et clarissima.^L

13 Et eminentissima,^M
quod nomen etiam Ro-
mano Pontifici tribuitur
in iure.^N

14 Et episcopus etiam di-
citur serenissimus, quod
nomen est regum, & im-
periale.^O

15 Et est par Proconsuli-
bus, & eorum locum ob-
tinet.^P

16 Et est maior Præsede
ciuitatis.^Q

17 Et dicitur Prætor ci-
uita-

uitatis, & magistratus. ^R
18 Et apud nostros Hispanos dicitur Señoria, ^S etiam si sit solūm episcopus titularis. ^T

^R
citato Gratiano, Alced. n. 36.
^S
l. 18. tit. 1. lib. 4. recopilation, & Alced. vbi sup. num. 38.

19 Itē episcopus est persona illustris. ^V

^T
alijs citatis, Alced. num. 39.

20 Et dicitur Præses provincie, & de maioribus magistratibus. ^X

^V
c. fin. de sentent. & re iud. in 6. gloss. in d. l. ad similitudinem, C. de epif. & cleric. gloss. in c. quāquam, 2. q. 7. & multis citatis Alced. vbi sup. n. 49. & 50.

21 Et defensor appellatur civitatis, & ei assimilatur. ^T

^X
c. placuit 6 q. 3. gloss. verb. iudicare, in c. 1. de off. ord. & gloss. in l. illicitas, ff. de offi. Præf. & multis citatis, Alced. vbi sup. n. 51.

22 Et dux, comes, marchio, & rex dicitur. ^Z

^T
plurimis adductis Alced. num. 55.
^Z
quāplurimis probat Alced. n. 57.

23 Et præfectus prætorius, & ei assimilatur. ^A

^A
idem similiter, num. 59.

24 Et in Hispaniarum, & Indiarum regnis episcopus est consiliarius regius, ^B et ideo ita ab ipso domino rege nostro catholico appellatur, & ab alijs appellari debet.

^B
l. 31. lib. 2. ordinament. l. 4. tit. 4. lib. 2. recopilat. & multis alijs adductis, Alced. vbi sup. n. 61.

25 Et episcopi sunt regni magnates, & proceres, & totius regni, & reipublice præcipua membra, & inter proceres, & magnates primum locum obtinent. ^C

^C
late Alcedus à n. 67. vsq̄ ad 71.

26 Et vocabantur Apostolici Patres, ^D & episcopalis sedes dicebatur Apostolatus, & Apostolica sedes. ^E

27 Item salutabantur, dignissimi, & Patres colendissimi, & apostolicæ Papæ ecclesiæ, & Christi speculatores. ^F

28 Et etiam Papa Romanus episcopos vocabat Patres, & non fratres quando cum eis priuatim loquebatur. ^G

^D
multis citatis, Alced. vbi sup. cap. 11. n. 8.

^E
Filefaco citato, Alced. c. 11. n. 9.

^F
Alced. ibidem.

^G
citato Marquesfano, Alced. vbi supra num. 10.

^H
c. ecclesiæ, 35. dist. c. quorum, 65. dist. c. si quis de maioritat. & obed. Zerola in praxi p. 2. verb. episcopi, s. 13. & Alced. cap. 8. num. 48.

^I
Eccli 45. v. 30 & Psalm. 44. v. 17.

^L
c. studeat 50. dist. c. illud 71. dist. c. excellentissimus 11. q. 3.

^M
l. 1. tit. 5. p. 1.

^N
l. cum clericis, & auth. interdicimus C. de episcop. & clericis, & in toto auth. de sanct. episc. coll. 9. & clementina 1. de pœnis; & multis citatis, Alced. d. c. 11. n. 7.

^O
multis citatis, Alcedus d. c. 11. n. 5.

29 Vocatur etiam Principes ecclesiæ ^H iuxta illud Ecclesiastici: Statuit illi testamentum pacis, principem sanctorum, & gentis suæ. ^I Et iuxta illud Psalmi 44. Constitues eos Principes.

30 Et vocatur sancti, & beati, ^L & lex Hispana dicit: Debemos tener a los Obispos por Santos. ^M

31 Immo sanctissimi in iure vocantur. ^N

32 Et vocabantur olim Papæ, quia hoc nomen erat commune omnibus episcopis. ^O

Et nil

Et nil mirum est, eos Papas appellari, cum quantum ad ordinem, & consecrationis rationem (non veró quoad iurisdictionem) æquales, seu pares sint ipsi summo Romano Papæ, ^P & quia in ecclesia episcopatus est dignior alijs ordinibus, ^Q & Christus Dominus fuit episcopus iuxta illud Apostoli: ^R Christus assistens Pontifex futurorum bonorum. Vel potius iuxta illud B. Petri: ^S Sed conuersi estis ad pastorem, & episcopum animarum vestrarum. Atque etiam, quia neque est, neque inuenitur maior ordo, quàm episcopalis; ideo Papa se episcopū nominat, & si episcopus in Papam assumitur, non consecratur, sed tantummodo coronatur, quia supra episcopatum nullus est ordo. ^T Et episcopus frater, & coepiscopus Papæ dicitur, & Papa est inter episcopos, sicut B. Petrus inter Apostolos, & episcopi sunt membra, & pars corporis Papæ.

Et nomen episcopi est omnium dignitatum ecclesiarum honorabilius, quia (vt ait lex partitæ) Los mas honrados son los Obispos, ca maguer a Papa, e Patriarcas, e Primados, & Arçobispos; pero todos estos son Obispos como quier ayan los nomes departidos.

Sed huiusmodi veneratio non ore tenus duntaxat, verum & factis in multis deferebatur episcopis.

Neque enim solum vocabantur Papæ, sed etiã eodem

^P
multis cit.
Alce. c. 8.
num. 16.

^Q
citato Gã-
baray Alc.
c. 8. n. 22.

^R
Heb. 9. v.
11.

^S
1. Petr. 2.
v. 25.

^T
multis cit.
Alc. d. c. 8.
ex nu. 23.
vsq ad 29.

^V
l. 1. tit. 5.
p. 1.

eadem vestimento utebantur, colore, & modo, sicut Papa. ^x Et nunquam in publicum sine sacris symbolis prodibant. ^r

^x
citato Ioa
Trull. Alc.
c. 11. n. 4.

^r
citato Filesa. Alce.
n. 3.

^r
citat. Gui.
Redoano,
Alced. d. c
11. n. 11.

^A
citato Filese. Alce.
c. 11. n. 13

^B
Alijs cita.
Alced. d. c
11. n. 14.
15. 16. 19.
20. 21. 25.
27. & 24.

^C
citat. S. Hieron. Alce
c. 11. n. 17

^D
citat. Ifid.
& Filefac.
Alce. n. 18

Et post Papam, & ante Cardinales se subscribere solebant, & in epistolis, & alijs scriptis se seruos seruorum Dei dicebant, ^A vt se Papa vocat, & per multa temporum curricula Papam elegerunt, & episcopos creabant, & deponebant, & sanctos canonizabant, & sanctorum festa celebrare solemniter poterant, dies festiuos statuendo, ^B & religiones confirmabant, & erant earum omnium quasi generales.

Et alia multa eis competebant, quæ modò soli Romano, vt summo omnium, competunt episcopo, in quibus episcoporum iurisdictio, & potestas ab ipso restricta est.

Tum etiam venerationis causa (sicut hodie fit cum Papa) fideles episcoporum deosculabantur pedes. ^C Quin etiam eos adorabant, sed tamen alio cultu, quàm qui solius Dei proprius est. Et illa formula: adoro te, utebatur quisquis fidelium obuium habens episcopum. ^D Et meminimus legisse quondam, sed modò non recordamur in quo auctore, ob id ipsos episcopos in vsum communem accepisse crucem ferre à collo pendentem, quam vulgo pectoralem vocamus ad præfatam adorationem sibi à fidelibus factam in ipsa Dñi cruce recipiendam.

Et in

Et in Hispania dignitas episcopalis adeo fuit
venerationi, vt, cum episcopi in solemnitatibus
martyrum, reliquijs collo suo impositis, ad eccle-
siam progredierentur, leuitæ albas induti in sellu-
lis eos deportabant, quemadmodum in solemnio-
ribus solet Papa deportari, donec Concilium Bra-
carensē 3.^E hoc episcopis prohibuit anno 675.

Et ecclesia vniuersalis præcipit in solemnio-
ribus officijs Presbyteros, & alios ministros, non
solum in cõmuni clericatus habitu existentes, sed
etiam sacris ornatos vestibus, &, quod plus est, e-
tiam diuina celebrantes mysteria, erga episcopos
præsentes diuersos reuerentiæ seruare ritus, om-
nes enim clerici (exceptis Dignitatibus, & cano-
nicis) à portionarijs inclusiue, & infra, ante epif-
copū genuflectere in plerisque functionibus de-
bent, & aliquando profundam exhibere inclina-
tionem, & aliquando caput submittere, vt videre
est in toto libro cerimoniali Romano: & in his
est, vt inter concionem, cum orator concionan-
do conuertit se ad episcopum, aut Legatum ibi
præsentem, caput profundè inclinet. ^F Et circa
sæculi Principes nihil tale inuenimus decretum
ab ecclesia fidelium omnium matre & magistra,

M

de cu.

F
Conc. Bra-
carensē 3.
ca. 5. alijs
6. & refert
Marin. in
histo. genr.
Hisp. lib. 6
c. 14. Ro-
man. Reip
Christ. lib.
2. c. 1. Alc
d. c. 11. n. 2

F
lib cerim.
1. c. 22.

de cuius iudicij certitudine non licet hærere.

Huiusmodi autem veneratio dignitatis episcopalis; non solum ad personas, & circa res ecclesiasticas se extendebat, & extendit; verum & seculares omnes tetigisse olim, & nunc tangere certum est. Quo in genere, pluribus alijs omissis, meminisse oportet sequentium.

G
cerimonia
Epif. lib. I
c. 2.

Cerimoniale episcoporum statuit, quòd quã primum Archiepiscopus prouinciam, & episcopus diæcesim suam intrauerit, signo crucis benedicat sibi occurrentes subditos, qui genuflectere debent. Ecce genuflexio nobis debetur à subditis nostris occurrētibus sine distinctione aliqua. Quomodo ergo qui nobis genuflectere debent, præferri nobis in solitis concionum salutationibus volunt?

*
ceremonia
vbi supra.

Item in primo accessu episcopi * debent Magistratus, & officiales cum ciuibus, & populo obuiam ire episcopo. Sicut in accessu omnium prædecessorum nostrorū, & in nostro Limanus iuic Senatus, & ab ingressu ciuitatis ad ecclesiam, & ab ecclesia vsque ad indigniorem nostri palatij archiepiscopalis aulam nos honorificè deduxit in capite eorum progrediētem. Et in sua aula secreta, quæ de el acuerdo real vocatur, nos supra

eos omnes, & sub baldachino regio, & supra gradum, & in sella aurifrigiata & serica, & omnino æquali ei, quam Excellentissimus Prorex habebat sedimus, & vt constans traditio est, semper nostri sederunt prædecessores, quando illuc intrare nos, & eos opus est: & ipsi loco inferiores extra prædictum baldachinum, & in plano infra prædictum gradum, & in solitis sibi paratis sellis coreaceis sedent. Quomodo ergo quidam ex illis modo tentant nos ab illo dimouere loco, quem ab initio tenemus, & post se in salutationibus poni debere. Numquid procedens in dies pontificatus noster minoris est habendus?

Item idem cerimoniale statuit, quod si adest magnus Princeps, qui velit episcopum comitari, debet episcopus aliquantulum resistere, non tamen huiusmodi obsequij, & pietatis officium omnino recusare. Et alia multa sunt huiusmodi, quæ consulto mittimus breuitati studentes.

Item quo ad personas, & causas populares olim laicorum causas episcopi, vt iudices terminabant, etiam in prima instantia, & in gradu appellationis, si actor, vel reus appellans ad episcopum causam dirigeret etiam aduersario refragante. ^H

^H
c. nouit. de
iudic. cap.
omnis, &
c. quicumq;
11. q. 3.

Et hoc etiam ante tempora magni Constantini
iam erat in usu. ^I Et eiusdem venerationis gratia
sibi ius episcopi dicebant, quod singulare ^L est.

^I
Alce. alijs
citatis, d. c.
11. n. 41.

^L
Alce. d. c.
11. n. 42.
& 43.

^M
Conc. Are
latense, l.
can. 7.

Secundo super magistratus, & Præsides sæculi
etiam in causis ad eorum potestatem concernen-
tibus episcopi magnam habebant auctoritatem.
Et anno 314. in Concilio Arelatensi ^M canon
est talis: De Præsilibus, qui fideles ad præsidatum
impetu profiliunt, ita placuit, vt cum promoti
fuerint litteras accipiant ecclesiasticas communi-
catorias: Ita tamen, vt in quibus locis gesserint,
ab episcopo eiusdem loci cura de illis agatur, vt
cum cæperint contra disciplinam publicam age-
re, tunc demum à communionem excludantur. Si-
militer, & de his fiat qui rempublicam agere vo-
lunt.

^N
Baron. ann
114. n. 56.
& 57. Bin-
nius in no-
tis ad dict
Conc. Are
lat. lit. B.

^O
Baron. an.
114. n. 52

Et hic canon conditus est presente, & annue-
te in eo Concilio Constantino magno, & à S.
Siluestro Papa 1. fuit confirmatus, vt ex auctori-
tate Eusebij probant Baronius, & Binnius. ^N Ob-
id in Synodo Ptholomensi, vt tradit Baronius. ^O
anno 411. eo quod Andronicus prouinciæ præ-
fectus multa crudelia in subditos, atque irreligio-
sa, & impia perpetrasset, eum dira excommunica-
tionis

tionis pœna mulctarunt. Vnde apparet episcoporum iuris fuisse præsidere Præsidibus, & perperam ab eis facta corripere ecclesiastica auctoritate ex tradita sibi á Deo omnium Domino potestate.

Et idem colligitur ex litteris S. Augustini P. à Marcellino cognitore Datæ petenti, ne in quosdam delinquentes pœnam mortis irrogaret. Et post varia argumenta, quibus hoc ab eo extorquere conatus est: Postremo (inquit) pro ecclesiæ utilitate missus es: hoc ecclesiæ catholicæ, aut (vt modum dispensationis meæ ne supergredi videar) hoc ecclesiæ ad Hipponensium regionum diæcesim pertinenti prodesse, hoc expedire contestor. Si non audis amicum petentem, audi episcopum consulentem, quamuis, quia Christiano loquor, maxime in tali causa non arroganter dixerim, audire te episcopum conuenit iubentem, Domine eximie, & merito insignis, atque charissime fili: vnde Baronius ^R probat qualiter episcopi Præfectis imperabant.

Voluit etiam Honorius imperator, ^R vt non clerici tantum, sed & laici, & qui inter eos magistratibus fungeretur, si quid in Deum peccassent,

vel

^P
S. August.
epist. 159.
vel 169.

^R
Baron. an.
412. n. 4.

^R
1. 40. & 41
de epif. &
cleri. in C.
Theod. &
trahit Ba-
ronius. an.
412. n. 8.

vel iura ecclesiastica violassent, episcopos haberent iudices, qui ecclesiasticorum confectione a-
ctorum causas ipsorum iudicarent. Cuius rei etiã exemplum extat apud S. Augustinum.^s

^s
S. August.
epist. 75.
^r
Baron. an.
422. n. 13.

Præterea huius auctoritatis episcopalis in Præ-
sides, & præfectos non leue argumentum est,
quod tradit Baronius.^r Nam cùm Comes Bonifa-
cius quemdam morte dignum confugientem ad
ecclesiam inde abstrahi iussisset: S. Augustinus e-
rectus ad ultionem sceleris vigore sacerdotali co-
mitem monuit præcipiens, vt reum ecclesiæ illæ-
sum reuocaret, quem vt irreligiosissimus rapuerat,
atque eidem communionem interdixit. Sed tan-
tus Comes, & dux exercitus flagellis ecclesiæ ver-
beratus (vt æquum fuit, & semper sublimioribus
erit) humiliter respondit in hæc verba prorump-
pens: Humilis saluto, quod primum est. Et post
offensæ confessionem ait: Dei, & Sanctorum re-
gimine viuo: illum itaque virum morte dignissi-
mum, quem (vt dixi) meus de ecclesiæ foribus fu-
ror abstraxit, vitæ tuis iussionibus donamus illæ-
sum, &c. Exemplum est hoc ad hoc, & ad alia
pium.

Justin. no-
uell. 86.

Et anno 527. Iustinianus^v imperator iussit
epif-

episcopos Præfectis prouinciarum, & iudicibus præpositos esse, ne quid ab illis contra iustitiæ ordinem committeretur, & vt si dum aliquis adierit iudicem prouinciæ, non inueniret iustitiam; tunc eum iubet adire suum sanctissimum episcopum, & ipsum mittere ad clarissimum prouinciæ iudicem, aut per se venire ad eum, & præparare eum, vt omnibus modis audiat interpellantem, & liberet eum cum omni iustitia. Si verò etiam sanctissimo archiepiscopo compellente iudicem cum iustitia determinare interpellantium causas, iudex differat discernere negotium, & non feruet litigantibus iustitiam, iubet Imperator sanctissimum ciuitatis illius episcopum dare ad imperatorem litteras ei, qui non meruit, quod iustum est, insinuantes, quia coactus ab eo iudex distulit audire interpellantem, & iudicare. Vt Imperator inferat supplicia tali iudici. Item statuit vt quotiescumq; iudex suspectus habetur, possit, addi ad eam causam episcopus, qui cum eo causam definiat. Sed etiam vt qui læssum se à iudice querelatur, interpellatus ab eo episcopus causam illam iudicare possit, cuius si iustæ latæ sententiæ nõ steterit iudex, nouissimis supplicijs afficiatur.

Et

Et si quis plus exegerit, quam quæ legibus iussæ sunt sportulæ solui, de his episcopus Imperatorē moneat. Et notat Baronius, ^x quod ex his constitutionibus Iustinianus magnam conciliauit sibi fiduciam, ratus propitium se habiturū Deum, quem his hostijs promereret.

x
Baron. an.
527. n. 50.
& 51. & 52

Hac etiam de causa, anno 589. in Concilio Toletano 3. ^r præsidente S. Leandro Archiepiscopo Hispalensi, canon quidam statuit, vt episcopi sint prospectores secundum regiam admonitionem, qualiter iudices cū populis agant, vt ipsos præmonitos corrigant, aut insolentiam eorum auribus Principum innotescant. Quod si correctos emendare nequiverint, & ab ecclesia, & communione suspendant. Et hoc Concilium à Reccaredo Hispaniarū Rege catholico cōfirmatum est sanctione edita, & pœnis in transgressores additis, & pro tanto pietatis munere Deus eū à coniuratione in ipsum inita eripuit. ^z

z
Baron. an.
589. n. 43.
& 44.

A
Con. Arelaten. c. 13

B
Con. Mogunt. c. 8.

C
Con. Triburen. c. 9.

Et anno 813. tam in Concilio Arelatensi, ^A quàm in Moguntino ^B decretum est, vt comites, iudices, seu reliquus populus obedientes sint episcopo, & inuicē consentiant ad iustitias faciēdas.

Et anno 895. Concilium ^C Triburense ita statuit:

ruit: Cúm episcopus ecclesiam à Domino Deo sibi commissam regens episcopatum circumeundo perrexerit, & placitum canonicé constitutum decreuerit, populumque sibi creditum illo inuitauerit: atque Comes eadem die sciens placitum ab episcopo condictum, vel nesciens, placitum cum populo suo condixerit, & per bannum illuc venire præceperit, placitum Comitum omnes postponant, & Comes ipse, idemque populus post episcopum festinè pergant.

Et tandem super Reges, & Imperatores, & super eorum regna, & imperia magna fuit semper episcoporum auctoritas. Nam, præter plurima iam supra ad id notata, episcoporum erat Imperatores coronare, sicut hodie eos Papa coronat. ^D

Et in Hispania anno 633. in Concilio 4. Toletano ^E episcopi de futuris regibus sententiã promulgarunt, & in scelestos, & crudeles anathematis sententiam imprecati sunt. Et decreuerunt cum gentis consultatione Siutilam regem, & uxorem, & filios eius, & alios ad honores regios aliquando ipsi episcopi promouerent.

Et anno 636. in Concilio Toletano 5. ^F in salutem, & prolem Regum molestantes, & Regnum adipisci, superstite Rege, tentantes, aut Regi maledicentes anathema promulgarunt, & proximè relatum anterioris Concilij decretum confirmarunt,

N

quo

D

alijs citat.
probat Al
ced. d. c.
11. n. 29.
& lib. pon
tif. episcop
continet ri
tus huius
coronatio
nis.

E

Conci. 4.
Toleta. c.
fin. ad fin.

F

Concil. 5.
Tolet. á c.
2. vsq ad
7.

G
Con. Tole.
8 cano. 10
ad fin.

H
Alced. d.
c. 11. n. 22.
& citat. a-
lios.

I
Bobadilla
in politica
lib. 2. c. 17.
n. 10. §. biē
consta.

L
Conc. Ca-
biloner. 2.
ann. 813.
cap. 20.

quo episcoporum in creandis Regibus non leuiter adumbratur auctoritas, sed planè apertius declarata est anno 653. in Concilio 8. Toletano, ^G his verbis: Ab hinc ergo, & deinceps ita erunt in regni gloriam præficiendi rectores, vt, aut in vrbe regia, aut in loco, vbi Princeps decesserit cum Pontificum, maiorumq̄ palatij omnimodo eligatur assensu. Cui conciliari decreto consonat decisio legis libri, qui fuero iuzgo appellatur, ^H quæ sic se habet: Donças establecemos q̄ de aqui a delante los Res deben ser esligidos, o en a cidat de Roma, o en aquel logar o moriere el otro Rey, e debe ser eslegido con conseyo de los Obispos. Et hoc ita obseruatum est vsque ad tempora Regis Pelagij.

Et Bobadilla refert, ^I Que en el Concilio Cabilonense se dice, que los que rigen los pueblos tomen consejo con los Obispos en las cosas de importancia, y que fueren dudosas.

Sed in Cauilon. Conc. 1. ^L nō inuenimus huiusmodi decretū, est autē in 2. aliud tenoris sequētis.

Si inter omnes fideles pax, & concordia habēda est dicente Apostolo: Sequimini pacem, & sanctimoniam, sine qua nemo videbit Deum: multo magis inter episcopos, & inter comites esse debet, qui post imperialis apicis dignitatē populum Dei regunt, ita enim inter se concordare debent, vt

alre-

alterutrum sibi ad Dei seruitium peragendum, & ministerium suum explendum non solum non noceant, quin potius ad vinculo sint.

Et subdit Bobadilla: ^M Que los Reyes de Castilla passados vsaron mucho de tomar consejo cō los Obispos en las cosas de importancia, y dudosas: y vno de ellos pidio a los Obispos congregados en vn Concilio de Toledo, que le diessen leyes con que el Reyno viuiesse, y se las dieron.

Ad exemplum Regis Alarici, ^N qui priusquam Codicem Theodosianum traderet vtendum, ab episcopis videri, examinari, probariq̄ fecit; & nullam penitus (vt dicit Baronius) sæcularium legum editionem, promulgationemq̄ fieri passus est, antequam eadem cognoscerentur, atque ab episcopis probarentur. Et obseruatione quidem digna res est quomodo quandiu nullum negotium facessit catholicæ ecclesiæ episcopis, quam foelicissimè ad 22. annos regnum etiam inter æmulos barbaros propagauerit; sed simul ac Arelatensem episcopum exulare fecit, regni pariter cum vita infœlix dispendium passus est.

Item auctoritate episcoporum regni Legionis ipsam regnum cum regno Castellæ fuit incorporatum anno 1230. in Sancto Rege Ferdinando 3. qui iam pacificè in Castilla regnabat, quæ incorporatio facta fuit non obstantibus Regis Ildephō-

^M
Bobadill.
vbi sup.

^N
Baron. an.
nº 506. n.
10.

si 9. testamento, & magna procerum, & magnatum contradictione. °

o
Alced. d.
c. 11. n. 24.

p
Bobadill.
ybi sup.

2
colligitur
ex tx. l. 7.
cum seqq.
tit. 18. p. 4.

R
S. Gregor.
Mag. lib.
4. epist. 31.

Et tandem Bobadilla dicit: Y tambien los Reyes presentes tienen por de su consejo a los sagrados Obispos. ^p Et hac duntaxat attendita dignitate videre libeat, quanta sit disparitas dignitatis inter eos qui sunt Regis consiliarij, & inter eos qui non sunt. ²

Hæc omnia supra notata cum prudenter attenderent pij Imperatores, & Reges, in magno honore episcopos habuerunt. Nam præter iam relata pietatis exempla, cum piæ memoriæ Constantino principi ^R in scripto oblatae accusationes contra episcopos fuissent; libellos quidem accusationis accepit, & eisdem, qui accusati fuerant, episcopos conuocans in eorum conspectu, libellos, quos acceperat, incendit dicens: Deus vos constituit sacerdotes, & potestatem vobis dedit de nobis quoque iudicandi; & ideo nos a vobis recte iudicamur: vos autem non potestis ab hominibus iudicari. Propter quod Dei solius inter vos expectate iudicium, & vestra iurgia, quaecumque sunt, ad illud diuinum referuentur examen. Vos enim nobis a Deo dati estis Dij, & conueniens non est, ut homo iudicet Deos, sed ille solus, de quo scriptum est: Deus stetit in synagoga Deorum, in medio autem Deos discernit.

Et cer-

Et certè magnus ipse Constantinus cum summo honore episcopos excipiebat ad Nicenum Concilium venientes, ^s(& vt in eodem Concilio^r refertur:) Aderat & rex post ipsos (scilicet episcopos) & postquam accessit, in medio constitit, nec prius sedere voluit, quàm episcopi inuissent. Tanta religio, & virorum reuerentia Regem occupauerat. Et ideo in iure ^v reperitur dixisse, oportere, vt pontificalis apex non vilescat, sed magis, quàm terreni imperij dignitas, gloria, & potentia decoretur.

Et S. Patricius episcopus Hibernorum sic regibus imperabat, ac si verè parens, & dominus ipsorum esset.

Et S. Dunstanus, cum suum Regem in obscenâ libidinem ruisse sciret, ad ipsum venit, & cum Rex venienti pro more occurreret, eumq̃ per manum ad solium suum perducere vellet, manum suam S. Dunstanus turbato vultu retraxit, neque eam ab homine contingi passus est. A quo Rex, cur manû sibi non daret inquisiuit. Sed S. Dunstanus eum graui oratione peccati admissi poenitere compulit. Vbi obseruat eminentissimus Bellarminus episcopo venienti Regem occurrisse, & manum porrexisse, atque ad solium deducere voluisse, & ad reprehensionem episcopi non iratum scanduisse, sed humi prostratum pedes episcopi cum lachrymis, & sin-

^s
Baron. an.
no 325. n.
16.

^r
Bellarmi.
de off. prin.
cip. lib. 1.
cap. 5. v.
sed si ha-
beremus.

^v
c. Constan-
tinus. 96.
dist.

& singultibus apprehendisse, & pœnitentiã accep-
tasse.

X
Baron. an-
no 325. n.
16.

Talem sibi honorem debere non præsumebat,
sed recte iudicabat Leontius episcopus, Ecclesiæ
regula nominatus (vt refert ^x Baronius) Nam ac-
cessit ab Eusebia augusta fastuosa quidem fœ-
mina, ei christiana, & pontificali libertate respon-
dit: Si me ad te venire vöueris, debita episcopis
reuerentia seruata: ego quidem ingrediar; tu autem
statim de sublimi folio descendens, reuerentẽr mi-
hi obuiam procedas, & caput meis manibus sup-
ponas benedictionem acceptura: ac de inde ego
fedeam, tu reuerenter adstes, cum iussero dato sig-
no, sessura. Si hæ tibi conditiones placuerint, ve-
niam ad te; sin alio modo, non tam multa dabis,
vt nos honore episcopis conueniente neglecto
diuini sacerdotij institutum violemus.

Non prætereunda sunt exempla sancti Marti-
ni episcopi Turonensis, nam cùm ad Imperatorẽ
Maximũ plures ex diuersis partibus episcopi con-
uenissent, & fæda circa Principem adulatio eorum
notaretur, seq̃ degeneri inconstantia regiæ cliẽ-
telæ sacerdotalis dignitas subdidisset; in solo San-
cto Martino Apostolica auctoritas permanebat.
Nam & si pro aliquibus Regi supplicandum fuit;
imperauit potius, quàm rogauit. Et à conuiuio eius
frequenter rogatus abstinuit, & tandem victus vel
ratio-

ratione, vel precibus ad conuiuium venit mirum in modum gaudente Rege quòd impetrasset. Et Martinus sellula iuxta Regem posita confedit. Ad medium autem fere conuiuium (vt moris est) pateram Regi minister obtulit: ille sancto admodum episcopo dari potius iubet expectans, atque ambiens, vt ab illius dextera poculum sumeret. ^r

Itē Maximus Imperator S. Martinum mirè veneratus est: similiter & regina eius vxor, adeo vt vterq̄ S. Martinum compulit, vt ei, remotis omnibus ministris, regina sola præberet conuiuium; & compositus fuit reginæ manibus apparatus; sellulam ipsa consternit, mensam admouet, aquam manibus subministrat, cibum, quem ipsa coxerat, apponit. Ipsa, illo sedente, eminus secundum famulantium disciplinam solo fixa consistit immobilis per omnia ministrantis modestiam, & humilitatem exhibens seruientis. Miscuit ipsa bibitaro, & ipsa porrexit. ^r

Et ex sententia Iustiniani ^A Imperatoris, nihil sic debet esse studiosum Principibus, sicut sacerdotum (& ideo maximè episcoporum) honestas: cum & pro illis ipsi semper Deo supplicent, & interest Principum maximam habere sollicitudinem circa illorum honestatem. Nam his eam obtinentibus, credendum est per eam maxima Principibus dona à Deo danda esse, & ea, quæ iam sunt, firma illos habi-

^r
Sulpit. in
vit. S. Mar
tini, c. 23.
apud Su-
rium, die
11. Nouēb

^r
idem Sul-
pitiuſ dia
logo 2. c.
7.

^A
Authetic.
quomodo
oporteat e
pisco. coll.
1. in princ

habituos, & quæ non hactenus venerunt, adqui-
fituros esse.

B
Filesa. de
sacr. episc.
auctori. c.
I. §. 2. fol.
4. citatis
ab Alced.
de præex-
celen. epif
dign. p. I.
c. 8. n. 67.

Et Ioannes Filefacus ^B refert constitutionem
suorum regum tenoris sequentis: Episcopos, & sa-
cerdotes, quibus omnis terra caput inclinat, per
quos & nostrum pollet imperium, admodum ho-
norare, & venerari omnes monemus.

Irem Innocentius 3. Imperatorem Constanti-
nopolitanum, postquam debitam episcopis re-
uerentiam docuit, ita reprehendit, quod Con-
stantinopolitano episcopo eam non exhibuerit:
Hæc autem (inquit) si prudenter attenderet impe-
ratoria celsitudo, non faceret, aut permitteret Con-
stantinopolitanum Patriarcham, magnum quidem,
& honorabile membrum ecclesiæ, iuxta scabellum
pedum suorum in sinistra parte sedere: cum alij
reges, & principes archiepiscopis, & episcopis suis
(sicut debent) reuerenter assurgant, & eis iuxta se
venerabilem sedem assignent.

Si ergo catholicus Rex, & dominus noster non
dedignatur, iuxta prædictam decisionem, reueren-
ter archiepiscopis, & episcopis suis assurgere, &
iuxta se venerabilem eis sedem assignare, ut om-
nibus notum est, verum etiam iubet coram se ar-
chiepiscopos caput operire, & cum domino ar-
chiepiscopo bonæ memoriæ D. Gundisaluo de
Campo hoc factum est Gadibus anno 1624: Quo
pacto

facto (rogamus) episcopis, & præcipuè suo Archiepiscopo Limano (qui procul dubio in hac nostra Peruana prouincia honorabilius ecclesiæ membrum existit) volunt in salutationibus antehaberi, & archiepiscopum post scabellum pedum suorum salutari quidam Senatores regij, quibus ipse dominus noster Rex nequaquã coram se quid simile indulgebit, neque permittet?

In prõptu causa est; licet enim optimè sciunt supra dicta, & infra dicenda; non tamen, vt par est, ea in facto attendunt: sed contra decernunt. Et maximè conducunt exempla, quæ Balthasar Porrennus, & alij referunt de Philippo 2. catholico Hispaniarum Rege, quem meritò cuncti prudentem appellant: Fue tan grande honrrador (inquit Porrennus) de los sacerdotes, y ministros del templo, que estando en Valencia el año de 1585. sabiendo las diferencias que auia entre el Virrey de aquel Reyno, y el Arçobispo de aquella ciudad, cerca del recibir la paz en la missa, y entendiendo su Magestad, que por ordẽ de su consejo se auia mandado, que se diesse primero a el Virrey, que representaba su persona (como tambien se auia mandado para el Peru entre el

c
Balthasar
Porreñ. en
los dichos
y hechos
de Phelip.
II. cap. 6.
& idem af-
firmat To-
rres de fi-
losoph. mo-
ral lib. 1.
c. 7. Prope
finem, &
alij plures

Virrey, y el Arçobispo de los Reyes) hallandose su Magestad en la Iglesia, assistiendo a missa mayor, y viendo que le traian la paz, dixo al que la traia: Andad , y dadla primero a el Arçobispo; y assi se hizo, recibienda despues su Magestad cõ singular aplauso, y edificacion de todo el pueblo, que exclamó, y leuantò la voz diziendo: Viua el

*cur senatores qui iuxta
regulas m
g m i i n et m a l i n i m
ibus plus aucto-ritatis
videri potest, non
ro deferre debent cur
in iis episcopis et
in iis defere debent
et est Aninus se licet
non non salutatio
is --*

Rey. Y dandole gracias por tan gran piedad, implorò a Dios larga vida para tan gran Monarca.

Et prosequitur Porrennus cumulans plura pietatis exempla, quæ ipse Philippus secundus exactè præstabat iuxta regulas missalis, & Pontificalis, quæ dicit in purificatione, & in feria quarta cinerum, & in Dominica Palmatum non solum Prælatos, & canonicos, sed & omnes de clero, & acolythos accipere debere candelas, & ramos, & capere cineres ante Imperatores, & Reges. Et adijcit idem fecisse in adoratione crucis in feria sexta in parasceue: atque quando quis presbyter primam celebrabat missam, ad eius exosculadam manum accedebat, quasi ipse esset quispiam alius de populo.

Sunt & alia plura maioris momenti, quàm modo notata ad episcopalis dignitatis auctoritatem

perti-

pertinentia, in quibus Domini Senatores Indiarum attentis solummodo regijs decissionibus, seu schedulis sunt episcopis longè inferiores. Nam generaliter quædam lex ^D Indica dicit: Que las audiencias honren, y respeten a los Prelados, y guarden sus preeminencias a las Iglesias cathedrales. Ecce iubentur Domini Senatores episcopos honorificare, & venerari. Non quidquam eius honoris illis detrahere, qui solitus fuerit ipsis exhiberi, & si cathedralibus ecclesijs præeminentias debent Domini Senatores conseruare, cur nõ potius episcopis suarum ecclesiarum principibus?

Item alia lex dicit, que los Arçobispos, y Obispos, aunq̃ esté presente Virrey, ò Præsidente, puedan poner dosel en la Iglesia en los casos q̃ se le concede el ceremonial Romano. Sed quod ad Dominos Senatores attinet, lex alia duntaxat præscribit: ^E Los Virreyes en las Iglesias pongan sitial, y los Oidores concurrendo en cuerpo de audiencia, sillas, y alfombra sin almoadas, aunq̃ el Virrey no esté presente. Y quando por su falta gouernare la audiencia, el Oidor mas antiguo ponga silla de terciopelo, y almoada.

Et quidem auctoritati Proregiæ solum con-

^D
l. 1. 5. tit. 3.
lib. 2. de re
cop. Indi-
cæ.

^E
l. 3. tit. 30.
lib. 2. reco
pila. Ind.

F
l. 4. tit. 30.
lib. 2. reco-
pila. Ind.

G
l. 5. tit. 30.
lib. 2. reco-
pil. Ind.

cessum est, que las ceremonias, ^F que se guardan con la persona Real en su capilla, se guarden en las Indias con los Virreyes. Sicut etiam alia lex dicit: ^G que la ceremonia de bajar el euangelio, quando se canta, se haga con solo los Virreyes, y no con los Presidentes. Et horum ratio videtur, quia Ex.^{mi} Domini Proreges repræsentationem, & imaginem Regiæ personæ secum inseparabiliter ferunt semper, & ubiq, nam eorum officium non est annexum alicui determinato loco, dummodo sint intra suarum prouinciarum limites. Et ideo cum discedunt ab vrbe, possunt secum sigillum asportare regium; immo ita hæc auctoritas eorum inhæret personis, vt in casu discessus opus habeant (si velint non ferre sigillum) expressè, & determinatè illud alicui committere, vt prope diem Ex.^{mus} Prorex Marchio de Mancera profecturus Guácabelicam commisit Dño D. Andreae de Villela Decano huius Limani Senatus, & aliàs ab Ex.^{mis} prædecessoribus Proregibus idem factum fuisse, constans traditio est. Sed Domini Senatores Regij non videntur habere eandem, & inseparabilem semper, & ubiq, repræsentationem; sed solum supremam suæ auctoritatis rationem.

exerc-

exercent, quando in secretis subsellijs regijs ius populo dicunt, & ideo tunc supremo celsitudinis titulo eos alloquimur: sed neque tunc eam habent in suprema regia auctoritate, siquidem in causis, quas vocant maioris quantitatis ab eis datur gradus supplicationis ad Regium Indiarum supremum Consilium cum duplis mille & quingentis. Atamen in audientia publicae subsellijs aliquanto minorem videntur sortiri auctoritatem, siquidem licet scripto vocari soleant celsitudinis appellatione, non tamen in verbo ita semper vocantur; sed solum dominationis nuncupatione, quae longe inferior est.

Extra haec loca, & casus nullam, aut parvam habere videntur huiusmodi Dni Senatores Regij representationem regiae personae; siquidem ius dicere non valent, neque quidquam praecipere, & de eorum singulorum causis ciuilibus Ordinarij ciuitatis iudices (nisi fallimur) cognoscunt, quamuis non negamus multum eis deberi reuerentiae, & honoris plusquam alijs saecularibus, seu laicis.

Comprobatur etiam quoniam omnes in corpore audientiae nos in primo accessu (vt supra diximus) associant. Item sanctae fidei iudices, In-

quisi-

quisitores scilicet Apostolicos in eorum actibus publicis. Item nonnulli ex eis S. Cruciatæ Commissarium apostolicum, in quibusdam actibus associant.

Item quia in dictis actibus, tam Inquisitores, quàm idem Commissarius eos omnes in corpore audientiæ collectos præcedunt, etiam si non adsit Ex.^{mus} Prorex. Ut in quadam regia scheda cauetur, & cum Domino Ioanne de Cabrera nostræ ecclesiæ Thesaurario, & Commissario Cruciatæ prope diem vidimus obseruari.

H
c. 1. c. cum
Ecclesia,
de immu-
nit. eccles.

I
c. decet §.
fin. eodem
tit. in 6.

L
d. c. cum
ecclesia.

+
l. 16. tit. 30.
lib. 2. reco-
pil. Ind.

M
l. 19. & l. 20
tit. 30. lib.
2. recopil.
Ind.

Item comprobatur maximè intra ecclesiam, vbi placitum tenere prohibiti sunt iure canonico *H* refragante; alioqui sententia ibi lata esset ipso iure *I* nulla, & si esset in causa sanguinis, ipsi excommunicationi subderentur. *L* Et ita lege Indiarum cautum est: * que quando la audiencia se juntare en actos ecclesiasticos en la Iglesia, o fuera de ella, no traten negocios, ni llamen de vos a los Capitulares.

Item q̄ estando el Arçobispo, *M* o Obispo en la capilla mayor, se le dè primero la paz, y despues al Virrey, o Presidente por vna misma persona; y estando en el coro, salgan dos paces jun-

tas.

tas. Y en quanto a los q̄ las an de llevar, se guar-
de el ceremoniai, y que a dar la paz a los Oido-
res baje el sacristan, o otra persona, que no sea el
diacono, ni subdiacono.

Hic plures possunt perpendi disparitates in-
ter Episcopos, & Senatores.

Item cautum est,^N que quando algun Oidor
fuere al coro, no ocupe ninguna de las dos sillas
colaterales a la del Prelado. Quomodo extra cho-
rum, & in manifestiore populi conspectu nobis
præferri gestiunt in salutationibus ij, quibus iuxta
nos immediatè assidere non est permissum? non
vtique ob aliam (vt remur) causam, quam propter
nostræ sacræ dignitatis reuerentiam.

Item alia lex dicit: ° La ceremonia de decir
el capellan la confession en la missa, y el Credo,
que se hace con los Virreyes, no se haga con el
Oidor mas antiguo, sino quando gouernare la
audiencia. Nobiscum autem vniuersus clericus, at
que etiam alteris ministri parati confessionem fa-
cere tenentur,^P nec non & circulos ad Kyrie eley-
son, ad hymnum Angelicum, ad fidei symbolum,
ad trisagium, & ad Agnus Dei.

Item,^Q que al echar el agua bendita antes de
la

N
l. 41. tit. 30
lib. 2. reco
pil. Ind.

O
l. 48. tit. 30
lib. 2. reco
pil. Ind.

P
ex lib. cer-
rimoniali.

Q
l. 33. tit. 30
lib. 2. reco
pil. Ind.

la missa mayor, se eche primero a el Arçobispo, o Obispo, y a los clerigos que con el estuuieren, y luego al Virrey, o Presidente, y audiencia, todo por vna misma persona . Si in huiusmodi lustralis aquæ aspersione non solum nos, sed etiam clerici nobis assistentes debemus præferri; quomodo non potius nos soli in concionum salutationibus præferendi sumus auditoribus? Sumus enim caput (licet indignum) spirituale huius ecclesiæ ei solum in auctoritate inferius, quod vniuersalem regit ecclesiam: & quique fideles ad nostram ecclesiam pertinentes, quauis præfulgeant sæculari potestate, pars, & membra sunt corporis eius, sub nobis eius capite constituta, & quanto caput cæteris præminet membris, tantò nostris fidelibus loco, & auctoritate præesse debemus, maxime in nostra alma Metropolitana ecclesia, quia licet in quauis nostræ diæcesis parte, etiam in locis exemptis, & privilegiatis præsideamus; præcipuè in propria ecclesia, vbi specialius residet nostra cathedra, & sedes Apostolica, ^R & repræsentatur noster sacer præsulatus: quanto magis in exercitijs nostri Pontificatus, in quibus Excellentissimis Proregibus, & Dominis Præsidibus in suis residen-

^R
Barbosa,
iuris eccle
siast. lib. 1.
c. 12. n. 10
& n. 11.

residentijs debemus præferri iuxta decissionē prædictæ legis Indicæ, & aliam, quæ dicit: * Que concurriendo el Virrey, o Presidente solo con Arçobispo, o Obispo, que no vaya usando su officio en algun ministerio ecclesiastico, el Virrey, o Presidente lleue el lado derecho, y mejor lugar. Ergo ubi nos fuerimus in aliquo ministerio ecclesiastico videntes nostro officio, Proregibus, & Præsidibus præferri debemus, quanto magis Dominis Auditoribus?

*
l. 32. tit. 30.
lib. 2. reco
pil. Ind.

Et Excellentissimi Proreges episcopis extra officia ecclesiastica versantibus prælati sunt ratione vassallatus, quem debemus, & profiteamur Domino nostro Regi, cuius immediatam imaginem Excellentissimi Proreges ubique præferunt; Dñi autem Auditores non ita, sed in subsellijs duntaxat, & cum limitationibus supra notatis.

Quod etiam confirmatur, quia extra prædicta subsellia regia, vnus alius iudex regius aulae criminalis, vulgo, Alcalde del crimen, solus potest, & præcipit plusquam omnes Domini Auditores, quia etsi aliás non habeant huiusmodi regij iudices æqualem cum Auditoribus potestatem, ea tamen, quam habent, non est adeò limitata subselliorum loco.

Item omnia desuper notata confirmantur, quoniam si ipsi Auditores extra sæpe dicta subsellia

P

repræ-

^s
L. 16. tit. 1.
lib. 4. noue
recop.

repræsentassent alicubi Dominum nostrum Regē,
ad effectum eos propterea salutādi, tunc salutatio
nequaquam esset congrua, nisi saltem exhiberetur
conformis ei, quæ eis defertur in inscriptionibus,
quæ præponuntur libellis omnibus, qui cum ipsis
in subsellijs confidentibus loquuntur, dicendo:
Muy poderoso Señor. Nā eos nuncupare solūm,
Señor, esset excessus magnus, & tribuere eis titulū,
quem Dominus noster Rex in signum supremæ
suæ maiestatis sibi reseruauit.^s Vnde sequeretur al
terum duorum: Quod, aut præsentia Excellentissi
mi Proregis eos à tāta deijceret maiestate: & qui
dem stylus habet ei præsentia salutationem fieri,
dicendo, Excellētissimo Señor, quod valde minus
est, quàm dicere: Muy poderoso Señor. Vel si non
esset præsens, plurimūm Domini Auditores præ
ualerent, ex eo quòd essent capite minuti, videli
cet sine tanto capite sui corporis Prorege scilicet,
& Præside suo. Qui adeo præualet ipsis propter
assertam immediatæ regis repræsentationis ratio
nem, vt etiam in ipsis subsellijs publicis, vbi ipsi
Domini Auditores inscribuntur in dictis libellis,
Muy poderoso Señor; si non adsit Excellentissi
mus Prorex, vocantur tantummodo Señoria; attā
men si Excellentissimus Prorex adsit, non cum ip
sis præsentia loquuntur, dicendo, vuestra Señoria,
sed cum Domino Prorege; dicendo: Excelētissi
mo Se-

mo Señor, & vuestra Excelencia, quod plus est sine ambiguitate. Ergo ipsi in huiusmodi concurrentijs non repræsentant, neque repræsentare valent Dominum nostrum Regem præsentem, vel nõ præsentem Excellentissimo Domino Prorege. Cuius auctoritas, & dignitas ex se maior est auctoritate, & dignitate totius Senatus, siquidem ei soli attenditur in salutationibus tribuendo ipsi prærogatiuam nuncupationis dignitati suæ competentis, nullo habito respectu ad præsentiam Audientiæ. Et in alijs penè innumeris rebus manifestatur dignitatis proregiæ excellentia, quod nullo modo tolerari deberet, si Domini Auditores assertam haberent repræsentationem.

Item si suprema Domini nostri Regis Consilia etiam cum suis Præsidibus in ecclesijs Curia, dum concionibus interfunt, non salutantur (vt à multis in Curia rebus expertis ita fieri accepimus) licet habeant in suprema auctoritate Regem Dominum nostrum repræsentare; quo potiore iure Domini Auditores Limani non habentes cum Dñis Consiliarijs parem auctoritatem, plus sibi volunt honorificentia tribui in concionum salutationibus, quàm quæ Dominis Consiliarijs in Curia tribuitur?

~~Igitur, qui iuxta prædicta in præmissis, & alijs, in quibus plus auctoritatis considerari potest, agnoscuntur inferiores toti clericorum collegio; cur~~

~~non potius episcopo debebūt deferre in eo, quod
est minus, scilicet in salutationibus concionum?~~

Et si talia doctrinæ præcepta, & exempla non
eos mouent, moueat (quæso) auctoritas prædeces-
sorum suorum, qui verè doctissimi, & auctoritatis
regiæ nõ minus zelatores extiterunt, & numquam
quid tale cum prædecessoribus nostris, neq̃ nobis-
cum tentarunt. Quia sicut theoreticè, sciebant etiam
practicè in hac nauis ecclesiæ iuxta iam sæpe ad-
ductam S. Clementis ^r comparisonem, quod ipse
S. Papa ad eorum statum docet pertinere his ver-
bis: Ante omnia cum quiete, & silentio epibatae, id
est laici, in suis vnusquisq̃ resideant locis, ne forte
per inquietudinem, & inconditos, inutilesque dis-
cursus, si passim vagari incæperint, vel ab officio
suo nautas impediunt, vel in alterum latus per eo-
rum inquietudinē nauis pressa dimergatur. Quod
si quilibet suum non custodit locum, proculdubio
omnis status perturbabitur, & res confundentur.
Quomodo autem (vt ait S. Ioannes Chrylosto-
mus ^r) non erit confusio esse episcopos inferiores
laicis, quos æquales esse confusio est? Et nos addi-
mus: maximè in ecclesiasticis functionibus.

^r
S. Cleme.
Pap. I. in
d. epist. I.
S. si qui ex
fratribus,
col. 2.

^r
S. Io. Chry
in Mat. 25

Precamur itaq̃ Dominos Senatores Limanos,
vt singuli sibi intelligant dictum, quod Anastasio
Imperatori de episcoporum auctoritate rescrip-
sit S. Gelasius Papa his verbis: Nosti itaque inten-

hæc

hæc ex illorum te pendere iudicio, non illos ad tuam redigi voluntatem. Si enim (quantum ad ordinem pertinet publicæ disciplinæ) cognoscentes imperium tibi superna dispositione collatum legibus tuis ipsi quoq̄ parent religionis Antistites (ne vel in rebus mundanis exclusæ videantur obuiare sententiæ) Quo (rogo) te decet affectu eis obedire, qui prærogandis venerabilibus sunt attributi mysterijs? Si ergo nos reddimus libentissimè quæ sunt Cæsaris Cæsari: cur non potius ipsius Cæsaris ministri non sustinebunt in nobis reddi, quæ sunt Dei, Deo? Imperium enim eorum (vt ait S. Nicolaus ^x Papa I. expressus in iure) suis publicæ rei administrationibus debet esse contentum, non usurpare, quæ sacerdotibus Domini solùm cōueniunt. Distincta enim est potestas regalis ab episcopali auctoritate, vt supra ex auctoritate S. Gelasij probauimus, & plenius probat idem S. Nicolaus ^r nō semel relatus in iure. Et totum prædicationis negotium quis vnquam dubitauit ad solos episcopos, vtpote præcipuum eorum munus, pertinere? Et præterquam ^z illicitum est eum, qui non sit ex ordine episcoporum, ecclesiasticis intermitteri tractatibus; etiã (vt verbis loquamur S. Gelasij in iure relati) ad sacerdotes Deus voluit, non ad sæculi potestates, quæ ecclesiæ disponenda sunt pertinere. Quas (si fideles sunt) ecclesiæ sacerdotibus voluit

^x
S. Nicolaus
Pap. I. in
epist. 7. ad
Michaelē
imperato.
& est tex.
in c. impe-
rium, 10.
dist.

^r
S. Nicolaus
vbi supra,
& est tex.
in c. quo-
niam 10.
dist. & in
c. cum ad
rerum 96.
dist.

^z
c. satis 96.
dist.

^A
S. Gelasius
Pap. I. e-
pist. 8. &
est tx. in
si impera-
tor 96. dist.

luit esse subiectas. Non ergo quis sibi vendicet alienum ius, & ministerium, quod alteri deputatum est; ne contra eum tendat abrumpi, á quo omnia constituta sunt, & contra illius beneficia pugnare videatur, à quo propriam consequutus est potestatem. Caueant exemplum Oziæ, ^B qui á Dño lepra percussus est, quia (vt in iure ^C dicitur) sacerdotum officia vsurpare voluit. Et videant quod (sicut in sancta Synodo, teste Iulio ^D Papa I. Patres dixerunt, & est expressum in iure) Episcopi super habentes sæculi potestatem sciant se á Dño constitutos, non é contra. Et sicut maior non potest á minore iudicari, ita neque obligari. Et certum est (docente Felice Papa 3. ^E vt refertur in iure) hoc rebus esse salutare, vt cum de causis Dei agitur, iuxta ipsius constitutionem sæculi Potestates regiam voluntatem sacerdotibus Christi studeant subdere, non præferre; & sacrosancta per eorum Præsules potius discere, quàm docere; ecclesiasticam formam sequi, non huic humanitus sequenda iura præfigere; neque eius sanctionibus velle dominari, cuius clementiæ Deus voluit piæ deuotionis colla submittere. Ne dum mensura cœlestis dispositionis exceditur, eatur in contumeliã disponentis. Et in iure ^F etiam scriptum est: Quod obsequi solent Principes christiani decretis ecclesiæ, non suam præponere potestatem, episcopis caput

^B

2. paralip.
26. v. 19.

^C

c. nos, §. item Balaã
vers. sicut
ergo, 2. q. 7.

^D

Iulius Pa.
1. in decretis,
c. 36. & est
ix. in c. in
sancta
2. q. 7.

^E

Felix Pa.
3. relatus
in c. certũ
10. dist.

^F

c. numquã
96. dist.

caput subderē non de eorum causis iudicare.

Præterea etiam, si præmissæ omnes rationes, leges, auctoritates, & exempla deficerent, attēdi debet, quòd quævis rerum nouatio non caret perturbatione. Et sicut plus est periculi corporibus vere, & autumno ob immutationem; ita nouitas omnē offendit, aut perturbat rempublicam.

Quamobrem, licet quædam ex supra relatis sint decissa in fauorem nostræ dignitatis, necnon & alia non leuioris momenti, & tam firmis fulciantur rationibus, & legibus; prædecessores tamen nostri libenter quod in usu est, tolerandum esse censerunt, & nos annuimus propter pacis bonum publicum.

Multa alia sese hic offerebant dicenda pro inuariabili, & inueterato usu nos salutandi ante Dominos Senatores; quæ, quia notoria sunt, omittimus. Et interim interiorē mentium nostrarum Nos, & Domini Senatores admoueamus auditum Psalmistæ nos ita monenti: Effusa est contemptio super Principes, & errare fecit eos in inuio, & non in via. Et videamus pariter (docente nos S. Gelasio) quòd sicut non leue discrimen incumbit Pōtificibus siluisse quod pro diuinitatis cultu conuenit; ita (quod absit) non mediocre periculum est ijs, qui, cūm parere debeant, despiciunt.

Caueat quisque ne locum oculorum, quem in eccle-

c. accusa-
tio el 1.2.
q.7.

G
Zacha. 2.
v.8.

H
Saluianus
lib. 8. de
gubernati
one Dei,
sub finem

I
S. Gel. Pa.
1. epist. 8.

L
1. Reg. 13.
v. 13. & 14

M
1. Reg. 31.
v. 6.

ecclesie corpore primum habent episcopi post
Christum eius caput, præocupare, vel auertere, vel
mutare intendat, id enim fieri nequit, nisi grauer
episcoporum prærogatiuam, & auctoritatem lædē-
do. Et prius illud compertum sibi sciat, quod de
summis sacerdotibus, qui sunt episcopi, intelligit
ius canonicū * Deū per Prophetam ^G dixisse: Qui
vos tetigerit, tangit pupillam oculi mei. Simulque
cum Saluiano ^H animaduertat, quòd ad exprimen-
dam teneritudinem pietatis suæ erga episcopos
Deus pupillam oculi, tenerrimam scilicet partem
humani corporis nominauit: vt apertissimè intelli-
geremus eum tam parua Sanctorum suorum con-
tumelia lædi, quàm parui verberis tactu humani
visus acies læderetur.

Videat etiam volens locum sibi non debitum
tenere (nō temerè, sed cum S. Gelasio ^I loquimur)
quòd nullatenus apprehendet, & modum suum a-
pud Deum, & apud homines non tenebit. Quod
per exemplum Coré, & sociorum iam relatum pa-
tet. Et confirmatur exemplo Saulis. ^L Is enim quia,
non expectato Samuelis aduentu, sacrificauit, me-
ruit audire ab ipso Samuele: Stultè egisti; & ne-
quaquam Regnum tuum ultra consurget. Immo
paulo post in prælio miserè interfectus est, ^M adeo
vt diceret se ipsum interfecturo: Sta super me, &
interfice me: quoniam tenent me angustia: vel (se-
cundum

cundum diuersas versiones) quia occupauerunt me graues tenebræ; vel: quoniam terrent me vestes sacerdotales. Angustiæ enim tenebunt in hora mortis illos, quos graues tenebræ occupauerunt, ne attendant sacerdotum honorem, sicut fecerat Saul, vel officium sacerdotale vsurpans (vt dictum est) immolando; vel eorum dignitatem contemnens eos in Nobe occidi præcipiendo, ^N & ideo terrebant eum vestes sacerdotales, id est, repræsentatio sacerdotum, quorum officium practicè nescierat, qui dignitatem contempserat.

Et qualis condemnatio (inquit S. Clemens re-
latus ^O in iure) eis immineat, qui in patres peccat Scriptura diuina ostendit. Si enim Cham, ^P quia non operuit pudenda patris maledictus est; multo ampliore cõdemnatione digni sunt, qui patribus legatione Dei fungentibus contumeliam inferunt.

Vnde quædam glossa notat, ^Q quod in eodem genere delicti plus peccatur contra patres spirituales, quàm erga carnales. Nam (vt alia glossa ^R dicit) religiosiores sunt copulæ mentium, quàm corporum, & ita in exhibitione reuerentiæ plus deferendum est patribus spiritualibus.

^N
I. Reg. 22.
v. 18.

^O
S. Cle. Pa.
1. & mar-
tyr, epist.
2. & tx. in
c. qualis 2.
q. 7.

^P
Gen. 9. v.
22.

^Q
gloss. verb.
ampliore,
in d. c. qua-
lis. 2. q. 7.

^R
gloss. verb.
multo ma-
gis, in ca.
Pitacium.
30. q. 1.

Q

Male.

S
Theodor.
ecclesiast.
hist. lib. I.
c. I I.

T
S. August.
de ciuita.
Dei. lib. I.
c. 25.

I
Is. 33. v. I.

X
Iustinus in
vita Iusti-
niani.

Maledictionem, quæ Chamum contigit, eua-
dere volebat magnus ille Constantinus Impera-
tor, quando dixisse narratur: ^S Si proprijs oculis
vidissem sacerdotem Dei, aut aliquem eorum, qui
monastico habitu circumamicti sunt, peccantem,
chlamydem meã explicarem, & cooperirem eũ,
ne ab aliquo videretur. Et notat S. Augustinus, ^T
quòd hoc Christus adhuc in hac vita partim re-
compensauit Constantino; quia post modum in
bellis foelicissimus fuit.

Et caueat etiam vnusquisque minas Dñi per
Isaiam ^K dicentis: Ve, qui spernis (scilicet secundũ
interlinearem, quia non Deo, sed tibi attribuis)
non ne & ipse sperneris? Cũ fatigatus desieris
contemnere, contemnẽris. Exemplo sit Belisarius
Imperatoris ^X Iustiniani strenuissimus dux, qui
postquam innumeras obtinuit victorias, ex quo
Siluerium Pontificem contempsit, è summa glo-
ria subito ad summam miserã redactus est: adeo
vt iussu imperatoris excæcatus, tuguriolum sibi
prope viam constitui fecerit; vt in eo victum à
transeuntibus queritans reliquum vitæ tráfigeret.

Meminerint etiam exemplum, quod de Re-
mo retulimus, qui occissus est, eo quod murum

tran-

transcendere voluerit: Quantò magis qui muros ecclesiasticæ hierarchiæ; immo angelos, archangelos, & thronos Dei tentare videntur se velle transcêdere? Videant ne cadât in profundû laci.

Et præter alia multa, quæ veniunt consideranda, specialiter in periculo esse certum est, quod si sacerdotalis, & multo magis episcopalis honor despicitur, facile ignorantia religionis obrepet, vt nō obscurè S. Martinus Pap.^r cuidâ episcopo rescripsit: Ne in illis partibus deforet sacerdotalis decoris eximius ordo. Ne inde [inquit] de cætero magnum, & venerandum mysterium ignoretur. Quod præcipuè in hoc Peruuio cauendum est, vbi fides Indorum adhuc tenella est, & eorum nationem [vt ait nostrum Limanum & Concil.] externis cerimonijs, & diuini cultus splendore & d summi Dei cognitionem, & venerationem supra modum allici compertum est. Quapropter statutû est ibi: Curent studiosè episcopi, ac pro suo modo etiã parochi, vt quidquid ad diuinû cultum pertinet diligenter, & quanto fieri poterit decorè peragatur, atq; in his musicæ etiam studium, tum in cantoribus instituendis, tum in musicis fistularum, cæterorumq; instrumentorum adhibendis nullo modo prætermittant.

Q2

Et

r
S. Martin.
Pap. 1. e-
pist. 5.

z
Conci. Li-
man. anno
1583. act.
5. c. 5.

Et quam expediat huiusmodi adhibere cautio-
nem erga altaris, & diuini verbi ministros ad tra-
hendos Indos ad fidem, & iam adductos in chri-
stianitatis officijs continendos, strenuissimus ille
dux Ferdinandus Cortesius Nouæ Hispaniæ præ-
cipuus cõquisitor fertur sæpe docuisse hoc factõ.
Nam cùm esset supremus illarum partium guber-
nator, aliquoties prætexebat incuriam, quod tar-
dus, vel ad sacram rem audiendam, vel ad publi-
cam doctrinæ christianæ recitationem venisse vi-
deretur: vt ob hoc [quod ipse præordinarat] In-
dorum rector palam asperius eum obiurgaret, atq[ue]
etiam vapulare præciperet. At post admissam in-
crepationem suppliciter errati veniam, & ne vapula-
ret, postulabat, & in eius rei concessione rectorẽ
se difficilem exhibere volebat. Et tandem, postquã
obtinuisset, vtroq[ue] flexo poplite manum osculaba-
tur rectoris ad suæ gratitudinis significationem
ob veniam impetratam. Vt hac arte inderet In-
dis cum religionis affectu erga sacerdotes, & Dei
ministros debitum honorem, & reuerentiam.

Fortè videbimur cuiuspiã fastidienti, plura dixisse,
quàm res exigit, quamuis plura omittimus, quæ
si pro dignitate res esset tractanda dicere oportet.

teret. Sed respondemus, quòd honor episcopalis
(vt S. Ambrosius ait ^A) coram hominibus præcla-
rus est: sed si ruinam sustineat, dolor magnus est.
Nam quãto præ cæteris gradus episcopalis altior
est, tanto si per negligentiam delabatur, ruina gra-
uior est. Magna sublimitas magnam habet caute-
lam; honor grandis: grandiore debet sollicitudine
circumvallari.

In præmissis id principaliter omnibus testatũ
esse volumus, quod non optamus (vt S. Gelasius ^B
alibi protestatur) tam præponi alijs, quàm cum fi-
delibus nostris sanctum, & Deo placitum habere
sermonem. Hæc enim mihi pax solida, inconuul-
sa, & peremnis; hoc vnum vinculum salutare, quo
nostra vniri, & conseruari possit ecclesia.

Et multo minus occasione supradictorum pu-
tet aliquis quod intendimus auctoritatem catho-
licę maiestatis perturbare, aut in aliquo minue-
re. ^C Non enim ignoramus, quòd in summa
Concilium Parisiente docuit, ^D scilicet, obsequiũ
à subiectis regiæ potestati impendi debere, quòd
legalia præcepta apertè testantur, & Dñus in euã-
gelio admonet dicens; ^E Reddite quæ sunt Cæsa-
ris Cæsari, & quæ sunt Dei Deo. Petrus quoque
ait:

^A
S. Ambro.
de dignit.
sacer. c. 3.

^B
S. Gel. Pa.
r. in. epist.
8. ad Ana-
stas. imp.

^C
argument.
tx. in c. no-
uit de iu-
dic.

^D
Conc. Pa-
risien. ann.
819. lib. 2.
cap. 8.

^E
Matth. 22.
v. 21.

^F
1. Pet. 2. v.
13.

^G
Rom. 13.
v. 1.

^H
Tit. 3. v. 1.

ait: ^F Subiecti stote omni humanæ creaturæ propter Deum, siue regi quasi præcellenti, siue ducibus tamquam ab eo missis, &c. Et non post multa: Deum timete, Regem honorificate. Paulus etiam Apostolus in id ipsum concordans ait: ^G Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit: non est enim potestas nisi à Deo: quæ autem sunt à Deo ordinata sunt. Itaque qui resistit potestati, Dei ordinationi resistit, &c. Idem etiam scribit ad Titum: ^H Admone illos Principibus, & potestatibus subditos esse. Quapropter necesse est, ut vnusquisq; fidelis tantæ potestati ad salutem propriam, & honorem regni secundum Dei voluntatem, utpote membrum capiti, opem congruam ferat, plusque in illo generalem profectum, & utilitatem, atque honorem regni, quam lucra, quærat mundi, quatenus his saluberrimis opitulacionibus sibi vicissim suffragantibus, æterno regno pariter mereantur perfrui foelices.

At cùm Rex noster nomine, & re catholicus suis certè legibus patiatur nihil perire, & christiano nomini nullum admittat ingeri detrimētum: inde indubitanter credimus, quòd Princeps egregius (qui non solum præsentia Christi beneficia, sed

sed desiderat & futura) religioni, veritati, & syn-
 ceritati catholicæ temporibus suis non patietur
 quemquam inferre dispēdium: vt summa fiducia
 (o bone Deus) illic eius religionis petat, & conse-
 quatur præmia, cuius hic damna prohibet. Non
 erunt igitur graua quæ pro suæ salutis æternita-
 te dicuntur. Quæso tandem pietatem suam, vt
 quo affectu hæc dicuntur à me, eo suis sensibus
 intimari dignetur.

Quantauis itaque sit regaliū senatorum au-
 thoritas, propter eam tamen, nostræ dignitatis au-
 thoritati nihil detrahi fas est, neque nos id pati
 possumus.

Desinant ergo (quæso) temporibus suis per oc-
 casionem perturbationis ecclesiasticæ præcipi-
 tanter ambire, quæ non licet: ne & illa quæ ma-
 le appetunt, nullatenus apprehendant, & modum
 suum apud Deum, & homines non teneant. Qua
 propter sub conspectu Dei purè, ac syncerè pieta-
 tem eorum deprecor, obtestor, & exhortor, vt al-
 legationem meam non indignanter accipiant,
 rogo (inquam) vt me in hac vita potius audiant
 deprecantem, quàm (quod absit) in diuino iudicio
 sentiant accusantem. Nolint [precor] irasci mihi
 si eos

si eos tantum diligo, vt auctoritatem quam temporaliter assequuti sunt, velim eos habere perpetuam, & qui imperant sæculo, possint regnare cū Christo. Pietatem quoque eorum precor, ne arrogantiam iudicent diuinæ rationis officium. Absit [quæso] á tantis viris, vt intimatam suis sensibus veritatem arbitrentur iniuriam. Et ne (quod docet glossa ordinaria ^L) asperè accipiant quod pro salute fieri certum est.

I
gloss. ord.
in Tit. 2.
verbo argue.
L
argumento c. hæc
est fides
24. q. 1.

In præmissis, si [quod absit] minus peritè, aut parum cautè forte aliquid positum est, emendari cupimus ab eo, qui S. Petri & fidem, & sedem tenet. ^L Limæ die septima Martij anno 1650.

Petrus Archiepiscopus Limanus.

D. P E T R I

DE VILLIAGOMEZ

Archiepiscopi Limani
iuris Allegatio.

PRO EDICTO SVO

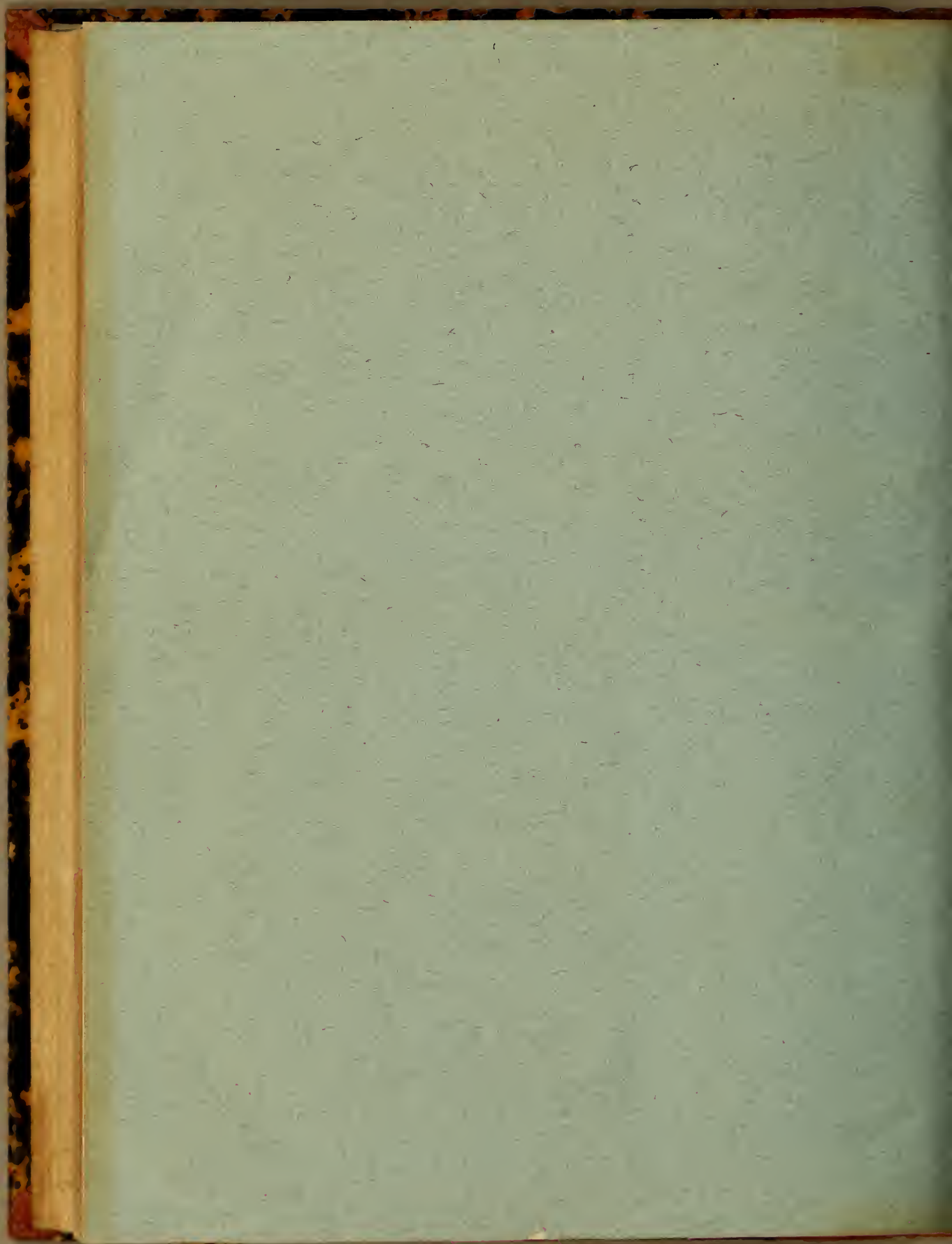
contra laicos comis habi-
tum Clericalem de-
turpantes.

Anno

1650.

Madríti ex Typographia Dominici
Garcia, & Morras.

BAG50
V713c
Cop. 2

